

KÖNYVTÁRI FIGYELŐ

SZEMLE

TARTALOM

12 évfolyam

1966

ELADJA

AZ ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR
KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI ÉS MÓDSZERTANI KÖZPONT

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

Tájékoztatásul közöljük olvasóinkkal, hogy a Könyvtári Figyelő 1966. évi 12. évfolyamának következő számai jelentek meg : 1., 2/3., 4. és az 5/6. összevont utolsó füzet.

KÖNYVTÁRI FIGYELŐ. 12. évf. 1966. Tartalommutató. Kiad. a Népművelési Propaganda Iroda. F.k. Nemes Iván igazgató.
Szerkesztő: Bóday Pál
Példányszám: 600, terj.: 8 B₅-ös oldal.
Készült a NPI sokszorosító Üzemében (Bp. VII. Gorkij fasor 45.)
F.v.: Fehérvári Tibor (Táskaszám: 67,1012.)

KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI KUTATÁS

- A könyvtártudományi kutatás távlati programja, 1966-1970. (Témajegyzék) 204-209. p.
- A művelődésügyi miniszter 158/1966. (M. K. 15.) MM számú utasítása a könyvtárakban folytatható kutatómunkákról 210. p.
- A könyvtártudományi pályázat eredményei 1966-ban. Pályázati témák 1967-68-ra. 367-370. p.

TÁJÉKOZTATÁS (dokumentáció, bibliográfia)

- A könyvtártudományi dokumentáció nemzetközi helyzete. Könyvtártudományi referáló folyóiratok elemzése. (H. Allan WHATLEY) 5-19. p.
- Bibliográfiai előterv 1966. Összeállította a KMK Tudományos és Szakkönyvtárak Módszertani Osztálya 71-98. p.
- Tökéletesen kiszolgáltatta az irodalomáradatnak? Nem! . . . (De Witt STETTEN) 111-118. p.
- HERTIS: Könyvtári együttműködés a műszaki tájékoztató szolgálat megszervezésére Angliában. (MESTERHÁZI-NAGY Márta) 137-142. p.
- A dokumentációs lánc elején kell harcot indítani azért, hogy a dokumentumok alkalmassá váljanak feladatuk ellátására. A Dokumentálók Nemzetközi Szövetségének (AID) ankétjáról 265-273. p.
- Bibliográfiai előterv 1967 411-424. p.

TÁJÉKOZTATÁS Gépesítése

Kétlyukmezős részelt kézi lyukkártyarendszer ismertetése (BÁNLAKY Éva - BÁNLAKY Zoltán) 21-34. p.

Az Intrex: Egy nagyszabású tájékoztatói kísérletsorozat. (Bassola Zoltán) 177-182. p.

Az eszperantó mint a nemzetközi együttműködésen alapuló számítógépes dokumentáció eszköze. (VÁSÁRHELYI Pál). 195-203. p.

Tervezet a külföldi folyóiratok kurrens központi címjegyzékének gépi feldolgozására. (DÉRI Miklósné - DEZSŐ László) 275-306. p.

Elektronikus számítógépekkel dolgozó vegyipari dokumentációs osztály az ORÉAL kutatóközpontjában (Georges SAG) 381-386. p.

TERMINOLÓGIA

Lyukkártya-típusok elnevezésének egységsítése. (DEZSŐ Zsigmondné). 307-310. p.

KATALÓGUSOK

A szakirodalom minél teljesebb feltárása a cél - de hogyan? Hozzászólás Callai Ervin: "A szakirodalom visszakeresésének kérdése" c. cikkéhez. (A szakkönyvtár katalógus-problémáiról.) (LEÖLKES Lajosné). 37-40. p.

Kötetkatalógus vagy cédulakatalógus. (Irwin H. PIZER). 41-52. p.

E T O

Az Egyetemes Tizedes Osztályozás magyarországi munkálatairól. Megkezdődött a magyar nyelvű teljes kiadás szerkesztése. Nyomdába került az új rövidített kiadás. (BABCZKY Béla). 1-4. p.

ETO, A teljes magyar kiadás kéziratai (BABCZKY Béla). 311-312. p.

Az ETO 32 politikai szak revíziója (SCHNELLER Károly). 312-320. p.

Néhány észrevétel az ETO 78/79 osztályainak problémáihoz (PETHES Iván). 318-320. p.

KÜLFÖLDIEK A MAGYAR KÖNYVTÁRÜGYRŐL

- Angol könyvtáros véleménye a magyar könyvtárügyről. (R.F. TAYLOR) 53-55. p.
- Japán könyvtártudományi folyóirat a magyar könyvtárügyről. 341-344. p.

KÖNYVTÁRÜGY KÜLFÖLDÖN

- Francia könyvtárügy - francia könyvtárak. Beszámoló az 1965 novemberében tett franciaországi tanulmányutról (KOVÁCS Máté) 387-404. p.

KONFERENCIÁK, ÉRTEKEZLETEK

- Bajor közművelődési könyvtári konferencia (MEZEI György) 59-66. p.
- Beszámoló a Zenei Könyvtárak Nemzetközi Szövetségének (Association Internationale de Bibliothèques Musicales) Varsóban 1966. szeptember 4-8-án tartott üléséről (PETHES Iván - VAVRINECZ Veronika) 405-408. p.

KÖZMŰVELŐDÉSI KÖNYVTÁRAK

- Közművelődési könyvtárak a Német Szövetségi Köztársaságban. Utibeszámoló. (MEZEI György) 143-162. p.
- Könyvtárak a kibucban. (NACHMANI Gerhard) 171-173. p.
- Egy nemzetközi felmérés eredményei és tapasztalatai. 1. rész. Közművelődési könyvtárak. (BERECZKY László) 211-236. p.
- A Német Szövetségi Köztársaság közművelődési könyvtárügyének szervezete. (MEZEI György) 259-264. p.

GYERMEKKÖNYVTÁRAK

- Kísérleti gyermekkönyvtár Franciaországban. (MOLNÁR Ágnes) 163-168. p.

KÖNYVTÁRI ÁLLOMÁNY

- Az állománygyarapítás hálózati irányítása a közművelődési könyvtárakban. (ÓNÓDY Miklós) 239-258. p.

A mai magyar irodalom könyvtári és irodalomkritikai értékelése. (Elemzés az Új Könyvek 1966. 1-12-es számai, valamint a Kortárs, Új Írás, Kritika, Élet és Irodalom, Népszabadság teljes évfolyamának összehasonlítása alapján) (FODOR András)	371-380. p.
--	-------------

KÖNYVTÁRI STATISZTIKA

Sztochasztikus kapcsolatok vizsgálata a közművelődési könyvtárak statisztikájában. (URBÁN László.)	119-133. p.
--	-------------

Az IFLA Statisztikai Bizottságának ajánlásai	237-238. p.
--	-------------

KÖNYVTÁRÉPÍTÉS, BERENDEZÉS

A Deutsche Staatsbibliothek új épülete Nyugat-Berlinben.	169-170. p.
--	-------------

A nemzeti könyvtárak felszerelésének és berendezésének jellemzői és követelményei (TOMBOR Tibor)	321-340. p.
--	-------------

OLVASÁSELEMZÉSI MÓDSZEREK

Folyóiratok, hirlapok, magazinok olvasottságának vizsgálati módszerei. (Bo Wilson Schyberger: Methods of readership research c. könyv ismertetése.) (SZENTIRMAI László).	67-70. p.
--	-----------

KÖNYVTÁRTÖRTÉNET

Gulyás Pál 1920 április 27-én kelt jelentése a Fővárosi Könyvtárról	362-364. p.
---	-------------

A SZOT Elnökségének könyvtári határozatáról.	107-109. p.
--	-------------

RECENZÍÓK

Magyar könyvtári művek 1965. évi recenziói.	56-58. p.
---	-----------

Az olvasótábor kutatásának módszerei, Eva-Maria Hess: Methoden der Leserschaftsforschung, c. művének ismertetése. (SZENTIRMAI László)	345-350. p.
---	-------------

Magyar szerző műve a mikrofilmtechnika gyakorlati alkalmazásáról, Gara Andor: Korszerű mikrofilmtechnika c. könyvének ismertetése. (PÉTERVÁRI László Béla)	351-353. p.
Nemzetközi könyvtári Minerva jelenik meg összel.	354-355. p.
Hasznos segédkönyv a szerkesztési munká- hoz. Druckerei und Verlagstabellen für die Praxis c. könyv ismertetése.	356. p.
A Tanácsköztársaság könyvtárügye a Buda- pest-Bibliográfia ötödik kötetében. (BÓDAY Pál)	357-359. p.
Kisebb ismertetések	175-176. p. 183-189. p. 258. p. 409-410. p.
KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI SZAKKÖNYVTÁR GYÁRAPODÁSI JEGYZÉKE	359-365. p.
Fordítások a szakkönyvtárban	174. p.
HIREK	99-106. p. 133-136. p. 190-194. p. 274. p. 365-366. p. 425-426. p.

KÖNYVTÁRI FIGYELŐ

SZEMLE

TARTALOM

- Babiczký Béla: Az Egyetemes Tizedes Osztályozás magyarországi munkálatairól 1-4. p.
- Whatley, Allan H.: A könyvtártudományi dokumentáció nemzetközi helyzete. Könyvtártudományi referáló folyóiratok elemzése 5-19. p.
- Bánlaky Éva - Bánlaky Zoltán: Kétyukmezős réselt kézi lyukkártyarendszer ismertetése 21-34. p.
- Napirenden a katalógus
- Bevezető 35-36. p.
- Leölkes Lajosné: A szakirodalom minél teljesebb feltárása a cél - de hogyan? 37-40. p.
- Pizer, Irwin H.: Kötetkatalógus vagy cédulakatalógus? 41-52. p.
- Taylor, R. F.: Angol könyvtáros véleménye a magyar könyvtáriügyről 53-55. p.
- Magyar könyvtári művek 1965. évi recenziói 56-58. p.
- Mezei György: Bajor közművelődési könyvtári konferencia. Beszámoló. 59-66. p.
- Szentirmai László: Folyóiratok, hírlapok, magazinok olvasottságának vizsgálati módszerei. Könyvismertetés 67-70. p.
- BIBLIOGRÁFIAI ELŐTERV 1966. 79-81. p.
- Röviden 99-106. p.

1966

KIADJA
A KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI ÉS MÓDSZERTANI
KÖZPONT

1

KÖNYVTÁRI FIGYELŐ

SZEMLE

SIADIA

AZ ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR
KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI ÉS MÓDSZERTANI KÖZPONT

12. évfolyam

1966

1. szám.

✓ AZ EGYETEMES TIZEDES OSZTÁLYOZÁS MAGYARORSZÁGI MUNKÁLATAIRÓL

Megkezdődött a magyar nyelvű teljes kiadás szerkesztése
Nyomdába került az új rövidített kiadás

Az ETO táblázatok könyvtáraink és dokumentációs intézményeink igen fontos munkaeszközei. Az ETO használata hazánkban a felszabadulás óta vált általánossá és napjainkban a tudományos kutatások koordinálásában, a tudományos információk cseréjében nemzetközi vonatkozásban is egyre szélesebb körben nyer alkalmazást.

Könyvtárainkban az idegennyelvű kiadásokon kívül az 1950-es évek első felében megjelent sokszorosított kiadások után az 1958. évi nyomtatott rövidített magyar kiadást használják. Mint ismeretes, ez a kiadás az igényekhez képest alacsony példányszámban jelent meg, s ma könyvtárainkban erősen érzik az osztályozási táblázatok hiányát. A sürgető igények kielégítésére több évi munkával, az Országos Osztályozási Bizottság keretében, dr. Veredy Gyula szerkesztésében elkészült a múlt év közepére az ETO új magyar rövidített kiadásának kézírata, melynek megjelenését - több más ország gyakorlatához hasonlóan - szabványként a Magyar Szabványügyi Hivatal vállalta. A rövidített kiadás kéziratát a FID felülvizsgálta és azt hivatalos kiadványaként FID Publ 389. számmal jóváhagyta. A kéziratról a FID nagy elismeréssel nyilatkozott, s csupán

az időközben bekövetkezett lényegesebb változások bedolgozását javasolta. E munkákat az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ keretében,

Dear Sirs,

We have checked the parts of the manuscript of the full Hungarian UDC edition that we have so far received, to wit: 0, 37, 53, 57/59, 622, 623 and 677. We would like to congratulate you on an extremely well-edited manuscript. As you will see from the following remarks, the number of errors we have found is extremely small. To a considerable extent our remarks refer to late P-notes, which were not available to you when the translation was made.

All through class 5 you have included a number of references to the so-called number some going back as far as the 1930

mely az Országos Osztályozási Bizottságtól a kiadás technikai munkáit átvette, el is végezte és a most nyomdába került kézirat az ETO legfrissebb 1965 december 31-i állapotát tükrözi majd. Ily módon a remélhetőleg még ez évben megjelenő kiadvány szakjelzetei az ETO legkorszerűbb számait fogják tartalmazni.

Amint a Könyvtári Figyelő 1964. évi 3-4. száma már hírül adta, megkezdődtek az ETO teljes magyar nyelvű kiadásának munkálatai is. Míg 1964-ben csak az előkészítés folyt a teljes táblázatok egyes intézményeknél elkészült részleteinek felmérése alapján, és csak néhány többé-kevésbé korszerű kézirat gyűlt össze, addig 1965 folyamán megindult a tervszerű munka. Az elsőként kiadásra kerülő szakokat felosztották szakkönyvtárosok és az egyes szakterületek szakértői között, akik a rendelkezésükre bocsátott legkorszerűbb külföldi kiadások és az Extensions and Corrections to the UDC kötetek alapján egész sor szakterület ETO táblázatának kéziratát állították össze. Az így elkészült táblázatokat szakmai és ETO-szakértői lektorálás után kéziratként kis példányszámban füzetekben sokszorosítják és szakmai vitára bocsátják őket, elsősorban az egyes tudományágak magyar terminológiájának kialakítása céljából. A szakmai vitában az Országos Osztályozási Bizottság, a METESz szakegyesületei és egyéb szakmai intézmények és szakértők vesznek részt. A munkálato- kat az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központban, dr. Lázár Péter főigazgató, a FID Központi Osztályozási Bizottsága (FID/CCC) tagjának vezetésével alakult ETO Szerkesztő Bizottság hangolja össze. A Szerkesztő Bizottság a kéziratokat megküldi a FID Központi Osztályozási Bi tságá- nak is felülvizsgálás, illetve jóváhagyás céljából. A FID a teljes magyar kiadá- sát, az eddig kiküldött részkezíratok alapján, hivatalos kiadványának ismerte el, és az igen szép kéziratokhoz gratulált. Az ETO teljes magyar nyelvű kiadását

a FID Publ 390. számmal ismerték el. Az első szakmai terminológiai viták megkezdődtek és ebben az esztendőben minden bizonnyal jó egynéhány szak teljes táblázata nyomdába is kerül és remélhetőleg néhány még ez évben meg is jelenhet.

A magyar nyelvű teljes kiadásban elsőként az ETO természettudományi és műszaki táblázatainak megjelenésére kerül sor, mégpedig figyelembe véve azt, hogy mely szakterületeken zajlott le a közelmúltban olyan revízió, mely biztosítja, hogy a táblázatok tartalmi szempontból is a legkorszerűbbek és a közeljövőben lényegesebb módosítások bennük nem történnek. Mindenképpen gondoskodni kívánnak intézményesen arról is, hogy a teljes magyar kiadás megjelent kötetéhez az utóbb bekövetkező módosítások is rendszeresen megjelenjenek és ezzel a táblázatok korszerűségét tartósan biztosítani lehessen.

A teljes magyar ETO kiadás számára eddig az alábbi kéziratok, illetve vitaanyagok készültek el: *

0	Általános művek	621.4	Hőerőgépek
37	Pedagógia	621.5	Légnyomású gépek, Hűtéstechnika
51	Matematika	622	Bányászat
53	Fizika	623	Haditechnika
57	Biológia	625	Közlekedési technika
58	Növénytan	63	Mezőgazdaság
59	Állattan	65	Üzemszervezés
62-1/-9	Géprészek és termékek	666	Üveg, cement, kerámiaipar
620	Anyagvizsgálat	677	Textilipar
621.1/2.	Gőzgépek Vizierőgépek	78	Zene
		79	Film, Színház, Játék, Sport.

A fentiekén kívül folyamatban van az 54 Kémia és több műszaki tudomány, pl. 621.3 Elektrotechnika, 621.7/9 Gyártás, Megmunkálás, Gépelemek, Szerszámgépek, stb. táblázatainak szerkesztése.

Meg kell említenünk, hogy a 63 Mezőgazdaság osztályt a Károlyi Mihály Országos Mezőgazdasági Könyvtár és Dokumentációs Központ az Országos Osztályozási Bizottság mezőgazdasági munkabizottságának tagjai bevonásával készítette el és tette közzé nemrég kézirat gyanánt. **

Ugyancsak nemrég jelent meg a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem Központi Könyvtára több évi munkája nyomán a 669 Kohászat szak

* A Könyvtártudományi Szakkönyvtárban a füzetek megjelenésük után az érdeklődők rendelkezésére állnak.

** Egyetemes Tizedes Osztályozás, 63 Mezőgazdaság, Károlyi Mihály Országos Mezőgazdasági Könyvtár és Dokumentációs Központ, Bp. 1965. 84 p. A Könyvtártudományi Szakkönyvtárban lévő mű raktári jelzete 4-2178.

bevezető tanulmánnyal és magyarázatokkal kiegészített teljes táblázata a FID jóváhagyásával (FID Publ. 360). Ez a kiadvány nem része ugyan a teljes magyar ETO kiadásnak, de szerkesztője, Uhlmann Aladár az adott időpontban a kohászat szakot a teljes magyar ETO kiadás számára is ki fogja dolgozni.*

Egyes, elsősorban társadalomtudományi szakok kiadásával egyelőre várni kell, mert azokban a közeljövőben jelentősebb átdolgozások várhatók. Egyébként a teljes kiadás munkálatai során a szerkesztők állandóan figyelemmel kísérik az ETO fejlesztési munkálatait és a megvitatás, sőt a kiadás technikai munkálatai során a szükséges változtatásokat a kéziratokon átvezetik. Az ETO teljes magyar nyelvű kiadásával kapcsolatosan az egyik legnagyobb jelentőségű probléma az egyes szakterületek korszerű magyar terminológiájának kialakítása, mely nemcsak a könyvtári osztályozás, hanem az érintett szakterületen folyó tudományos tájékoztatás egésze számára is rendkívüli jelentőségű munka.

Az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ, illetve a magyar ETO kiadások szerkesztő bizottsága épp ezért örömmel fogadja a könyvtárosok, dokumentálók és szakemberek hozzászólásait, melyek segítséget nyújtanak a táblázatok helyes terminológiájának kialakításában. Hasonlóképpen hasznosak lehetnek az olyan javaslatok is, melyek az ETO hiányosságaira mutatnak rá. Ezek segítséget jelenthetnek a rendszer továbbfejlesztésében való közreműködésünkhöz, melyen a nyugati országokon kívül a szocialista országok ETO szakemberei is együttműködve fáradoznak. Ezeknél a javaslatoknál azonban figyelemmel kell lenni egyrészt az ETO fejlesztésével kapcsolatos FID-előírásokra, másrészt gondolni kell arra is, hogy a szakrendszer stabilitásának szükségessége a könyvtárak és dokumentációs intézmények munkájának előfeltétele és módosításokat csak igen indokolt esetekben szabad végrehajtani.

Az ETO kiadásaival, alkalmazásának kérdéseivel, fejlesztésével való tevékenységünk megélénkülése, továbbá az a tény, hogy az elmúlt évben ezekbe a munkákba egyre többen kapcsolódnak be, biztossá teszi annak, hogy az eredmények nem maradnak el. Az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ éppugy, mint az Országos Osztályozási Bizottság örömmel vesz minden érdeklődést, minden közreműködést és szívesen nyújt tájékoztatást az ETO-val kapcsolatos kérdésekben könyvtárosainknak és dokumentálóinknak.

BABICZKY Béla

* Uhlmann Aladár: A kohászat az Egyetemes Tizedes Osztályozás keretében. Az ETO 669 teljes táblázata. Betűrendes mutató magyar, angol, német nyelven. Kiad.: Nehézipari Műszaki Egyetem Központi Könyvtára. (Bp.) 207 p. - A Könyvtártudományi Szakkönyvtárban lévő mű raktári jelzete 4-2104.

H. Allan WHATLEY

A KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI DOKUMENTÁCIÓ NEMZETKÖZI HELYZETE

Könyvtártudományi referáló folyóiratok elemzése

Az utóbbi években számos figyelemreméltó vizsgálatot végeztek a könyvtártudományi irodalom feltárásával kapcsolatban. E vizsgálatok közül a legnagyobb nyilvánosságot H. Allan Whatley, a Library Science Abstracts szerkesztőjének jelentése kapta, aki a Council on Library Resources (Washington) anyagi támogatásával kérdőíves vizsgálatot végzett a könyvtártudomány és a dokumentáció szakterületén megjelenő repertorizáló és referáló szolgáltatásokról. Egyrészt e szolgáltatások szerkesztési módszereit, publikálási és terjesztési formáit, másrészt felhasználásukat vizsgálta a könyvtárosok és dokumentálók, egyetemi tanárok és hallgatók körében. Az 1963-1965-ben lefolytatott vizsgálat alapja egy sereg országnak megküldött kérdőív volt. Ennek eredményeit egészítette ki az Egyesült Államokban és 16 európai országban tett látogatás, illetve szerkesztőkkel, könyvtárosokkal és könyvtárosiskolai vezetőkkel folytatott személyes megbeszélések.

Az alább ismertetett cikk az Unesco Bulletin for Libraries 1965. évi 5. számában (242-248. p.) jelent meg. A "Stechert-Hafner Book News" c. könyvkereskedői folyóirat 1965. 5. számában (vol. 19. 49-51. p.) Whatley a kérdéssel kapcsolatban "Library science periodicals" címen ugyancsak érdekes cikket közöl.

A könyvtártudományi folyóiratok tanulmányozásából kiderült, hogy a repertorizáló, illetve referáló munka a harmincas évek elején indult meg, nagyobb volumenűvé pedig 1950 óta vált. Az eleinte csak esetlegesen felvett s egy-egy folyóiratcikkekben elásott bibliográfiai tételekből idővel a folyóiratcikkekben, könyvekben és beszámolóokban tárgyalt témák szerint csoportosított, szisztematikus vagy tárgyszavas bibliográfia lett.

A vizsgált könyvtártudományi lapok jegyzékét - a Könyvtártudományi Szak-könyvtárban meglévő évfolyamok feltüntetésével - a 14-19. oldalakon közöljük.

A vizsgálat során a szerző megállapította, hogy a használók előnyben részesítik a referáló szolgáltatásokat.

Milyen volna egy ideális könyvtártudományi referáló lap?

Figyelembe véve a jelenleg működő referáló szolgáltatásokat, "minta"-szolgáltatásként olyan referáló lap látszana megfelelőnek, mely negyedévenként kb. 2000 példányban jelenik meg. Évente kb. 1000 referátumot közölné, mely a dokumentumok minél gazdagabb és minél több nyelven megjelent választékát képviselné. A további követelmények: a kivonatok csoportosítása: 18 tárgyszó szerint. Folytatólagos tételszámozás. Egy-egy kivonat terjedelme: kb. 200 szó. A címlírás a szerző nevével kezdődik, utána cím stb. A kivonatóló nevének kezdőbetűi a kivonat után. A kivonat megjelenési ideje: 3-6 hónappal az eredeti cikk után. Bár ez az átfutási idő kielégítőnek mondható, mégis kívánatos csökkentése.

A kivonatok többsége az alábbi folyóiratokat dolgozná fel:

Aktualne Problemy

American Documentation

ALA Bulletin

Aslib Proceedings

Battelle Technical Review

Bibliotekar' (Moszkva)

Bibliothekar (Berlin)

Bulletin de l'Unesco a l'intention
des Bibliothèques

Bulletin des Bibliothèques de
France

Bulletin, Medical Library Association

College and Research Libraries

Commun. Assoc. Comput. Mach.

Dokumentation. (1965-ZIID-Zeit-
schrift)

IBM Journal

IRE Transactions

Journal of Chemical Documentation

Library Association Record

Library Journal

Library Res. Techn. Serv.

Library Quarterly

Library World

Libri

Mechanical Translation

Methods Inf. Med.

Nachrichten für Dokumentation

Naucsko-Tehn. Inf.

Reprographie

Revue Internationale de la Docu-
mentation

Science

Szov. Bibliografija

Special Libraries

Systems

Technická Knihovna

Tehn. B-i SzSzSzR.

Tudományos és Műszaki Tájékoztatás

Wilson Library Bulletin

Zentralblatt für Bibliothekswesen

"Misszionáriusi" lelkesedés szerkesztők részéről

A különféle keleti és nyugati országokban folytatott beszélgetésekből ki-
tűnt, mekkora lelkesedéssel foglalkoznak a főszerkesztők, illetve szerkesztőbi-
zottságok kiadványaikkal. A könyvtárosi hivatástudat, a módszeres gondolkodás
igénye, ami örömét leli benne, ha a tájékoztatás ötletes alakban van csoporto-
sítva, a munka hasznosságába vetett hit rejlik e mögött a - mondhatnók "misz-
zionáriusi" - lelkesedés mögött. Olykor a lelkesedés pusztá munkaszereteten
nyilvánul, mint Olaszországban (Bibliothèque spéciale ...) és a Szovjetunióban
(Külföldi Irodalmak Össz-szövetségi Állami Könyvtára), máskor viszont a szer-
kesztőbizottság komoly célkitűzésében, mint Hágában (Revue Internationale de
la Documentation), vagy Prágában (Novinky knihovnické literatury).

Nem jelenti azonban ez a lelkesedés szükségképpen azt is, hogy ezeket
a repertorizáló és referáló szolgáltatásokat értéküknek megfelelően ismerik is.
Kiábrándító, mennyi a vezető állásban lévő tisztviselő, aki nem használja őket.
Sokszor nem is tudnak létezésükről, vagy pedig összetévesztik őket
a közönséges könyvtártudományi folyóiratokkal.

A kérdőív válaszai alapján az állapítható meg, hogy e szolgáltatásokból
az egyetemi könyvtárak átlag nyolcra, a nemzeti könyvtárak hatra, a közműve-
lődési könyvtárak ötre és a szakkönyvtárak négyre fizetnek elő. A felmérés
egyik legfőbb célkitűzése annak a vizsgálata volt, hogyan lehetne elkerülni e
szolgáltatásokba fektetett erőfeszítések felesleges pocskékolását: az átfedéseket,
párhuzamos munkákat. Számos könyvtártudományi és egyéb folyóiratot ui. - mint
arra a fenti referáló "minta"-szolgáltatás esetében rámutattunk - egy sereg szol-
gálat többször is repertorizál, illetve referál.

Bár a könyvtárosok általában nem sürgetik . . .

A repertóriumnak nagy előnye, hogy naprakész és általában teljes, a re-
feráló szolgáltatás viszont nyilvánvalóan bővebb tájékoztatást nyújt, önmagában
is érdekesebb, azonnal hasznosítható és az olvasónak utmutatást ad, melyik
cikket érdemes teljes egészében és melyiket nem kell egyáltalában elolvasnia.

Bár a könyvtárosok általában nem sürgetik a szakterületük legfrissebb köz-
leményeiről való azonnali tájékoztatást, s szívesen várnak 3-6 hónapot, hogy
kivonatban olvashassák a közleményeket, egyes kivonatoló szolgáltatások mégis
az átfutási idő megrövidítésével kísérleteznek. A VINITI például reméli, hogy
3-4 hétre tudja csökkenteni az átfutási időt valamennyi szolgáltatásnál; az Ide-
gennyelvű Irodalom Össz-szövetségi Könyvtára (SzU) és a Dokumentationsdienst

Bibliothekswesen (NDK) pedig máris 2-4 hetenként publikálja cédula formában a címleírásokat, illetve referátumokat. (L. 17. oldalon).

Referáló válogatás - repertorizáló teljesség

Érdekes kérdés merült fel azokkal a szerkesztőkkel folytatott beszélgetések során, akik előnyben részesítik a referáló szolgáltatásokat. Szerintük a szerkesztőbizottságok, illetve a referátumok készítői amolyan szűrő munkát végezhetnek azáltal, hogy csak az érdekesnek vagy tanulságosnak ítélt cikkeket referálják. Felhozható ez ellen a felfogás ellen, hogy veszélyeket rejt magában, mert könnyen megeshetik, hogy jelentős cikkeket mellőznek. Másrészt viszont válasznak is tekinthető arra a vádra, amelyet gyakran szegeznek szembe a repertorizáló szolgálatoknak, vagyis, hogy miközben teljességre törekszenek, rengeteg érdektelen közleményt is felvesznek s ezzel csalódást és idővesztést okoznak az irodalom-keresőknek.

E szolgáltatások legnagyobb része elsősorban a folyóiratokat analizálja. Néhányan ezenkívül könyveket, brosurákat és jelentéseket is feldolgoz. Az American Documentation a jelentések hatalmas tömegének feldolgozására specializálta magát. A Library Literature-nek a legszélesebb a feldolgozási köre, amennyiben a filmeket, filmcsikokat (filmstrips), mikrokártyákat, mikrofilmeket és a könyvtárosképző intézetek dolgozatait is felveszi.

Változatos szerkesztési elvek

A megvizsgált 14 szolgálat közül csak 4 biztosítja a feldolgozást saját személyzete útján. A többi 10 közül 5 fizet a referálóknak, 5 pedig nem fizet. Csaknem valamennyi szolgálat fizeti a fordítói munkát. Egyesek - alkalmazkodva az országos szabványokhoz a referátum szerkezetét és a folyóiratrövidítéseket illetően - lerögzítik a referátum-szerkesztés módszereit. Mások viszont más rendszer szerint dolgoznak. Az Aktualne Problemy . . . az egyedi szolgáltatás, pl. amelyik minden egyes tételnek tételszámot is, szakszámot is ad. Az American Documentation az egyetlen, amelynek tételszámai jelzik a referátum, illetve a címleírás évét is. A Biblioteche Speciali . . . aláhuzza a címben a közlemény tárgyát kifejező szót vagy szavakat. A Bibliotekovedenie . . . és a Dokumentation minden folyóiratnál feltünteti a megjelenés helyét. A Library Literature rendkívül rövid címleírásokat ad. A Novinky . . . adja a leghosszabb referátumokat, néha az egész cikket lefordítja, mert célkitűzésének megfelelően az eredeti közlemények elolvasását akarja helyettesíteni. A

Revue Internationale de la Documentation Bibliográfia-rovata - az ebből a célból kötött szerződések értelmében - csaknem kizárólag más repertorizáló és referáló orgánumból veszi át tételeit, különösen sokat a Referativ-nüj Zsurnal -ból.

A szerkesztés sokfélesége a cimleírások adatainak sorrendjének és a felvett vagy mellőzött bibliográfiai adatok elemzéséből is kitűnik. 9 szolgáltatás az alábbi sorrendet követi: szerző neve, cikk címe stb; 4 szolgáltatás a címmel kezdődik s azután jön a szerző; 1 szolgáltatás pedig különféle rendszereket követ. De a változatok legnagyobb számát a bibliográfiai adatok tüntetik fel. 8 féle variációt számoltunk meg a bibliográfiai adatok következő elemeinek a feltüntetésében: folyóirat, év, kötet, rész, oldalazám. Egyik változatot sem képviseli háromnál több szolgáltatás. Nemzetközi szabványosítás megkísérlésére nyilvánvalóan elsősorban erről a területről lehetne elindulni.

A szerzői referátumokat csak óvatosan használják fel

Az International Council of Scientific Unions (ICSU - Tudományos Uniók Nemzetközi Tanácsa) szorgalmazta a referáló lapok szerkesztőségeinél, hogy használják fel a szerzői referátumokat. A jelen vizsgálat viszont kiderítette, hogy a szerkesztők csak óvatosan használják fel a szerzői referátumot a maga eredeti formájában. Ha akadnak is egyes orgánumból, mint az American Documentation, amely idő- és erő megtakarítás céljából, vagy a Library Science Abstracts, amely az eredetiben nehezen érthető cikkeknél közli őket változtatás nélkül, a legtöbb szolgáltatás csak segédeszközként használja fel teljesen új referátum elkészítéséhez.

Az eredeti cikkek minőségi színvonalát is érték bírálatok. Hibájukul rótták fel, hogy gyakran rosszul vannak megírva és még gyakrabban semmi újat sem hoznak. A kiadványok volumenének csökkentése érdekében jó lenne, ha a szerkesztők nem fogadnának el olyan cikkeket, amelyek csak más cikkek ismétlései. Másrészt - a Library Science Abstracts által követett gyakorlatnak megfelelően - azt a felfogást valljuk, hogy a könyvtárosi és dokumentáló pályán feltűnő új munkaerőknek először kellőképpen tájékozódniuk kell a számukra kurrens, következésképpen "új" kiadványok terén. Lehet, hogy az illető témát más világításban látják, s ki tudja, micsoda új gondolatoknak lehet ez kiindulópontja.

A repertorizáló és referáló szolgálatok ritkán osztályozzák a feldolgozott dokumentumokat. Általában csak a dokumentáció elméleti kérdéseivel foglalkozó folyóiratok adnak szolgáltatásaikban - az ETO szerinti - szakszámot. Aktualne . . ., Dokumentation, Nachr. Dok., R.Int. Doc., Naucsnaia i Tehn. Inf.

A szolgáltatások legtöbbje betűrendben vagy szisztematikusan rendezett tárgyszavak szerinti csoportosításban közli a címeiket. A tárgyi csoportok száma 7 (B.Bibl. France) és 150 (Bibliotekovedenie. . .) között mozog. A Library Literature-nek és a Library Science Abstracts-nek kumulációja, illetve kumulált mutatója van.

A szolgáltatások felhasználásának rangsora

A vizsgálat felkérte a használókat, jelöljék meg, melyik szolgáltatásokat használják, illetve melyekre hivatkoznak. A körkérdésre (amit Észak-Amerikának és Európának, továbbá néhány afrikai országnak, Ausztráliának és Japánnak küldtek meg) adott válaszokból kitűnt, hogy a lista élén -csaknem fej-fej mellett - a következő kiadványok állnak: American Documentation (könyv- és cikk-kivonatok), Journal of Documentation (kivonatok), Library Literature és Library Science Abstracts. Utánuk jönnek a Bulletin des Bibliothèques de France, A Nachrichten für Dokumentation és a Revue Internationale de la Documentation Harmadik helyen állnak a Biblioteksbladet, a Sci-Tech News és a Bibliotekovedenie i Bibliografija.

Néhány vélemény

A szóban forgó szolgáltatások felhasználásának fő motivumai.

- a/ kurrens tájékozódás;
- b/ vitákra való felkészülés, bibliográfiák összeállítása, irodalomkutatás;
- c/ saját irásmű készítése;
- d/ összehasonlító könyvtártudományi kutatás.

A megkérdezetteket felkértük, közöljék kedvező vagy kedvezőtlen véleményüket e szolgáltatásokról. Számos általános jellegű bírálat és javaslat érkezett. Idézzük néhányat:

"nem helyes, hogy egy-egy könyvtárnak 5-6 szolgáltatásra kell előfizetnie, ha kellőképpen tájékozott akar lenni a könyvtártudomány területén megjelenő közleményekről";

"a különböző szolgálatokat centralizálni és koordinálni kell";

"helyesebb lenne, ha a repertorizáló és referáló szolgáltatások önállóan jelennének meg, nem pedig egy-egy folyóirat hasábjain";

"kivánatos a legalább havi, de esetleg még gyakoribb megjelenés";

"több referátumot kellene közölni az oroszul vagy más kevéssé ismert nyelveken megjelenő publikációkról";

"szabványosítani kellene a dokumentáció terminológiáját";

"a mutató vagy kumulált mutató nélküli szolgáltatások nem igen használhatók";

"szükség lenne a tudományos dokumentációra vonatkozó folyamatban lévő kutatások mutatójára".

*Az együttműködés

20 éve kérik már a repertorizáló és referáló szolgálatok főszerkesztőit, lépjenek kapcsolatba egymással és egyezzenek meg a feldolgozandó területeket illetően, továbbá cseréljék ki egymás közt a kivonatokat, hogy az átfedések - legalább részben - elkerülhetők legyenek. Ezek az erőfeszítések - a tudomány-
szakok terén - eddig kevés eredménnyel jártak. Van ugyan a könyvtártudomány-
nyal és dokumentációval foglalkozó szolgáltatások között néhány megállapodás
a tájékoztatási adatok, referátumok, tördelt korrekturák és a közzétett szolgál-
tatások kicserélésére vonatkozóan. De sok még itt a tennivaló.

Miután a főszerkesztőkkel és másokkal folytatott beszélgetésekben számos
terv merült fel mind a nemzetközi, mind a nemzeti szintű együttműködésre vo-
natkozóan, a cikkíró közöl néhány gondolatot, amelyeket a jövőben közelebbről
meg kellene vizsgálni.

KÖVETKEZTETÉSEK ÉS AJÁNLÁSOK

Tekintettel arra, hogy a szóbanforgó repertorizáló és referáló szolgáltatá-
sok a könyvtárosoknak és dokumentálóknak akarnak segítséget nyújtani - mun-
kájuk hatékonyságának növelése érdekében - önképzésükben és napi feladataik
megoldásában - hangsúlyozni kívánjuk, hogy e szolgáltatások fejlesztése sürgős
és nagyfontosságú feladat. A könyvtárosok és dokumentálók - mint az ismere-
tek felkutatásában, regisztrálásában és visszakeresésében járatos szakemberek
- minden más, szakmai ismereteket hasznosító dolgozó előtt járnak. A szóban-
forgó szolgáltatások kétszeresen is érdeklik a könyvtárosokat: szakmai képzé-
sük szempontjából és az általuk tanulmányozott terület vagy részterület jobb meg-
ismerése szempontjából. Éppen ezért, hasznosítva a tudományos dolgozók, mérnö-
kök, fényképészek, szerkesztők, különféle szervezetek stb. tapasztalatait - mind-
megannyi példa reá, hogyan jártak el, amikor szükségleteiknek megfelelően ki-
fejlesztették repertorizáló és referáló szolgáltatásaikat - a könyvtárosoknak ha-

Haladéktalanul meg kell tenniük a szükséges lépéseket, hogy a saját repertorizáló és referáló szolgáltatásaik az elsők közt legyenek mind saját országukban, mind nemzetközi szinten.

Leginkább talán a következő szolgáltatásokra lenne szükség:

- a/ kizárólagos nemzeti szolgáltatásra és
- b/ egy, a világ legszínvonalasabb könyvtártudományi közleményeit regisztráló nemzetközi szolgáltatásra.

Nemzeti szintű referáló feldolgozás

Ezáltal el lehetne kerülni a párhuzamos munkákkal járó energia-pocséklást és átfogóbban, valamint alaposabban lehetne feldolgozni a legjobb kurrens kiadványokat. Ezeknek az előnyöknek a felismerésével hozzá lehetne látni az előállítás problémáinak, valamint a nyelvek sokféleségéből adódó problémáknak a megoldásához, nem beszélve az ideológiai nehézségekről. Elsősorban az UNESCO, az IFLA és a FID tagjainak kellene megegyezniük, elismerve, hogy az előállítás javasolt módszere mindenkinek jó szolgálatot tenne. Ezután a tagállamoknak igyekezniük kellene olyan saját szervezet létrehívásában, amelyik megfelelő referátumokat tudna szolgáltatni a könyvtártudományra és dokumentációra vonatkozó nemzeti kiadványokról. Egy szűk körű szerkesztőbizottságnak lenne a feladata, hogy haladéktalanul kiválogassa ez által a nemzeti szolgálat által kivonatolandó dokumentumokat. E bizottságok utbaigazítása céljából nemzetközi értekezleten kellene kidolgozni és elfogadni a válogatás kritériumait. Ezt megelőzőleg azonban a használók szükségleteire vonatkozó még több adatot kellene összegyűjteni.

Nemzetközi összehangolás

E munkával egyidejűleg valamennyi referátumot vagy legalább a legjobbakat - az egész világ könyvtárosainak és dokumentálóinak érdekeit kielégítő válogatásban - megküldenék a kollacionáló központoknak. Ezeket a központokat, amelyeket, pl. a dokumentációs központok, könyvtárosegyesületek stb. székhelyein lehetne felállítani - számszerint mondjuk ötöt, hatot - úgy kellene kiválasztani, hogy a főbb nyelvi csoportokat képviseljük, tehát pl. Washington, London, Párizs, Berlin, Moszkva, Tokió és valamelyik dél-amerikai város székhellyel. Mindegyik ilyen központ mint dokumentációs csereközpont gyűjtené a többi központtól jövő referátumokat. Feladata lenne továbbá a saját nyelvén szerkesztett dokumentációs anyagnak a többi központhoz juttatása. Intézkednék az átvett re-

ferátumoknak az általa képviselt csoport nyelvére történő lefordításáról. A referátumokat azután publikálnák, mondjuk egy angol nyelvű "International Library Science Abstracts" c. orgánumban (s az ennek megfelelő francia, német, orosz, spanyol nyelvű kiadványokban).

A referátumok lefordítása - ennek a munkának értékét a vizsgálat folyamán sokan kétségbe vonták a megkérdezettek közül - két okból lenne kívánatos:

- a/ meggyorsítaná a fent említett kiadvány elkészítését;
- b/ olyan könyvtárosoknak kellene elvégezni ezt a munkát, akik a használt nyelveken tökéletesen járatosak a könyvtártudományi terminológiában.

A javasolt nemzetközi szolgálat megszervezése helyett előbb a már meglévő szervezetekhez is lehetne fordulni, feltéve, hogy eddigi tevékenységi körükbe bele tudják foglalni a könyvtártudományra és dokumentációra vonatkozó kiadványokat is. Felhívással lehetne fordulni pl. a New-Yorki H.W. Wilson céghez, a párizsi Centre National de la Recherche Scientifique-hoz, a moszkvai VINITI-hez. (A részletesebb javaslatok a teljes jelentésben olvashatók).

Javasoljuk, hogy az UNESCO, az IFLA vagy egy másik érdekelt nemzetközi szervezet vizsgálja meg a jelentést, tanulmányozza a javaslatokra adott válaszokat és találjon módot olyan albizottság létrehívására, amelynek feladata lenne a tagállamok meggyőzése arról, milyen szükséges az együttműködés a könyvtártudományi és dokumentációs vonatkozású repertorizáló és referáló tevékenység megszervezésében.

AZ ELEMZÉSHEZ FELHASZNÁLT FOLYÓIRATOK

A feldolgozott folyóiratok közül a Könyvtártudományi Szakkönyvtárban nincs meg az amerikai Special Libraries Association kiadásában megjelenő

SCI-TECH. NEWS,

mely 1949-ben indult. (Szerző e folyóirat referátum-rovatát vizsgálta.)

Az alábbiakban az országok betürendjében közöljük a megvizsgált folyóiratokat a teljes cimleirással és az állomány feltüntetésével.

A bibliográfiai és referáló folyóiratokat csillaggal jelöltük. A többi felsorolt folyóirat bibliográfiai vagy referáló rovatát elemezte a szerző.

A cimleírás jobb alsó felében lévő P..... szám a folyóirat helyrajzi száma a Könyvtártudományi Szakkönyvtárban.

F I D

IID COMMUNICATIONES.
Institut International de Documentation.
La Haye. 1(1934)-5(1938)
6. vol. 1939-től: FID Communicationes.

002(10)(05) P 14
I 22

1. vol. 1934. 1-4. fasc. + Index. 11 lev.
2. vol. 1935. 1-4. fasc. + Index. 11 lev.
3. vol. 1936. 1-4. fasc. + Index. 10 p.
4. vol. 1937. 1-4. fasc. + Index. 25 p.
5. vol. 1938. 1-4. fasc. 170 p. + Index.
26 p.

FID COMMUNICATIONES.
Fédération Internationale de Documenta-
tion.
La Haye. 6(1939)-13(1946).
5. vol. 1938-ig: IID Communicationes.
14. vol. 1947-től: Revue de la Documen-
tation.

002(10)(05) P 15
F 56

6. vol. 1939. 1. 3-4. fasc. Index. 24 p.
7. vol. 1940. 1-4. fasc. 116 p. Index. 18 p.
8. vol. 1941. 1-4. fasc. 72 p. Index. 12 p.
9. vol. 1942. 1-4. fasc. 64 p. Index. 12 p.

10. vol. 1943. 1-4. fasc. 40 p.
11. vol. 1944. 1. fasc.

13. vol. 1946. 4. fasc. 10-13. vol. Index.
31 p.

**REVUE DE LA DOCUMENTATION. - REVIEW OF
DOCUMENTATION.**
Fédération Internationale de Documenta-
tion.

The Hague, 14(1947) - 28(1961).
13. vol. 1946-ig: FID Communicationes.
29. vol. 1962-től: Revue Internationa-
le de la Documentation.

002(10)(05) P 16
R 69

14. vol. 1947. 2-4. fasc. Index. 10 p.
15. vol. 1948. 1-4. fasc. 100 p. Index. 16 p.
16. vol. 1949. 1-4. fasc. 124 p. Index. 24 p.
17. vol. 1950. 1-8. fasc. 244 p. Index. 38 p.
18. vol. 1951. 1-4. fasc. 220 p.
19. vol. 1952. 1-4. fasc. 160 p.
20. vol. 1953. 1-4. fasc. 212 p.
21. vol. 1954. 1-4. fasc. 186 p.
22. vol. 1955. 1. fasc.
23. vol. 1956. 1-4. fasc. 164 p.
24. vol. 1957. 1-4. fasc. 164 p.
25. vol. 1958. 1-4. fasc. 136 p.
26. vol. 1959. 1-4. fasc. 136 p. Index. IV p.
27. vol. 1960. 1-4. fasc. 180 p. Index. IV p.
28. vol. 1961. 1-4. fasc. 184 p. Index. IV p.

REVUE INTERNATIONALE DE LA DOCUMENTATION.
Fédération Internationale de Documentation.

La Haye. 29(1962)-
Előbb: Revue de la Documentation. 14
(1947)-28(1961).

002(100)(05)
R 69

P 718

29. vol. 1962. 1-2., 4. no. 152 p.
30. vol. 1963. 1-4. no. 172 p.
31. vol. 1964. 1-4. no. 180 p. Index.

1966-101

fid
FID NEWS BULLETIN

REVUE INTERNATIONALE DE LA DOCUMENTATION
Published monthly by the General Secretariat of the International Federation for Documentation
1 Hofweg, The Hague, Netherlands

EGYESÜLT KIRÁLYSÁG

* LIBRARY SCIENCE ABSTRACTS.
The Library Association.
London. 1(1950)-

014.3:02(10)(05)
016:02(10)(05)

P 165

L 64

1. vol. 1950. 1-4. no. 280 p.
2. vol. 1951. 1-4. no. 296 p. Index.
42 p.
3. vol. 1952. 1-4. no. 284 p. Index.
47 p.
4. vol. 1953. 1-4. no. 284 p. Index.
40 p.
5. vol. 1954. 1-4. no. 288 p. Index.
35 p.
6. vol. 1955. 1-4. no. Index. 48 p.
- 1-6. vol. 1950-1955. Cumulative index.
1957. 203 p.
7. vol. 1956. 1-4. no. Index. 48 p.
8. vol. 1957. 1-4. no. 312 p. Index.
44 p.
9. vol. 1958. 1-4. no. 298 p. Index.
44 p.
10. vol. 1959. 1-4. no. 334 p. Index.
51 p.
11. vol. 1960. 1-4. no. 359 p. Index.
54 p.
- 7-11. vol. 1956-1960. Cumulative index.
1961. X, 182 p.
12. vol. 1961. 1-4. no. 352 p. Index.
54 p.
13. vol. 1962. 1-4. no. 372 p. Index. 54 p.
14. vol. 1963. 1-4. no. 398 p. Index. 56 p.
15. vol. 1964. 1-4. no. 374 p. Index. 55 p.

THE JOURNAL OF DOCUMENTATION. Devoted
to the recording organization and disse-
mination of specialized knowledge.
Association of Special Libraries and
Information bureaux.
London, 1(1945)-

P 922

002(420)(05)

1. vol. 1945-1946. 1-4. no. V, 257 p.
Index.
2. vol. 1946-1947. 1-4. no. V, 292 p.
Index.
3. vol. 1947-1948. 1-4. no. V, [1], 288 p.
Index. 13 p.
4. vol. 1948-1949. 1-4. no. IV, 276 p.
Index. 12 p.
5. vol. 1949. 1-3. no. IV, [1], 189 p.
Index. 6 p.
6. vol. 1950. 1-4. no. 248 p.
7. vol. 1951. 1-4. no. IV, 294 p. Index.
8. vol. 1952. 1-4. no. IV, 286 p. Index.
10. vol. 1954. 1-4. no. IV, 256 p. Index.
11. vol. 1955. 1-4. no. IV, 265 p. Index.
12. vol. 1956. 1-4. no. IV, 281 p. Index.
13. vol. 1957. 1-4. no. IV, 266 p. Index.
14. vol. 1958. 1-4. no. IV, 259 p. Index.
15. vol. 1959. 1-4. no. IV, 256 p. Index.
16. vol. 1960. 1-4. no. IV, 239 p. Index.
17. vol. 1961. 1-4. no. IV, 284 p. Index.
18. vol. 1962. 1-4. no. IV, 219 p. Index.
19. vol. 1963. 1-4. no. VI, 223 p. Index.
20. vol. 1964. 1-4. no. VI, 266 p. Index.

CSEHSZLOVÁKIA

* NOVINKY KNIHOVNICKÉ LITERATURY.
Praha, Státní knihovna ČSR, Ustřední
vědecko-metodický kabinet knihovnictví,
1(1958)-
Főlap: Knihovník.

P 511

02(437-87)(05)=850
N 87

- [1.] r. 1958. 1-4. čís. 108 p.
2. r. 1959. 1-4. čís. 160 p. + Index.
3. r. 1960. 1-5. čís. IV, 104 p. + Index.
4. r. 1961. 1-5. čís. 160 p. + Index.
5. r. 1962. 1-4/5. čís.
6. r. 1963. 1-5. čís. 160 p. Index. 7 p.

1965-től cédulaszolgáltatás a
hazai és külföldi szakirodalomról

FRANCIAORSZÁG

BULLETIN DES BIBLIOTHÈQUES DE FRANCE.
Direction des Bibliothèques de France.

Paris. 1(1956)-

02(44)(05)

B 96

P 267

1. a. 1956. 1-12. no. 1010 p. Index.
2. a. 1957. 1-12. no. 1038 p. 9 t. Index.
3. a. 1958. 1-12. no. 1108 p. 6 t. Index.
4. a. 1959. 1-12. no. 588, 638 p. 9 t. Index.
5. a. 1960. 1/3-12. no. 509, 590 p. Index.
6. a. 1961. 1-12. no. Index.
7. a. 1962. 1-12. no. 613, 833 p. Index.
8. a. 1963. 1-12. no. 509, 918 p. Index.

LENGYELORSZÁG

AKTUALNE PROBLEMY DOKUMENTACJI.
Warszawa, Centralny Instytut Dokumentacji Naukowo-Technicznej. 1(1953)-6(1961).
1962.-től: Aktualne Problemy Informacji i Dokumentacji.

002(438)(05)

A 32

P 198

5. r. 1960. 1/21/-4/24/. no.
6. r. 1961. 1/25/-4/28/. no.

AKTUALNE PROBLEMY INFORMACJI I DOKUMENTACJI.

Warszawa, Centralny Instytut Informacji Naukowo-Technicznej i Ekonomicznej.

1961-ig: Aktualne problemy dokumentacji.

Mell: Przegląd Dokumentacyjny Zagadnień Informacji i Dokumentacji

002(05)(438)

A 32

P 197

7. r. 1962. 1-4. no.
8. r. 1963. 1-6. no.
9. r. 1964. 1-6. no.

* PRZEGLĄD DOKUMENTACYJNY ZAGADNIENÍ INFORMACJI I DOKUMENTACJI.

Warszawa, Centralny Instytut Informacji Naukowo-Technicznej i Ekonomicznej.

Fólap: Aktualne Problemy Informacji i Dokumentacji.

016(05):002

P 197

13. r. 1963. 1-6. no.

14. r. 1964. 1-6. no.

PRZEGLĄD PISMIENICTWA O KSIĄZCE
Warszawa, Biblioteka Narodowa, Instytut Bibliograficzny, Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich 1(1955)-

Fólap: Przegląd Biblioteczny.

016(05):02

P 918

1955. 1-3/4. no. 64 p.

1956. 1-2, 4. no.

1957. Red. Henryk Sawoniak 1-4 no. [4], 128 p. Index.

1958. Red. Henryk Sawoniak 1-4. no. [2], 132 p. Index.

1959. Red. Henryk Sawoniak. 1/2-4. no. [4.] 128 p. Index.

1960. Red. Henryk Sawoniak. 1-4. no. [4], 129 p. Index.

1961. Red. Henryk Sawoniak. 1-3. no. [4], 36 p. Index.

1962. 1-2. no.

1964. Red. Henryk Sawoniak. 1/2, 4. no. Index.

MAGYARORSZÁG

* KÖNYVTÁRI ÉS DOKUMENTÁCIÓS SZAKIRODALOM.

[Bp. Országos Széchényi Könyvtár Könyvtartudományi és Módszertani Központ.] (1962)-

016:02(439)(05)

K 89

P 506

1962. 1-9. sz. 394 p. + Mutató az 1-6. számhoz. XVIII p.

1963. 1-6. sz. XX. 447 p.

1965-től

**GYORSTÁJÉKOZTATÓ
A MAGYAR KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI IRODALOMRÓL**

**ЭКСПРЕСС ИНФОРМАЦИЯ ВЕНГЕРСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ
ПО БИБЛИОТЕКОВЕДЕНИЮ И ДОКУМЕНТАЦИИ**

**SCHNELLINFORMATION DER UNGARISCHEN LITERATUR
ÜBER BIBLIOTHEKSWISSENSCHAFT UND DOKUMENTATION**

**EXPRESS INFORMATION OF HUNGARIAN LITERATURE
ON LIBRARY SCIENCE AND DOCUMENTATION**

**GYORSTÁJÉKOZTATÓ
A KÜLFÖLDI KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI IRODALOMRÓL**

**ЭКСПРЕСС ИНФОРМАЦИЯ ИНОСТРАННОЙ ЛИТЕРАТУРЫ
ПО БИБЛИОТЕКОВЕДЕНИЮ И ДОКУМЕНТАЦИИ**

**SCHNELLINFORMATION DER AUSLÄNDISCHEN LITERATUR
ÜBER BIBLIOTHEKSWISSENSCHAFT UND DOKUMENTATION**

**EXPRESS INFORMATION OF FOREIGN LITERATURE
ON LIBRARY SCIENCE AND DOCUMENTATION**

**MŰSZAKI KÖNYVTÁROK TÁJÉKOZTATÓJA. Az
Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentá-
ciós Központ módszertani kiadványsorozá-
ta.**

Bp. 1(1954)-9(1962)
10(1963)-tól: Tudományos és Műszaki
Tájékoztatás. P 348

026:62(439.151)(05)
M 99

- 1954. 1-2. sz.
- 1955. 3-7. sz.
- 1956. 1-5/6. sz.
- 1957. 1/2-4. sz.
- 1958. 1-4. sz. Index: 1954-1958. 55 p.
- 1959. 1-4. sz. Index. 19 p.
- 1960. 1-6. sz. Index. 20 p.
- 1961. 1-6. sz. Index. 18 p.
- 1962. 1-6. sz. Index 29 p.

**TUDOMÁNYOS ÉS MŰSZAKI TÁJÉKOZTATÁS.
Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentá-
ciós Központ.**

Bp. 10 (1963)-
Előbb: Műszaki Könyvtárosok Tájékoztató-
ja. P 653

026:62(439.151)(05)
T 93

- 10. évf. 1963. 1-9/10. sz. 856 p. Index.
15 p.
- 11. évf. 1964. 1-9/10. sz. 882 p. Index.
10 p.

NÉMET DEMOKRATIKUS KÖZTÁRSASÁG

1964-től cédulaszolgáltatás:

62 Budyk
0152 Budyk

Budyk, Kazimierz, Biographie
Bibliograph K. Budyk, Biographie

Kaweczka-Gryczawa, Alaida
Kazimierz Budyk. Bibliograf i księgoznawca
(Kazimierz Budyk, Bibliograph und Buchkundler)
Przegl. biblioteczny, Warszawa 33 (1963) 1, S.20-38

Mit Kazimierz Budyk (erb. 15. 1. 1911, Gest. 5. 3. 1966) verliert die Volkrepublik Polen einen namhaften Bibliographen. Durch seine literaturwissenschaftlichen Schulung bei Kazimierz Piekarski, und dank seiner Kenntnis der polnischen Literatur, besonders des 16. und 17. Jahrhunderts, bereicherte er sein umfangreiches Arbeitsgebiet weitgehend durch neue Methodik bzw. Problemstellung. Von 1925 an hatte er den Lehrstuhl für Literaturtheorie an der Universität Warschau inne, war u. a. Mitbegründer und eine Zeitlang zweiter Direktor des „Instytut Badan Literackich“, Begründer der Serie „Studia staropolskie“ und Mitbegründer der Bibliographie „Nowy Korbut“. Ihm wurden mehrere hohe staatliche Auszeichnungen zuerkannt.

A. Rau
Universitätsbibliothek, Jena

ZIID-Referatsekretariat BIBLIOTHEKSWESEN, Deutsche Böhre, Leipzig
AZ 78/10/DEM 1965,550

1966 januártól
LITRATUR ZUM BIBLIOTHEKSWESEN
címen havonta adnak ki bibliográfiát a
németnyelvű könyvtártudományi szakiro-
dalomról .

DOKUMENTATION. Zeitschrift für prakti-
sche Dokumentationsarbeit.
Berlin, Zentralstelle für wissenschaft-
liche Literatur. 1(1953/1954)-11(1964)
Alcim 2. Jg.-tól: Zeitschrift für
Theorie und Praxis der Dokumentations-
arbeit.

12. Jg.-tól: ZIID-Zeitschrift. P 353
002(430.2)(05)
n 75

- 1. Jg. 1953-1954. 1/2-9. H. 188 p. 1 t.
Index. VIII p.
- 2. Jg. 1955. 1-6. H. 126 p. Index. VIII p.
- 3. Jg. 1956. 1-6. H. 140 p. Index. VIII p.
- 4. Jg. 1957. 1-6. H. 160 p. Index. VIII p.
- 5. Jg. 1958. 1-6. H. 156 p. Index. VIII p.
- 6. Jg. 1959. 1-6. H. Index.
- 7. Jg. 1960. 1-6. H. 192 p. Index. XI p.
- 8. Jg. 1961. 1-6. H. 192 p. Index. XI p.
- 10. Jg. 1963. 1-6. H. 192 p. Index. XI p.
- 11. Jg. 1964. 2-5/6. H. 192 p. Index. XI p.

1966-től a ZIID cédulaszolgáltatást
indít a dokumentáció szakiro-
dalmáról

NACHRICHTEN FÜR DOKUMENTATION. Vierteljahresschrift für Forschung und Praxis der Dokumentation.

Deutsche Gesellschaft für Dokumentation, Frankfurt am Main. 1(1950)-
Mell.: Bibliographie.

002(05) (430.1)

P 379

N 10

1. Jg. 1950. 1-3/4. H. 132 p. Index [7] p.
2. Jg. 1951. 1-4. H. 147 p.
3. Jg. 1952. 1-4. H. 214 p. 2 t. Index [2] p.
4. Jg. 1953. 1-4. H. 229 p. Index 8 p.
5. Jg. 1954. 1-4. H. 229 p. Index 4 p.
6. Jg. 1955. 1-4. H. 204 p. Index 4 p.
7. Jg. 1956. 1-4. H. 236 p. Index 4 p.
8. Jg. 1957. 1-4. H. 216 p. Index 4 p.
9. Jg. 1958. 1-4. H. 216 p. Index 4 p.
10. Jg. 1959. 1-4. H. 236 p. Index 4 p.
11. Jg. 1960. 1-4. H. 236 p. Index 4 p.
12. Jg. 1961. 1-4. H. 244 p. Index 4 p.
13. Jg. 1962. 1-4. H. 268 p. Index [4]. p.
14. Jg. 1963. 1-4. H. 245 p. Index [4]. p.
15. Jg. 1964. 1-4. H. 230 p.

BIBLIOGRAPHIE. Bücherschau, Referatendienst Dokumentation und Information, Zeitschriftenschau.
Deutsche Gesellschaft für Dokumentation, Frankfurt am Main.
Fólap: Nachrichten für Dokumentation.

016(05):002

P 891

1964. 1-4. H.
1965. 1-4. H.

OLASZORSZÁG

* BIBLIOTECHE SPECIALI E SERVIZI D'INFORMAZIONE. Notizie.

Associazione Italiana Biblioteche, Roma. 1(1962)-
Fólap: Bollettino d'Informazioni.

P 588

016:002(100) (05)
016:02(100) (05)
B 61

1962. 1-4. no. A cura di Maria Teresa Ronchi, Maria Valenti.
1963. 1-4. no. A cura di Maria Teresa Ronchi, Maria Valenti. Index. 1962-1963.
A cura di L. Lombardi. [1964]. [1], 161 p.
1964. 1/2-3/4. no. A cura di Maria Theresa Ronchi, Maria Valenti.

BIBLIOTEKSBLADET.
Sveriges Allmänna Biblioteksforening, Stockholm. 1(1916)-

02(485)(05)
B 61

P 323

31. arg. 1946. 1-6. H. 272 p. Index. XVI p.
32. arg. 1947. 1/8. H. 192 p. Index. VIII p.
33. arg. 1948. 1/2-8. H. 307 p. Index. 8 p.
34. arg. 1949. 1-8. H. 377 p. Index. 11 p.
35. arg. 1950. 1-8. H. 456 p. Index. 11 p.
36. arg. 1951. 1-8. H. 428 p. Index. 11 p.
37. arg. 1952. 1-4., 6-10. H.
38. arg. 1953. 2-3., 5., 9-10. H.
40. arg. 1955. 1-8., 10. H.
41. arg. 1956. 1-10. H. Specialno. 785 p. Index. 18 p.
42. arg. 1957. 1-10. H. 743 p.
43. arg. 1958. 1-10. H. 812 p. Index. 22 p.
44. arg. 1959. 1-10. H. 828 p. Index. 20 p.
45. arg. 1960. 1-10. H. 894 p. Index. 21 p.
46. arg. 1961. 1-10. H. 823 p. Index. 16 p.
47. arg. 1962. 1-10. H. 804 p.
48. arg. 1963. 1-10. H. 744 p. Index. 20 p.
- 49 arg. 1964. 1-10. H. 652 p.

SZOVJETUNIO

* REFERATIVNŪJ ZSRNAL. Otdel'nij vŭpuszk. 59. Naucsnaaja i tehnicsezskaja informacija.
Akademija Nauk SzSzsSzR, Insztitut Naucsnoj Informacii.
Moszkva. 1(1963)-

P 775

002(051)
02(051)

1963. 1-6 no. A 2. no. mikrofilmen M 19. számon.
1964. 1-6. no.

* BIBLIOGRAFIJA BIBLIOTEKOVEDENIJA. Annotirovannij ukazatel'.
Biblioteka im V. I. Lenina, Naucno-metodiceszkij kabinet bibliotekovedenija.
Moszkva. (1955)-(1957.)
1958-tól: Bibliotekovedenie i bibliografija. Ukazatel' literaturü.

014.3:[01:02(47)(05)]

016:[01:02(47)(05)]

B 61

P 20

1955. 1955-1956. 1-4. no.
1956. 1956-1957. 2, 3, 4. no.
1957. 1957-1958. 1-4. no.

* BIBLIOTEKOVEDENIE I BIBLIOGRAFIJA. Ukazatel' literaturü.

Moszkva, Biblioteka im. V. I. Lenina.
Naucno-metodiceszkij otdel bibliotekovedenija i bibliografii. (1958)-

1957-ig: Bibliografija Bibliotekovedenija. Annotirovannij ukazatel'.

014.3:[01:02(10)(05)]

016:[01:02(10)(05)]

B 61

P 30

1958. 1958-1959. 1-4. no.
1959. 1959-1960. 1-4. no.
1960. 1960-1961. 1-4. no.
1961. 1961-1962. 1- no.
1962. 1962-1963. 1-4. no.
1963. 1963-1964. 1-4. no.

* BIBLIOTEKOVEDENIE I BIBLIOGRAFIJA.
Essemszjacsnuj annotirovannij ukazatel' szovetszkaj literaturü.

Moszkva, Biblioteka SzSzSzR V. I. Lenina. 1965-

016(051):02(47)

016(051):01(47)

P 871

USA

* LIBRARY LITERATURE.

American Library Association, 1933-tól: Wilson.

Chicago - New York. (1921)-

014.3:02(10)(058)

016:02(10=20)(058)

L 64

P 31

1921-1932. A supplement to Cannons' Bibliography of library economy 1876-1920. 1934. [XII], 430 p.

1933-1935. 1936. VII, 435 p.

1936-1939. 1940. XLVIII, 1748 p.

1940-1942. 1943. XXX, 1192 p.

1946-1948. 1949. XXII, 478 p.

1949-1951. 1952. XXVI, 862 p.

1952-1954. 1955. XXV, 809 p.

1955-1957. 1960. X, 910 p.

1958-1960. 1961. XV, 687 p.

1961-1963. 1964. XII. [1.] 881 p.

1964. 1965. XII, [1], 297 p.

AMERICAN DOCUMENTATION. A quarterly review of ideas, techniques, problems and achievements in documentation.

Washington, American Documentation Institute. 1(1950)-

002(73)(05)

A 54

P 288

1. vol. 1950. 1-4. no. 233 p. Index.
2. vol. 1951. 1-4. no. Index.
3. vol. 1952. 1-4. no. Index.
4. vol. 1953. 1-4. no. Index.
5. vol. 1954. 1-4. no. Index.
6. vol. 1955. 1-4. no. Index.
7. vol. 1956. 1-4. no. Index.
8. vol. 1957. 1-4. no. Index.
9. vol. 1958. 1-4. no. Index.
10. vol. 1959. 1-4. no. Index.
11. vol. 1960. 1-4. no. Index.
12. vol. 1961. 1-4. no. Index.
13. vol. 1962. 1-4. no. Index.
14. vol. 1963. 1-4. no. Index.
15. vol. 1964. 1-4. no. Index.

A Külföldi Irodalom Össz-szövetségi Könyvtárának kiadásában megjelenő cédulaszolgáltatás külföldi könyvekről és folyóiratcikkekről:

Azra. sz.

IF.2 Grönroos, Merita and Myllyniemi, Kaija.
Финляндия Helsinki university library. A short survey. 2nd rev. ed.
G 876 Helsinki, 1965.
32 p., ill. portr.
Библиогр. с. 34-35.
Университетская библиотека в Хельсинки. Краткое описание.
1. Myllyniemi, Kaija. 2. Загл.

1278847*

Б. су. ВГБИЛ 17 12 65

A NEMZETKÖZI KATALOGIZÁLÁSI KONFERENCIA SZERVEZŐ BIZOTTSÁGÁNAK JÖVŐ TERVEI

Az 1962-ben tartott Nemzetközi Katalogizálási Konferencia utolsó ülésén a delegátusok kifejezték azt a kívánságukat, hogy tekintettel a konferencia rövidegére, az ebből az alkalomból létrehívott szervezetek ne szüntessék meg tevékenységüket, hanem folytassák a konferencia által megkezdett munkát. Az elvégzendő munkákra vonatkozó számos javaslat került be különben magába a konferencia határozatainak szövegébe. A konferencia szervezési bizottsága 1965. áprilistól egy szabálytalan időközökben megjelenő Newsletter-t ad ki (első száma megvan a Könyvtártudományi Szakkönyvtárban), amelyben beszámol működéséről és arról, hogy mennyiben tettek eleget a különböző országokban a határozatokban foglalt javaslatoknak.

A konferencia annak idején egy állandó iroda létrehívását is javasolta, amely a katalogizálás nemzetközi problémáinak dokumentációs központja lenne. Eddig még nem sikerült hivatalos formát adni egy ilyen központnak, de a konferencia titkársága nem hagyta abba tevékenységét. A Központ első feladata az lenne, hogy összeállítsa és kiadja a konferencia határozatainak következményeiről szóló beszámolókat. Ezen kívül a tájékoztató anyag csereközpontjának szerepét is játszhatná. Minden érdekelt személyt felkérnek, hogy küldjön tájékoztató anyagot az országában a katalogizálás terén végbement fejlődésről és a katalogizálás nemzetközi jelentőségű problémáiról. A Központ jövőbeli fejlődése bizonyos mértékig attól függ, milyen visszhang érkezik erre a felhívásra. A titkárságot továbbra is A.H. Chaplin végrehajtó titkár irányítja, míg a napi feladatokat Mme Anderson titkárhelyettes látja el. A Szervező Bizottság címe: Organizing Committee of the International Conference on Cataloguing Principles. The British Museum, London W.C.1. United Kingdom. (Centre de documentation sur les problèmes internationaux de catalogage. - B. Unesco Bibl. 19. vol. 1965. 5. no. 296. p.)

MENNYIRE KELENDŐEK AZ AMERIKAI TUDOMÁNYOS FOLYÓIRATOK - OTTHON?

Az amerikai tudományos folyóiratok használata gyorsabban terjed Amerikán kívül, mint Amerikában, állapítja meg az amerikai Science. Megállapítását számadatokkal igazolja. Először saját "háza előtt söpör" és közli, hogy a 112 000 előfizetett szám közül 9 804 példányt külföldön rendeltek meg. Az elmúlt év során a külföldi előfizetések száma 30, a belföldieké pedig mindössze 10 százalékkal emelkedett. De ez a helyzet a többi tudományos folyóiratnál is. A Journal of Geophysical Research például 7000 belföldi és 2100 külföldi előfizetőnek jár. A külföldi előfizetők számának növekedése háromszorosa a belső növekedésnek. Az Amerikai Fizikai Társaság által kiadott folyóiratok esetében az előfizetések egyharmada külföldről származik. A Chemical Abstracts 1963 évi 6759 előfizetőjének több, mint a fele, 3 866 volt külföldi. A cikk szerint az amerikai tudományos folyóiratokra való előfizetés terén Japán, Kanada, az Egyesült Királyság, Olaszország, Izrael, Svájc és Svédország vezetnek. (Libr. J 90. vol. 1965. 15. no. 3412-3413. p.)

KÉTLYUKMEZŐS RÉSELT KÉZI LYUKKÁRTYARENSZER ISMERTETÉSE

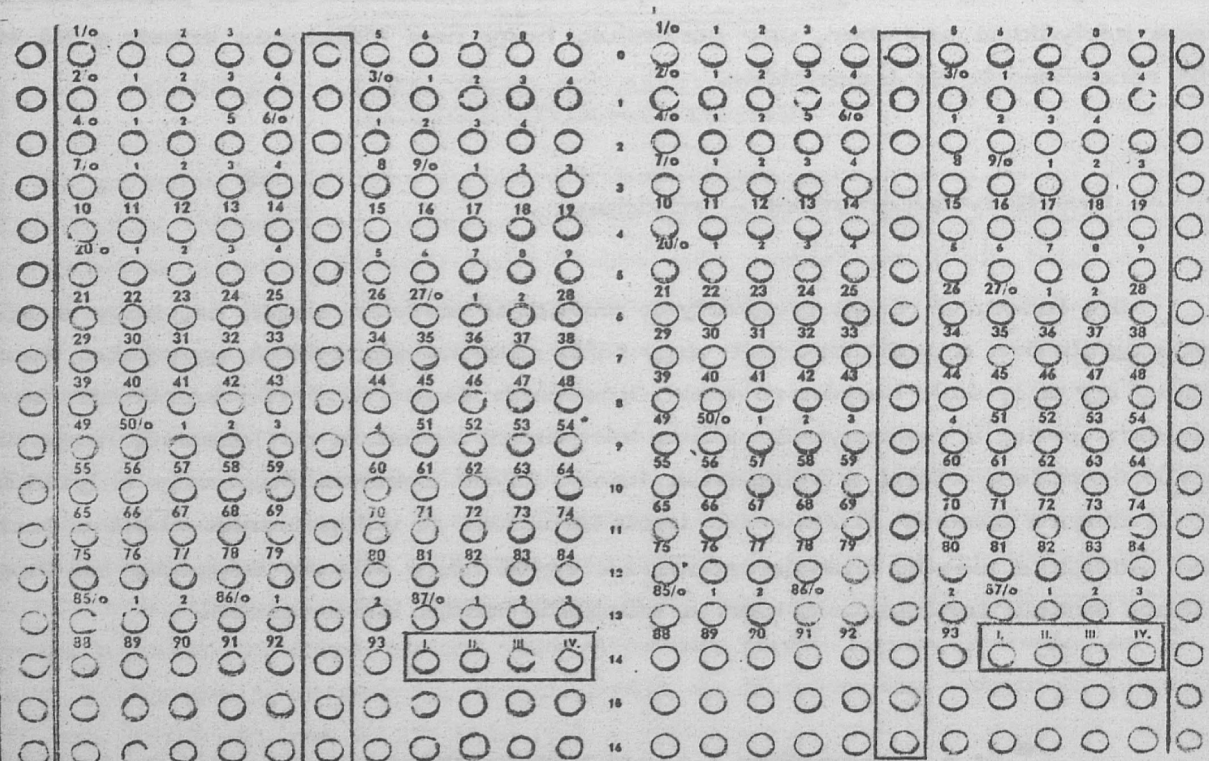
A kézívalogatású lyukkártyák népes családjával foglalkozó magyar nyelvű szakirodalom mintha teljesen megfeledkezett volna a réseLT* vagy mezős lyukkártyákról. Igaz, hogy a könyvtári és dokumentációs munkában nálunk ezt a típust még nem alkalmazzák, de a most ismertetésre kerülő rendszert már tizenöt éve használják Magyarországon az ügyviteli munka megkönnyítésére és egyre szélesebb körűvé válik az ipari nyilvántartást szolgáló alkalmazása is. S mert a réseLT lyukkártyáknak számos előnyük van a különböző típusú peremlyukasztásos kártyákkal szemben, úgy gondoljuk, hogy nem fölösleges ennek a jól bevált rendszernek az ismertetése.

1. A réseLT lyukkártyáról - röviden

Mint tudott, a réseLT lyukkártyák működési elvének alapja az, hogy a kódnak megfelelően a lyukmező két vagy több szomszédos lyukát egymással összekötjük, így a lyukak helyén rövidebb-hosszabb összefüggő rés keletkezik. A válogatásra pedig a peremlyukasztásos kártyákkal szemben az jellemző, hogy itt nem rázókészülék végzi a válogatást, hanem olyan berendezés, amely a lyukkártyák egy lyuknyira történő széthúzását teszi lehetővé. A válogatásnak ebből a technikájából adódik a mezős lyukkártyatípusnak egyik nagy előnye, mégpedig az, hogy a lapok sokkal tartósabbak, mert a válogatás módja kiméletesebb.

* Ez a lyukkártyatípus a német nyelvű szakirodalomban Schlitzkarte, Schlitzloch-karte, az angolban pedig slotted card néven szerepel.

1-3 Bejelentő:			Tulajdonos:			Ikt. sz.		Blokk																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
Cím:																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																												
4. A vállalat jellege					34. Gyűjtőszám					Elektromos motor																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																		
Kö-zület		állami		Nemzeti vállalat	35-38		Faja	N	E	D	K	70. Váltóáramu																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
Közüzem		th		Magán vállalat	39		Vak					Feszültség																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
Államosított váll.				Kereskedő	40		3					71. 110 v		73. 190 v																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																														
5. Helyszín					41					42					72. 220 v					74. Univerzális																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																								
6. Budapest					43					44					75. Automatikus adagoló berendezés					76. Példányszám																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																								
7. Település					45					46					77. Értékkönyvelés					78. Csemkényvelés																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																								
8. Külföldi tulajdonban van					47					48					79. Anyagkönyvelés					80. Belsőszámolás																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																								
9. Erkelert állam					49					50					81. Számlázás					82. Gyártás előkészítés																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																								
Gépesorport										51. Keresztírásmű																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																		
10. A. Könyv. gép					15. B. Számlázógép					52. Egy ablakos keresztírásmű					53. 1 keresztírásmű					54. 2																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																								
11. A/H. Irógép					16. C. Sokszorosító g.					55. 3					60. 8					61. 9																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																								
12. A/H. Szám.					17. CH. tők. papír					56. 4					62. 10					63. 11																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																								
13. A/H/H. Szöv. aut.					18. CH. Sorlehető					57. 5					64. 12					65. 9					67. 11																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
14. A/H/H.2 Szimb.					19.					58. 6					66. 10					68. 12					69. Kézi meghajtású gép																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
20. Márka					21-25. Model					Kapacitás					Szorzómű kapacitás					70. Havi tételszám					71. Napi igénybevétel óra																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
26. Használt gép					27. Henger v. irófelület arányosság					59. 7					72. Hamnálathoz					73. évtől					74. Jelenleg használatban					75. Felcsúszás																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																														
Különleges kocsiberendezés										76. Továbbelődésre kereskedőnél										77. Kihaszánlás										78. Megjegyzés																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																														
28. Kétyvelő szerkezet					29. Felaphedobó					30. Számlahúzó					31. Választott henger					32. Motorikus					33.					34.					35.					36.					37.					38.					39.					40.					41.					42.					43.					44.					45.					46.					47.					48.					49.					50.					51.					52.					53.					54.					55.					56.					57.					58.					59.					60.					61.					62.					63.					64.					65.					66.					67.					68.					69.					70.					71.					72.					73.					74.					75.					76.					77.					78.					79.					80.					81.					82.					83.					84.					85.					86.					87.					88.					89.					90.					91.					92.					93.					94.					95.					96.					97.					98.					99.					100.				

1. ábra

1.1 A lyukkártyalap

Mint az 1.sz. ábrán látható, a lyukkártyalap két részre tagolódik. A felső (előrenyomtatott) részbe kerülnek a kívánt adatok, vagy a kívánt szöveg (esetleg referátum), az alsó rész maga a lyukmező. A kártyák három méretben készülnek.

A4 méret (10 x 17) = 170 lyukpárból álló mező

A5 méret (10 x 10) = 100 " "

A6 méret (10 x 5) = 50 " "

A közölt adatok az illető kartonméretre rályukasztható maximális lyukszámot mutatják; de a szükségletnek megfelelően a szövegrészt növelhetjük és a lyukmező nagyságát csökkenthetjük.

Itt kell megjegyeznünk, hogy ennek a rendszernek az a jellegzetessége, hogy tulajdonképpen két lyukmezős, tehát a lyukkártyalapon nem egyetlen, hanem két, azonos számú lyukból álló, + illetve - jellel jelölt lyukmező van. Tehát ha arról van szó, hogy a lyukmezőt 170 lyukpár alkotja, ez azt jelenti, hogy mind a pozitív, mind a negatív lyukmező egyenként 170 lyukból áll. A szelekciónál a + és - jellel jelölt mező párhuzamosan működik, így nem egyes lyukakról, hanem lyukpárokról beszélünk és a kódjelek is lyukpárra vonatkoznak. A réselés pedig - később ismertetendő elvek alapján - két vagy több szomszédos lyuknak mind a pozitív, mind a negatív mezőn vízszintes irányban történő összekötésével történik.

Az 1.sz. ábrát tovább magyarázva: a lyuksorok függőleges és vízszintes irányban 0-val kezdődő sorszámmal vannak ellátva. A válogatást sorszámmal el nem látott segédlyuksor teszi technikailag lehetővé. (Az ábrán látható kártya lyukhelyeit ezen kívül az adatsoportoknak megfelelően sorszámozták is a réselés megkönnyítésére.) Mivel a lyuksorok függőleges és vízszintes irányban is sorszámoztak, adott lyuk jelöléséhez érthető módon mind a vízszintes, mind a függőleges sor számát meg kell adnunk, a keresett lyuk a két sor metszéspontjában van. A hatos számú vízszintes sor nyolcas lyukhelyét például így jelöljük a kódban: 6-8.

2. A válogató-rendező készülék

Mielőtt a kódolással foglalkoznánk, röviden ismertetjük magát a válogató készüléket. A készülék (2. ábra) a kártyák papírmínóságától függően egyszerre kb. 450-500 lyukkártyalap befogadására alkalmas. Az elejét alkotó lemez két, egymástól egy lyuknyira elmozdítható lyukmezővel van ellátva. (Külön készülék

szolgál természetesen az A4, A5 és A6 meretű lapok válogatására). A kartonlapok megtámasztását választórekeszek teszik lehetővé.

A kiválasztás menete a következő:

1. művelet: a kartonokat a készülékbe helyezzük és a két válogatótűt a + és - mező azonos jelzésű lyukán szurjuk keresztül (3. ábra)
2. művelet: a gép alsó részén lévő fogantyuk segítségével a szétválasztást úgy végezzük el, hogy a - jelű lyukmezőt egy lyuk távoiságra balra elmozdítjuk (4. ábra)
3. művelet: a szétválasztás után a kartonokat a két lyukmező jobb és bal belső sarkában rögzítőtükkkel szurjuk keresztül, a válogatótüket pedig kihuzzuk (4. ábra)
4. művelet: majd a mínusz mezőt megdöntjük (5. ábra). Ezután a kívánt oldalon lévő rögzítőtüket kihuzva a lapokat a gépből kiemeljük.

3. Kódolás és kiválasztás

Mivel a kulcsjegyzék négy elv alapján készíthető, s mivel a négy különféle típusú kód mindegyike más-más szempontból előnyös vagy hátrányos, a kódolás alapjául azt az eljárást kell választanunk, amely adott esetben a legmegfelelőbb. Választásunkat a fogalomcsoportok és fogalmak száma, előfordulási gyakoriságuk, a várható bővülés nagysága, a lyukkártyalap mérete, a felhasználható lyukpárok száma befolyásolja. A kód elkészítésénél minden egyes kérdés-csoport jelölésére a legmegfelelőbb, adott esetben leggazdaságosabb elvet kell választanunk. Így minden kód általában a négyféle kódkészítési elv kombinációjának eredménye.

A kód a következő négy eljárással készülhet:

- 3.1 szétbontó eljárás
- 3.2 tizedes eljárás
- 3.3 pozitív eljárás
- 3.4 pozitív-negatív eljárás

3.1 A szétbontó eljárás lényege az, hogy a fogalomcsoport (pl. számsor 1-120-ig) minden egyes tagjának jelölésére önálló lyukpárt használunk fel. Tehát 120 lyukpár szükséges ahhoz, hogy a 120 tagú számsor egy tetszés szerinti tagját ki tudjuk választani. A kód ilyenkor például így alakul:

0 = 0 - 0	4 = 0 - 4
1 = 0 - 1
2 = 0 - 2	9 = 0 - 9
3 = 0 - 3	10 = 1 - 0

15 = 1 - 5
 19 = 1 - 9

 20 = 2 - 0
 25 = 2 - 5
 26 = 2 - 6

.....
 55 = 5 - 5
 56 = 5 - 6
 119 = 11 - 9
 120 = 12 - 0

Egy adott szám, például az 55 kiválasztása egyetlen kiválasztómenettel történik, mégpedig úgy, hogy a válogatótüket a pozitív és negatív mező 5. sorának 5. lyukhelyére szurjuk. Ilyenkor az eredmény a pozitív oldalon jelentkezik.

3.2 A tizedes eljárásnál a fogalomcsoporthoz tartozó fogalmak számát tizedértékekre bontjuk szét. Az előző példát véve, az 1-120-ig terjedő számsor jelölésére 3 tizedértékre van szükségünk és az egyes számok kifejezésére már csak 22 lyukpárt használunk fel, mégpedig úgy, hogy a százask helyértékeket 2, a tizedes és egyes helyértékeket 10-10 lyukpár felhasználásával jelöljük. Egyszerűség kedvéért újra a 0-ás 1-es és 2-es vízszintes sort vegyük igénybe a kódhoz:

Egyesek:		Tizedesek:		
0	0 - 0	10	1-0	100 alatti értékek 2-0
1	0 - 1	20	1-1	100 feletti értékek 2-1
2	0 - 2	30	1-2	
3	0 - 3	40	1-3	
4	0 - 4	50	1-4	
5	0 - 5	60	1-5	
6	0 - 6	70	1-6	
7	0 - 7	80	1-7	
8	0 - 8	90	1-8	
9	0 - 9	100	1-9	

Az 55-ös számot tartalmazó lap kiválasztása úgy történik, hogy először a százon felüli és százon aluli kártyákat választjuk szét; a pozitív oldalon maradó százon aluli kártyákból további két menettel (1-4, majd 0-5 kódjelű kártyák kiválasztása) kapjuk meg a kívánt eredményt. A kiválasztás során a negatív oldalra kerülő lapokat minden válogató-menet után klemeljük és félretesszük.

3.3 A pozitív (+) eljárásnál a kódot a lyukpárok 2, 3, illetve n-elemes kombinációjával alakítjuk ki.

Hat számjegy kételemes ismétlődés nélküli kombinációjával a követke-

zõ számsort kapjuk:

01				
02	12			
03	13	23		
04	14	24	34	
05	15	25	35	45

Tehát 6 számjeggyel 15 kombináció lehetséges.

Hat számjegy háromelemes ismétlődés nélküli kombinációja pedig a következő számsort adja:

012				
013	123			
014	124	234		
015	125	235	345	
023	134	245		
024	135			
025	145			
034				
035				
045				

Tehát 6 számjeggyel 20 kombináció lehetséges.

A kapható kombinációk számát az alábbi képletek fejezik ki:

n elem másodosztályu ismétlődés nélküli kombinációinak száma: $n_2 = \frac{n(n-1)}{2}$

n elem harmadosztályu ismétlődés nélküli kombinációinak száma: $n_3 = \frac{n(n-1)(n-2)}{6}$

A 28 tagu magyar ábécé kódolásához például kételemes kombinációval 8 lyukpárra van szükségünk. Feltételezve, hogy az ábécé betűinek a jelöléséhez az 1. vízszintes sor lyukhelyeit vesszük igénybe a 0-tól a 7-es sorszámig, a kód a következő:

a	1-01	m	1-25
b	1-02	n	1-26
c	1-03	ny	1-27
cs	1-04	o	1-34
d	1-05	p	1-35
e	1-06	r	1-36
f	1-07	s	1-37
g	1-12	sz	1-45
gy	1-13	t	1-46
h	1-14	u	1-47
i	1-15	v	1-56
j	1-16	z	1-57
k	1-17	zs	1-67
l	1-23		
ly	1-24		

Ebben az esetben egy-egy betű kiválasztásához két válogatóakcióra van szükség.

Az egy fogalom jelöléséhez felhasznált lyukpárok száma és a fogalom kiválasztásához szükséges akciók száma fordított arányban van egymással, tehát a fogalom jelölésére felhasznált lyukpárok csökkentése a kiválasztó menetek számát növeli és viszont. A legcélravezetőbb közepűt a követelményektől és a lehetőségektől függ.

3.4 A pozitív-negatív (+) eljárás lényege az, hogy míg az eddig ismertett eljárásoknál az eredmény mindig csak a pozitív oldalon jelentkezett, a + eljárásnál mind a pozitív, mind a negatív oldalon jelentkezik a keresett eredmény.

3.4.1 Ennek az eljárásnak legegyszerűbb alkalmazási módja az, ha a kérdés, melyre választ várunk, ún. eldöntendő kérdés, amelyre a válasz csak igen vagy nem lehet. Személyi nyilvántartásnál pl. a kérdés: magyar állampolgár vagy nem?

A válogatás menete szempontjából azonos típusú az az eset, amikor a kérdésre csak két, egymást kizáró válasz nyerhető. Olvasói nyilvántartás esetében a legkézenfekvőbb példa: férfi-e az illető vagy nő?

Mindkét esetben a kiválasztáshoz csak egyetlen lyukpárt használunk fel, az arra kapható felelet a pozitív oldalon jelentkezik (igen, férfi), a negatív oldalon marad a többi lap, tehát ha a nemleges válaszokat, illetve a nőket akarjuk kiválasztani, akkor a gépből a negatív oldalon maradt lapokat emeljük ki.

3.4.2 Mint az előbbi példából is kitűnik, a pozitív-negatív eljárásnál egy lyukpár használata esetén két kérdésre kaphatunk választ: az eddig ismertett többi eljárástól eltérően itt a negatív oldalnak is jelentés-funkciója van. Egy lyukpár felhasználása esetén tehát két variáció lehetséges. Minden további lyukpár hozzáadásával az előbbi variációs lehetőségek száma megduplázódik: 2 lyukpárral 4-re, 3 lyukpárral 8-ra, 4 lyukpárral 16-ra stb. növekszik.

A létrejövő számsorok:

1 lyukpár esetén	- 0 (2 variáció)
2 lyukpár esetén	- 0 1 01 (4 variáció)
3 lyukpár esetén	- 0 1 01 2 02 12 012

A - jellel a teljes jelöletlenséget fejezzük ki ebben az esetben. A teljes jelöletlenségnek természetesen szintén van jelentése, pl. a családi állapot jelölése esetén: nős: -, özvegy: 1, nőtlen: 0, elvált: 01.

Mivel minden további lyukpár felhasználásával a jelölhető fogalmak száma

megduplázódik, a kifejezhető fogalmak számát a 2^n képlet adja meg. A kitevőbe mindig a felhasználható lyukpárok száma kerül. Könnyebb érthetőség kedvéért: 2^4 annyit jelent, hogy 4 lyukpár felhasználásával 2^4 , azaz 16 fogalom jelölése lehetséges a \pm eljárással.

3.43 A kód elkészítése. Lyukkártyára felfektetendő anyagunknál ezúttal tüntessünk fel 8 nyelvi csoportot. Ennek kódja a következőképpen alakul (jelölésére a vízszintes 1. sor 0, 1 és 2. lyukhelyét használjuk):

magyar	1- . . .
angol	1- 0 . .
francia	1- . 1 .
német	1- 0 1 .
olasz	1- . . 2
orosz	1- 0 . 2
spanyol	1- . 1 2
egyéb	1- 0 1 2

3.44 A kiválasztás menete. A \pm eljárásnál mind a pozitív, mind a negatív oldal figyelembe veendő. Az előbbi kódsorban a pozitív értékeket számokkal jelöltük (0, 1, 2), míg a negatív értékeket a megfelelő számot helyettesítő pont jelzi. Minden kiválasztás annyi menetből áll, ahány lyukpárt az illető fogalom jelölésére felhasználunk. A kiválasztást a legkisebb értéknél kezdjük el. Pl. az "orosz" csoportba tartozó kártyák kiválasztása a következőképpen történik.

1. Először az 1. vízszintes sor 0 lyukpárjába szúrjuk a válogatótüket. A gép szétnyitása után, mivel a 0 pozitív érték, a pozitív oldalra kerülő kártyákat hagyjuk a gépben, a negatív oldalon lévőket félretesszük.

2. A válogatótüket az 1. vízszintes sor 1. sorszámú lyukpárjába szúrjuk. A gép szétnyitása után, mivel az 1. negatív érték, azokat a lapokat hagyjuk a gépben, amelyek a negatív oldalra kerültek, a pozitív oldalon lévőket félretesszük.

3. A válogatótüket az 1. vízszintes sor 2. sorszámú lyukpárjába szúrjuk. Mivel a 2 pozitív érték, a gép szétnyitása után a pozitív oldalon megkapjuk a kívánt eredményt.

Természetesen ezt a szelektáló sorozatot úgy is végezhetjük, hogy először kiválasztjuk az összes pozitív értékeket (0, 2), majd az 1 helyértéknek megfelelő negatív értéket. Ebben az esetben a végeredmény a negatív oldalon jelentkezik.

3.5 A kódolási eljárások összehasonlítása; gazdálkodás a lyukmezővel.

Az ismertetett negy kódolási rendszer kapacitásának összehasonlításához vegyük ismét az 1-től 120-ig terjedő számsor példáját:

Eljárás megnevezése	A 120 tagu számsor kifejezéséhez szükséges lyukpárok száma	Egyetlen szám kifejezéséhez szükséges lyukpárok és válogatómenetek száma
1. Szétbontó	120	1
2. Tizedes	22	3
3. Pozitív eljárás (3 elemes komb. esetén)	10	3
4. \pm eljárás	$7 (2^7 = 128)$	7

A táblázatból kitűnik, hogy a különféle eljárások alkalmazásánál mennyire különböző egyrészt ugyanarra a lyukmezőre kódolható fogalmak száma, másrészt pedig az egy-egy fogalom kifejezésére szolgáló lyukpárok száma. A 170 lyukpáros lyukkártyára szétbontó eljárással 170 fogalmat vihetünk rá, a \pm eljárással viszont a rávihető és még megfelelően visszakereshető fogalmak száma: 17 408.

A lyukmezőre kódolható fogalmak száma egészen egyszerű fogással tovább is növelhető. Olvasói nyilvántartás esetében a lakóhely kódolásánál pl. Nagy-Budapest 22 kerülete részére egy-egy kódszámot biztosítunk. Az egyes vidéki helységek számára nem képezzünk külön kódszámokat, hanem ugyanazokat a kódszámokat kapják mint Budapest kerületei!

I. kerület	=	Aszód
II. kerület	=	Bicske
.....		
XXII. kerület	=	Zsámbék

Ebben az esetben a konkrét kerület, illetve vidéki helység kiválasztása előtt szét kell választani, egy külön e célra biztosított kódszám segítségével, a budapesti és vidéki olvasókat (pozitív oldal: Budapest, negatív oldal: vidék).

Ilyen módon kódolhatjuk kevés lyukpár felhasználásával Magyarország területét országrészek (főcsoportok) és megyék (alcsoporthoz) szerint. A négy

főcsoportot (Észak-Magyarország, Duna-Tisza köze, Dunántul, Tiszántul) pozitív-negatív eljárással 2 lyukpár segítségével tudjuk kifejezni.

Ugyanez a kódolás alkalmazható számsorok esetében is: számok ezren alul, ezren felül stb.

4. A kód jelölése a lyukmezőn

Cikkünk elején már utaltunk arra, hogy a válogatás alapja két, illetve több lyuknak mind a pozitív, mind a negatív lyukmezőn vízszintes irányban történő összekötése. A kérdés az, hogy a kódban megállapított lyukpárokat milyen elvek alapján kell a lyukmezőn rögzíteni.

A kulcsjegyzékben pozitív számok vannak feltüntetve. Ezért a réselésnél a lyukkártya jobboldali pozitív lyukmezőjén a fogalom jelölésére használt kódszámnak megfelelő lyuk(ak) jobboldali gerincét érintetlenül hagyjuk, azo-

1	Név		9	Besorolás	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9																
2					0																0
3	Születés időpont a	7-8	Belépés időpontja		1	X		X													1
4	19				2																2
5	Állománycsoport és szakmai szám				3																3
6	Munkahely				4																4
					5																5
					6																6
					7																7
					8																8
					9																9

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○
○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○
○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○
○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○

kat a lyukakat pedig, amelyek a fogalomcsoport egészének meghatározásához szükségesek, de az adott fogalom jelölésében nem szerepelnek, kivágjuk.

A lyukkártya negatív oldalán a kódszámoknak megfelelő lyukakat egy lyukkal balra réseljük.

Az ábrán a 1-034 kódszám réselése látható.

5. Rendezés (sorbarakás)

Az ismertetett kétlyukmezős rendszer nemcsak arra használható, hogy egy teljesen "ömlesztett", rendezetlen kártyahalmazból előre meghatározott

szempontok szerint kiválasszuk a céljainknak megfelelő kártyákat, hanem sorbarakásra is alkalmas (betürendberakásra, számrendbeosztásra).

5.1 A pozitív eljárásnál (ld.3.3) a rendezés úgy történik, hogy a fogalomcsoportra felhasznált legmagasabb értékű kódszámmal kezdjük a kiválasztást. A lapok szétválasztása után a pozitív oldalon lévőket a negatív oldalon jelentkező lapok elé helyezzük, majd a következő alacsonyabb számértéknél folytatva végigmegyünk így a számokon a legalacsonyabb számértékig. A legalacsonyabb számérték kiválasztásánál a pozitív oldalon lévő lapokat a negatív lapok elé helyezve megkapjuk a kívánt sorrendet.

A 28 tagu magyar ábécé sorbarakásánál (ld. 3.3) az 1. vízszintes sor 7-es lyukpárjától indulunk és az előbb leírt módon a 0-ás lyukpárig bezárólag választjuk ki és rakjuk a lapokat össze.

5.2 A pozitív-negatív eljárásnál (ellentétben a pozitív eljárással) a kiválasztást nem a legmagasabb, hanem a legalacsonyabb értékű lyukpárnál kezdjük és a pozitív oldalon jelentkező lapokat minden válogatási menet végén a negatív oldalon lévő lapok mögé helyezzük.

6. A lyukasztásra és vágásra szolgáló eszközök

Az egyedi lapok réselése különleges réselőollóval történik (6.ábra).

A kártyalapok lyukasztására (perforálására) lyukasztó-vágógép szolgál, amelyben a kártyalapot annyi vízszintes lyuksorral látjuk el, ahányra az adott körülmények közt szükség van.

Nagy tömegű kártya réselésénél (főleg a rendszer bevezetésekor) a gyorsabb gépi réselés is alkalmazható. A lyukasztó-vágógép ugyanis olyan konstrukcióju, hogy átállítással nemcsak perforál, hanem a réselést is elvégzi.

Ugyanez a perforológép 2-3-4-soros peremlyukasztásos kártya készítésére is használható.

7. Javítás, módosítás

Fontos szempont egy lyukkártyarendszer használhatóságának megítélésénél az, hogy az időközben bekövetkezett változások, módosulások nyilvántartására mennyire alkalmas. Ennél a kétmezős rendszernél a változó adatok feltüntetése nem jelent komolyabb nehézséget. Ha egy adat megváltozik, nem kell új

kártyát készíteni (a szövegrészt leírni, a lyukmezőt réselni, ellenőrizni és esetleg javítani), a feleslegessé vált részt perforált ragasztószalaggal ragasztópréssal segítségével leragasztjuk és vágóollóval a megváltozott adatoknak megfelelő réselést elvégezzük.

A lyukmezőn bekövetkezett szakadást is a perforált ragasztószalaggal javítjuk.

8. Végül: a rendszer előnyei

Az ismertetett kétlyukmezős réselte lyukkártyarendszer előnyei a következők:

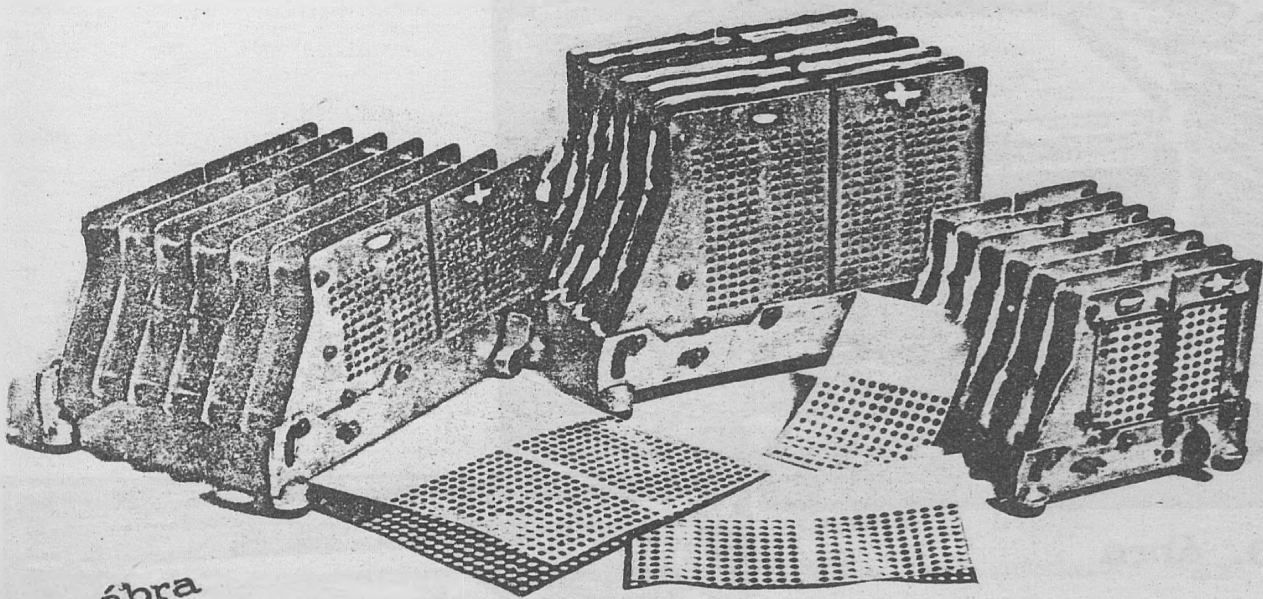
Több szempontú és mélyebb adatfeltárást tesz lehetővé, mint a peremlyukasztásos rendszerek.

Ha a réselés hibátlan volt, a válogatásnál hibalehetőség nincs. A peremlyukkártyával szemben az előnye az, hogy minden lapnak valamelyik oldalon jelentkeznie kell, így nem fordulhat elő az, ami a peremlyukasztásos kártyánál megtörténhetik, hogy az egyik lap nem esik ki, fennakad.

A meglévő kód használata és a gépek, eszközök kezelése, egyszerű, semmiféle szak- vagy előképzettséget nem igényel.

Helyszükséglete kicsi. Még a legnagyobb méretű válogatógép sem nagyobb egy irodai írógépnél, így íróasztalon is kényelmesen elfér.

A beszerzési és bevezetési költség igen csekély. Emellett mind a lapok, mind pedig a válogatógép, vágóolló, ragasztópréssal Magyarországon készül, így a beszerzésnél valutáris nehézségek nincsenek; az utánrendelés, és a gépek javítása sem jelent nehézséget.

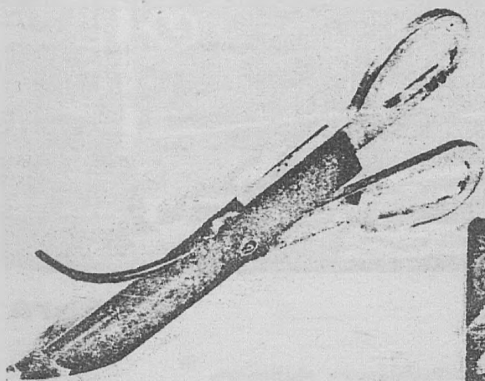

2. ábra

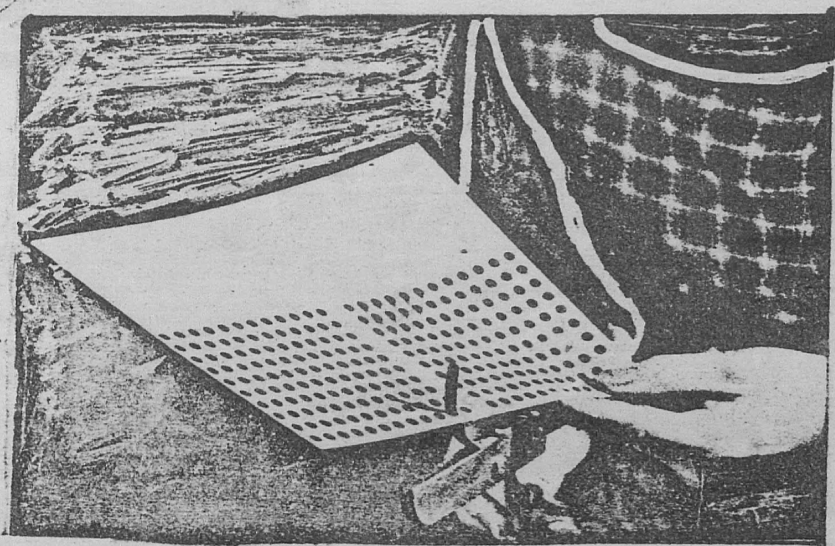
A réselőolló nyugalomban

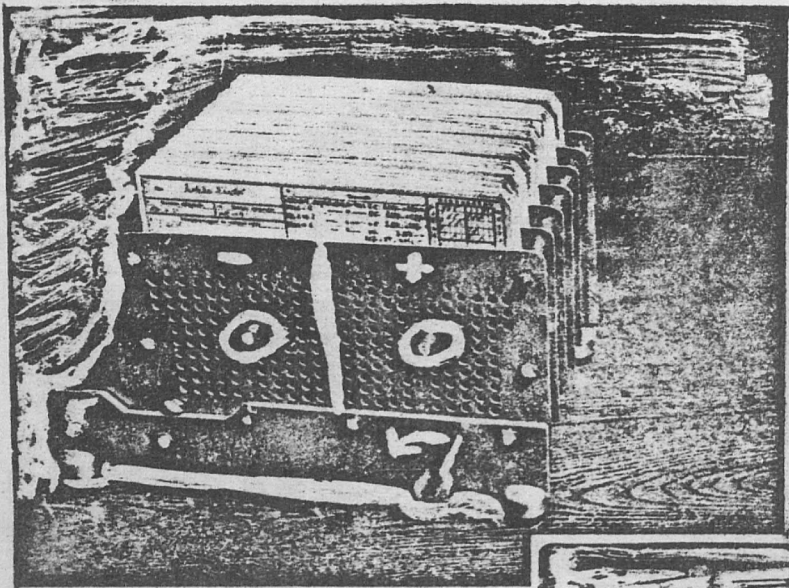

6. ábra

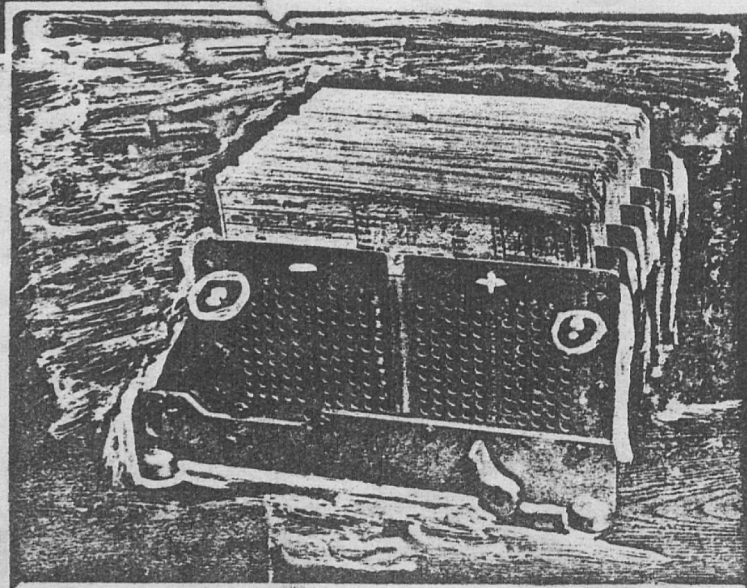

és réselés közben

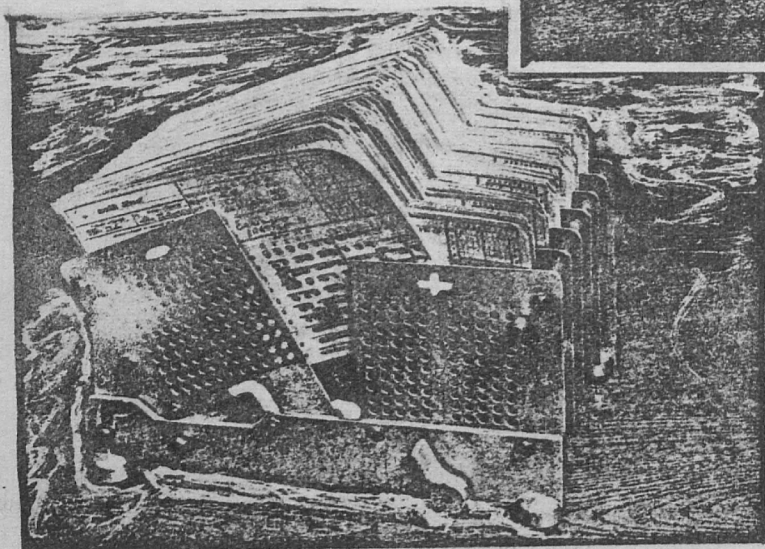

3. ábra

4. ábra

5. ábra

NAPIRENDENI: A KATALÓGUS

Lapunk 1965. évi 4. számában (237-251. p.) közöltük Gallai Ervin: A szakirodalom visszakeresésének kérdéseiről c. írását.

A cikk - a kérdéssel foglalkozó nemzetközi szakirodalom egy részének figyelembevételével - egyik legfontosabb problémával: a szakkönyvtár katalógusának dilemmájával foglalkozik. (Ez a dilemma természetesen nemcsak a szakkönyvtárakban tapasztalható.) *

A kérdés megoldását több oldalról közelítik meg - nemcsak az irodalomban, hanem a gyakorlatban is. Ennek pusztán illusztrálására közöltünk múlt számunkban (1965. 5/6.sz. 366-392.p.) különféle index-tendenciákkal foglalkozó cikkeket, most pedig a 41-52. oldalakon Irwin Pizernek, a New-Yorki Egyetem Orvostörténeti Fa-

* Ajánljuk olvasóinknak a kérdéssel foglalkozó rendkívül gazdag irodalomból a következő gyűjteményes kötetet:

Library catalogs changing dimensions. 28. Annual Conference, 1963, University of Chicago, Graduate Library School. Ed. by Ruth French Strout. Chicago - London, (1964). [5], 127 p. / University of Chicago studies in library science. / - A Könyvtártudományi Szakkirovat példányának raktári jelzete 3-2574.

A konferencia alább felsorolt előadásai magyar fordításban is megvannak és folyik a teljes mű lefordítása.

Menzel, Herbert: A folyamatban lévő természettudományi kutatás információ igényei. (4-19. p.) F 3507. - Weber, David C.: A katalógus változó jellege Amerikában. (20-33. p.) F 3516. - Geller, William Spence: A katalógusok sokszorosítása a regionális köznevelődési könyvtári hálózatokban. (57-67. p.) F 3517. - Piternick, George: A katalógusok sokszorosítása az egyetemi könyvtárakban. (68-76. p.) F 3518. - Cronin, John W.: Az Országos Központi Katalógus és a Kongresszusi Könyvtár katalógusa. Problémák és kilátások. (77-96. p.) F 3588.

kultúra könyvtárosának cikkét ismertetjük a cédulakatalógus-kötet-katalógus problematikáról.

Örülénk, ha a kérdéssel foglalkozó- és a kérdésben tájékozott - szakemberek véleményét közölhetnénk lapunk további számaiban. Természetesen szívesen adunk helyet bármilyen - megalapozott - nézetnek. (Ezt a szándékunkat példázza Leölkes Lajos-nak, a Központi Statisztikai Hivatal könyvtárosának, a következő oldalakon közölt cikke is.) Gallai Ervin megállapításai nem jelentik a kérdésben az "utolsó" szót; cikkének legnagyobb érdeme azonban, hogy lényegében az "első" szót mondta ki ebben a kérdésben.

Végül meg kell mondanunk olvasóinknak - azoknak is, akik egyeseken megkérdezték tőlünk, de azoknak is, akik nem tették fel ezt a kérdést - nem vagyunk hível az olyan óvatoskodóan nagyképi szerkesztői kommentároknak, mint "vitacikk", a "szerkesztőség számos kérdésben nem ért egyet a szerzővel" stb. Véleményünk szerint a szerkesztőnek, a szerkesztőségnek egy feladata lehet a közlendő cikkekkel kapcsolatban: legjobb tudása szerint megállapítani, hogy a szerző ismeri-e a kérdéssel foglalkozó irodalmat és vannak-e olyan megállapításai, melyek gondolatokat (a kérdés megoldását elősegítő gondolatokat) ébreszthetnek az olvasóban. Amennyiben a szerkesztő, a lektor ennél többre vállalkozik, könnyen előfordul, hogy a szerző hasznos eszméi áldozatul esnek a szerkesztő vagy lektor esetleg ugyancsak hasznos - eszméinek.

Lelőkés Lajosné

A SZAKIRODALOM MINÉL TELJESEBB FELTÁRÁSA A CÉL - DE HOGYAN?

Hozzászólás Gallai Ervin: "A szakirodalom visszakeresésének kérdése" c. cikkéhez *

Könyvtárosok egyre gyakrabban tapasztalják, hogy a tájékoztató szolgálat feladatai új irányba: az adatszolgáltatás irányába fejlődnek. Ez már nem is "hagyományos" könyvtárosi, hanem dokumentációs feladat: a kutatót nem egy bizonyos témakörbe vágó könyvanyag vagy bibliográfia érdekli, hanem - néha egészen aprólékosnak tűnő - adatokat keres, és számára mellékes, hogy a kérdésre a választ valamely könyvből, vagy cikkgyűjteményből, folyóiratcikkből vagy egyéb típusú dokumentumból adtuk meg. Ezek az igények egyre sűrűbben jelentkeznek és természetes, hogy ehhez már nem elegendő a tájékoztató könyvtáros legfontosabb munkaeszköze: a hagyományos könyvtári katalógus.

G. E. megállapítása az OMgK katalógushálózatáról: "A jelenlegi katalógushálózat mellett, hogy állandóan terebélyesedik, nem tudja megoldani korszerűen a visszakeresést. Ez a körülmény előtérbe állítja a többdimenziós katalógus és a gépi-visszakeresés problémáját" (237. p.) általában érvényes könyvtárainkra.

Ez az állandó terebélyesedés (eltekintve a könyvtár berendezése szempontjából jelentős fizikai hátrányaitól), igaz, hogy a visszakeresést nehezíti, de nem szabad elfeledkezni elsődleges jelentőségéről, amely pozitívum: több anyag, több forrásmunka szerepel benne, és ezért terebélyesedik. Nem lehet tehát az a cél, hogy a terjedelmet csökkentsük, hanem, hogy a benne való tájékozódást elősegítsük.

A "komplex szakkatalógus" valóban célravezető megoldás szakkönyvtárak számára. Az egyes állománytestek (könyvek, folyóiratok, térképek, kéziratok, aprónyomtatványok, stb.) külön katalógusai mellett szükséges és igen használható az ún. komplex katalógus - akár betürendes, akár szakkatalógus formájában, amely egy bizonyos kérdésre nemcsak egyetlen állománytest anyagá-

* Megjelent a Könyvtári Figyelő 1965. 4. sz. 237-251. p.

ból, hanem a könyvtár teljes állományából "tálalja" a lehetséges forrasmunkákat a kutató elé. Ehhez azonban okvetlenül szükséges volna a komplex katalógusban a folyóiratcikkek feltüntetése is, sőt, nemcsak a folyóiratok cikkeinek, hanem egyéb gyűjteményes munkák: konferencia-jegyzőkönyvek, évkönyvek cikkeinek is. A komplex katalógus ezáltal valóban még sokkal terebélyesebb lenne a hagyományos könyvtári katalógusoknál, de vitathatatlan, hogy t a r t a l m á r a nézve sokkal bővebb, értékeesebb.

Ha a visszakeresést gépesítéssel akarjuk megoldani, eltekintve attól, hogy óriási beruházásokat igényel, nem bizonyos, hogy ez mindig kifízetődő lenne. Egyáltalán nem tudhatjuk, hogy ha minden fontosnak látszó adatot "kidokumentálunk" is, milyen arányban jelentkezik erre az adattömegre kutatói igény, ha viszont válogatva dokumentálunk, soha nem tudhatjuk, nem hagyunk-e ki olyan anyagot, amelyre váratlan igény lép fel. (Még akkor sem, ha a tudományos munka tervszerű szervezettségére támaszkodunk.) A kódolás és a lyukkártyák lyukasztása éppoly aprólékos munka, mint ahogyan a szakozás és a szakkatalógus kartonjainak készítése is az. Csupán a cédulabeosztástól mentesít a gépi visszakereső, a szorter.

A cédulakatalógus nehezen áttekinthető, a gépi visszakeresés nem gazdaságos, "E szerint" - folytatja G. E. - "marad továbbra is a cédulakatalógus. Igen ám, de a katalógus általában a monográfiákat, főleg könyveket tartalmazza. A haladás szempontjából legértékesebb, legfrissebb és volumenben a monográfiáknak többszörösét kitevő folyóiratirodalom a katalógusban nem szerepel. Az OMgK-ban legalábbis ez a helyzet. Ilyen körülmények között a katalógus segítségével a visszakeresésnek csak kisebbik részét lehet elvégezni." (243. p.)

Nem előírás, csak gyakorlat, hogy a könyvtári cédulakatalógusok általában csak monografikus munkákat tartalmaznak. Csak előny, ha az olvasói katalógusban (a betűrendesben és a szakkatalógusban egyaránt) folyóiratcikkek, folyóiratcimek, térképek, kéziratok anyag stb. címei is szerepelnek. Ennek elvi, katalógusszerkesztési akadályai egyáltalán nincsenek, csak a munkaerőhiányt, illetve a munkaszervezési akadályokat kell leküzdenünk. Ilyen, naprakész állapotban tartható dokumentációs katalógussal még mindig a legegyszerűbben jutnánk el a kívánt célhoz, egy olyan nyilvántartáshoz, amely nemcsak könyvtári, hanem a tágabb dokumentációs célnak is megfelel. Ezzel a katalógussal egyben kiküszöbölhető volna a G. E. által ajánlott index két, általa is elismert hátránya: az időeltolódás és a több

kötetben való visszakeresés nehézkessége. Az index szerkesztési és nyomdai munkálatainak átfutási ideje, amely a késést okozza, kiküszöbölhető a naprakészen tartott cédulakatalógussal. Természetesen ez nem zárja ki a katalógus időközönkénti publikációját sem.

Egy referálólap indexének szerkesztési munkálatai - ha a G. E. által javasolt kumulációkat végrehajtjuk - nem kevesebbek mint a cédulakatalógus gondozása; miért ne lehetne az index cédulákra készülő kéziratát jobb papírra készíteni és mint katalógust, könyvtári célokra használni? Itt már elmosódnak a határok a helyben használt, a szakkönyvtár teljes dokumentumanyagát tükröző, állandóan frissen tartott komplex katalógus és az időközönként kiadott index kézírata között, amely a G. E. által javasolt bővítésekkel nemcsak egy vagy több referálólap indexe, hanem egyben könyvtári katalógus, sőt bibliográfia is.

Ez a komplex katalógus bővebb, mert a könyvtár teljes anyagát tartalmazza, hagyományos könyvtári és dokumentációs célokra is egyaránt alkalmas, és kielégíti a szakkönyvtárral egybekötött, illetve belőle kifejlődött "könyvtár és dokumentációs központ" kétféle olvasótípusának: a monografikus, vagy enciklopédikus jellegű szakkönyvek iránt érdeklődő elméleti szakembernek és tanuló-típusnak és a legtöbbször operatív célokra adatokat, legújabb kutatási eredményeket kereső kutató igényeit. A gyakorlatban azonban ezek a határok elmosódnak és a "könyvtári és dokumentációs központ" két részének funkciói, állománya, katalógusai és kutatói állandó fluktuációban vannak.

A gyakorló könyvtáros jól ismeri azokat a mindennapos, ellentmondásosnak látszó problémákat mint pl. konferencia-jegyzőkönyv a könyvek katalógusába, folyóiratcikk a folyóiratcikk-katalógusba, különlenyomat legtöbb könyvtárban ismét a könyvek közé kerül; folyóiratcimek a folyóiratkatalogusba, evkönyvek viszont a könyvkatalógusba kerülnek számos könyvtárban. Ki ne ismerné az ún. kumulatív bulletinek problémáját, melyek utolsó száma évkönyvként néha még eltérő címmel is jelenik meg? Ugyanilyen problémát okoznak az atlaszok - térképlapok, aprónyomtatványok - használati nyomtatványok - árjegyzékek minősítése könyvnek avagy aprónyomtatványnak.

Ez azonban csupán a könyvtár belső problémája: a kutató számára legtöbb esetben teljesen közömbös, hogy a kért adatokat könyvből, folyóiratcikkből, különlenyomatból, vagy valamilyen aprónyomtatványból, és melyik katalógusból kerítettük elő. Viszont a könyvtáros és a kutató szempontjából egyaránt a lehető legkényelmesebb megoldás, ha a szakkatalógus egy fiókjában minden forrást egy helyen találhatunk.

Az OMgK referáló lapjai nemcsak folyóiratcikk-ismertetéseket hoznak, hanem sokszor ezen túlmenően statisztikai táblázatokat, képleteket, kutatási eredmények összefoglalását, mint egy-egy cikk vagy könyv kiragadott részletét. Nincs az a katalógus, nincs az a könyvtári feldolgozó munka, amely kibírná ezt a részletekbe menő dokumentációt. Viszont: nem hiszem, hogy akadna olyan gyakorló könyvtáros, aki csökkentené a feldolgozó munkát, feleslegesnek tartaná, vagy egyenesen lemondana a katalógusról, még abban az esetben sem, ha ilyen kitűnő referáló lapok összesített és több évfolyamra visszamenően kumulált indexét kapná is helyette. A katalógusok bővítése, alkalmassá tétele a modern követelményekre a könyvtár részéről, az indexek bővítése és minél nagyobb példányszámban terjesztése a dokumentációs szolgálat részéről, együttesen érhetik el csak a kívánt célt: a szakirodalom minél teljesebb feltárását.

Egy országos jellegű "könyvtár és dokumentációs központ" egyiket sem nélkülözheti.

MOST JELENT MEG!

Ez az összeállítás a magyar hirlapokban 1964 folyamán megjelent könyvtári vonatkozású cikkeket válogatva regisztrálja. Hasonló kiadásban eddig az 1962. és 1963. évi hirlapok cikkeiről jelent meg bibliográfiai összeállítás.

MAGYAR KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI BIBLIOGRÁFIA

1964

2. rész

A MAGYAR HIRLAPOKBAN MEGJELENT
KÖNYVTÁRI VONATKOZÁSÚ CIKKEK

OSZE
KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI ÉS
MÓDSZERTANI KÖZPONT
MÚDÁSZT
1963

Kapható a Könyvtártudományi és Módszertani Központ
Kiadványtárában (Bp. VIII. Múzeum u. 3. fszt.)

KÖTETKATALÓGUS VAGY CÉDULAKATALÓGUS

A CÉDULAKATALÓGUS A KÖTETKATALÓGUSNAK MÉG AZ EMLÉKÉT IS CSAKNEM KITÖRÖLTE

F. 3379 PIZER, Irwin H.: *Book catalogs versus card catalogs.* - *B. Med. Libn. Ass.* 35. vol. 1965. 2. no. 225-238. p. Ilustr.

Kötet vagy cédulakatalógus?

6:1396

(7.3) (7.33)
(4.481)

A kötetkatalógusok (1) könyvtári gyakorlatban való alkalmazása - több gépkereskedő meggyőződésével ellentétben - nem ujkéletű dolog. Bár ez a tény aligha jelent újságot a könyvtárosoknak, mégis meglepő, hogy a cédulakatalógus, ha valamennyi gyakorlati alkalmazását

vesszük, valamivel több mint hetven évre tekinthet vissza. E hetven év alatt kezelhetőségét oly erővel bizonyította, hogy átvette a kötetkatalógus helyét s még emlékét is csaknem kitörölte.

AZ ELSŐ "CÉDULAKATALÓGUS" VALÓSZÍNŰLEG AGYAGBÓL VOIT

Könyvtárak már a mezopotámiai és az egyiptomi civilizációk óta léteztek. Nem indokolatlan annak feltételezése, hogy ezek a könyvtárak katalógusokkal is rendelkeztek. Mezopotámiában agyag volt az iróanyag. Feltételezhető tehát, hogy a katalógusok is agyagtáblákból álltak. Mivel pedig a nyilvántartások számtalan táblát tölthettek ki, az agyagtáblák sorozata tekinthető az első cédulakatalógusnak. Ezt a típusu katalógust évezredekkel később azonban újból fel kellett találni, akkor, amikor a kötetkatalógus alkalmazása belső, megoldhatatlan problémái miatt megszűnt.

A TEKERCSCATALÓGUS

A katalógusok következő típusa valószínűleg a tekercs-katalógus volt. Fő hátránya feltételezhetően abban rejlett, hogy míg használója bibliográfiái feljegyzéseit készítette, visszatekeredett.

A KÖTETKATALÓGUS KIALAKULÁSA ÉS - A KÖNYVTÁRAK ÁLLOMÁNYÁNAK NÖVEKEDÉSÉVEL - BUKÁSA

A tekercskatalógus átadta helyét a kódexnek, és ezután - amilyenek már mi is ismerjük - megszületett a kötetkatalógus. A kolostorokban, a palotákban, valamint magánszemélyek házában hatalmas könyvtárakat hordtak ösz-

(1) A kötetkatalógusok problémakörével a következő két mű foglalkozik részletesen: *Book catalogs*. Ed by Robert E. Kingery, Maurice F. Tauber. New York, Scarecrow Press, 1963. VIII, 330 p. - A Könyvtártudományi Szakkönyvtárban 3-2540 raktári szám alatt található.

Ranz, Jim: *The printed book catalogue in American libraries, 1723-1900.* [Ed. by the American Library Association, Chicago, 1964. VII, 144 p. /ACRL monograph 26.no./ - A Könyvtártudományi Szakkönyvtárban 3-2682 raktári jelzeten található.

szé, s ezeket a könyvtárakat gyakran diszes, sőt fényűzőnek mondható termekben tartották. Ahogy nőttek a könyvtárak és ahogy növekedett a tudományos kiadványok száma, oly mértékben vált nyilvánvalóvá, hogy szükség van bibliográfiai nyilvántartásukra. A könyvtárakban ezt az igényt kötetkatalógussal, tudományos kiadványoknál mutatóval, majd nem sokkal később kivonatokkal elégítették ki.

Abban az időben, éppugy mint most, a katalógusszerkesztés különféle problémákat vetett fel. Ezek közül talán a legfontosabb az elrendezés módja volt. Szerencsére, ezekkel a korai, olult kérdésekkel nem kell részletkeimenően foglalkozunk. Elegendő annyit mondanunk, hogy voltak katalógusok, melyeket szerzők szerint állítottak össze, ilyen pl. Pinelo katalógusa (1. ábra) annak a könyvtárnak állományváról, mely elsőnek tartalmazott Amerikáról szóló irodalmat.

CATALOGO			
DE LOS AVTORES CO mentadores, i Traductores, que se contienen en este Epitome; con las lenguas, en que escriuieron; i distincion de impressos ò manuscritos.			
LOS NVMEROS ARABIGOS señalan las paginas del Epitome, i los Castel- lanos, las del Apéndice; i los que tienen esta señal † son Autores capitales de las materias.			
A			
	Abisfeldea. 167.	M. S	Arabig.
	† Abraham Ortello. 177.	imp.	Castell.
	† Adriano Mecio. 148. 173.	imp.	Latina.
	Adriano Romano. 140. 148. 174.	imp.	Latina.
	Adriano Turnebo. 16;	imp.	Latina.
	Agatárquides. 174.	imp.	Griega
	Agateremin. 178.	M. S	Griega
	Agultin Cravaliz. 70. 84.	imp.	Italiana
E.	† Agustin de Avila Padilla. 114.	imp.	Castell.
F.	Agustin de Tordesillas. 28.	M. S	Castell.
	† Agustin de Zarate. 84.	imp.	Castell.
	Alexandro Citalino. 167.	imp.	Latina.
	Alexandro Guanino. 44. 169.	imp.	Latina.
	Alexandro Magno. 153.	imp.	Griega.
***			Alc-

Az El Epitome de Pinelo, Primera Bibliografía del Nuevo Mundo egy oldala. Közül, hogy a művet milyen nyelven írták, valamint hogy kézirat-e, vagy nyomtatott.

1. ábra

Más katalógusok a tárgy dátuma szerinti időrendben és nem a kiadás sorrendjében tartották nyilván a műveket; ilyen pl. White Kennett Primordiája, az első olyan könyvtár katalógusa, mely az Amerikáról angol nyelven írt műveket gyűjtötte. Figyelemreméltó e kötet indexe abból a szempontból, hogy mind a szerzőket mind pedig a tárgyat feltünteti és így a szótárkatalógus előfutárának tekinthető. A kötetkatalógusokat cím, tárgy, adományozó, méret, beszerzési dátum stb. szerint is állították még össze. (2. ábra)

E különféle típusu katalógusoknak egy közös célja volt: a tulajdonos, illetve az olvasó tájékoztatása arról, mit hol talál meg a könyvtárban. A korai

A Defence against the Scots Abdicating DARIEN, including an Answer to the Defence of the Scots Sentences there. Author's Britannia sed Dunelm. Printed in the Year 1700. See. p. 168.

A short Vindication of *Phil. Sox's* Defence of the Scots abdicating DARIEN. Being in Answer to the Challenge of the Author of *The Defence* of that Settlement, to prove the Spanish Title to *Darien*, by Inheritance, Marriage, Donation, &c. With a Prefatory Reply to the false and scurrilous Assertions of the new Author of *The Just and Modest Vindication*, &c. And some Animadversions on the material Part of it, relating to the Title of *Darien*. London, Printed in the Year 1701. See. p. 48. [See more on this Subject under the Years 1697, 98, and 1701.]

A Trumpet Sounded out of the Wilderness of America, which may serve as a Warning to the Governours and People of England to beware of QUAKERISM. Wherein is shewed how in PENNSYLVANIA, and there away, where they have the Government in their own Hands, they hire and encourage Men to Fight; and how they Persecute, Mute, and Imprison, and take away Good for Conscience sake. By Daniel Linds. Printed by William Bradford, at the Bible in New-York, 1699. See. p. 151.

A Paper to *William Penn*, at the departure of that Gentleman to his Territory for his Perusal in PENNSYLVANIA. Wherein two Points are proposed to him concerning the Quakers Religion, that he may receive himself Conviction, or render to others that are Conscientious about them, Christian Satisfaction; The one is their Belief of an *Infallible Guidance*: The other is their Disuse of the two Holy and Blessed Sacraments. With an occasional Dissertation concerning Predestination, or God's Decree about saving Man, in reference to the Doctrine of others, and not the Quakers only. By a Friend unknown. London, Printed for H. Mortlock. 1700. 4to. p. 24.

The Order of the Gospel Professed and Practised by the Churches of Christ in NEW-ENGLAND, justified by the Scripture, and by the Writings of many Learned Men, both Ancient and Modern Divines, in Answer to several Questions relating to Church-Discipline. By *Isaacus Marner*, President of *Harvard College* in Cambridge, and Teacher of a Church at *Boston* in New-England. Re-printed at London, and sold by *A. Baldwin*. 1700. 8vo. p.

More Wonders of the Invisible World. Or the Wonders of the Invisible World display'd in five Parts. Part I. An Account of the Sufferings of *Mary*

A Bibliothecae Americanae Primordia, az első, Amerikával foglalkozó angol nyelvű bibliográfia egy oldala; a katalógust White Kennett állította össze. A katalógus érdekessége, hogy időrendi elrendezésű. Az összeállítás azonban nem a kiadás dátuma szerint, hanem a miiben tárgyait időszak szerint történt. Fenti példánkban a műveket az 1699-es év szerint csoportosították, jóllehet kiadásuk évük sokkal későbbi.

2. ábra

katalógus - formáját tekintve - minden kétséget kizárólag kéziratos katalógus volt, sorközi bejegyzésekhez hagyott széles sortávolsággal ellátva. A katalógusok e fajtája kis mérete következtében nagyon megfelelő volt a könyvtárak számára. A Surgeon General's Office Könyvtára 1840-ből való kéziratos katalógusa (3. ábra) valószínűleg e típus jellemző példája. Megváltozott a helyzet az 1870-es években, amikor a Könyvtár kénytelen volt összeállítani három kötetből álló első nyomtatott katalógusát, hogy később ezt a monumentális Index Catalogue kövessék!

A könyvtárak egyre gyorsabb ütemű növekedésével jobb megoldás bevezetése vált szükségessé. A problémát végül is a cédulakatalógus bevezetése oldotta meg. Az a tény, hogy sikeresen helyettesítette a kötetkatalógust, nagymértékben a technika fejlődésének ti. az írógép feltalálásának s - nagy huzódózás után - végülis könyvtári munkaeszközként való elfogadásának köszönhető. (2)

(2.) Az írógép iránti bizalmatlanságra jellemző, hogy a Szegedi Egyetemi Könyvtárban 1950-ben a címlírásokat kézírással készítették. (Szerk.)

<u>D</u>	
<i>Darwall's Surgery</i>	2 1/2 l.
<i>Dykeson on Joints</i>	1 1/2 l.
<i>Darwin's Zoonomia</i>	2 1/2 l.
<i>Darwin on Children</i>	1 1/2 l.

<u>E</u>	
<i>Eschsch Medical Practice</i>	2 1/2 l.
<i>Edwards on Physical Signs</i>	1 1/2 l.

<u>F</u>	
<i>Fergusson on Fractures</i>	1 1/2 l.
<i>Fox on Shipboard</i>	1 1/2 l.
<i>Fox on Atmosphere</i>	1 1/2 l.

<u>G</u>	
<i>Guyton's Treatise</i>	2 1/2 l.
<i>Guyton's Experiments</i>	1 1/2 l.
<i>Guyton's Midwifery</i>	1 1/2 l.
<i>Guyton's on Gun Shot Wounds</i>	1 1/2 l.
<i>Guyton's Surgery</i>	2 1/2 l.
<i>Guyton's Study of Anatomy</i>	5 1/2 l.
<i>Guyton's General</i>	1 1/2 l.

<u>H</u>	
<i>Hunter on the Blood</i>	1 1/2 l.
<i>Hunter on female Obstructions</i>	1 1/2 l.
<i>Hunter's Manual of Anatomy</i>	2 1/2 l.
<i>Hunter on Venereal</i>	1 1/2 l.
<i>Hunter's Syst. Surgery</i>	3 1/2 l.
<i>Hunter's Surgery</i>	1 1/2 l.
<i>Hunter's Surgery</i>	1 1/2 l.
<i>Hunter's U. S. Manual</i>	2 1/2 l.
<i>Hunter's Researches</i>	1 1/2 l.
<i>Hunter on the Teeth</i>	1 1/2 l.
<i>Hunter on Spittal fever</i>	1 1/2 l.

"A Catalogue of Books in the Library of the Surgeon's Office"-ból vett példa. Összeállításának módja - a modern szabványok szerint - még a 2. ábrán bemutatotténál is hagyományosabb; a "könyv" megjelölés több esetben tértrevezető, mivel folyóirat-kötetek szintén szerepelnek a katalógusban.

3. ábra

ÖSSZEHASONLÍTÓ VIZSGÁLATOK

E rövid bevezetés után eljutottunk ahhoz a ponthoz, ahol a kötet- és cédulakatalógusok jó és rossz tulajdonságait tárgyalhatjuk.

A KÖTETKATALÓGUS ELŐNYEI

A kötetkatalógus elvitathatatlan előnyei közé tartozik, hogy több példányban készíthető. Természetesen a nyomtatott katalógusokra gondolunk, mivel a kéziratos katalógusok sokszorosítása rendkívül hálátlan feladat. (A nyomtatott szöveg természetesen olvashatóbb, mint a kézírás, még ha attól a bámulatraméltó könyvtáros-kéztől származik is!) Mivel a nyomdai költségek legnagyobb részét a betűszedés költségei teszik ki, 100 példány nyomása nem sokkal nagyobb költségtöbbletet jelent, mint huszonöté. A nyomtatott szöveget továbbá sokkal könnyebben áttekinthetjük, egyszerre több címlistát is átfuthatunk. De van ezen kívül még több döntő előnye is. Nem szükséges, hogy a katalógus az illető könyvtáron belül maradjon. Más könyvtáraknak és olvasóknak is megküldhetjük. Ez az előnye főleg tudományos kutatások szempontjából jelentős. A katalógust magukba foglaló kötetek jóval kevesebb alapterületet foglalnak el, mint a cédulakatalógusok. Tárolásuk tehát nem igényel különleges és drága szekrényeket. Ezenfelül az esetleges pontatlanságokat a kötetkatalógusokban könnyebben megállapíthatják. Ez a jellemzőjük különösen a cédulakatalógusokról készített kötetkatalógusok esetében előnyös. A xerográfia korában óriási segítséget jelent az, hogy a kötetkatalógusokból bármely kívánt rész - jegyzetekkel, megjegyzésekkel való ellátás céljából - kifényképezhető. Előnye még az

is, ami a kiadásra való előkészítésekör jelentkezik. A szerkesztő gondosan és könyörtelenül ügyelhet rá, hogy a katalógus összeállításakor minden felesleges adatot elhagyjon. Cédulakatalógusok esetében nem áll fenn ez a lehetőség.

A KÖTETKATALÓGUS HÁTRÁNYAI

A kötetkatalógusnak azonban több nagy fogyatékosága is van. Előállítási költségei magasak és ami még döntőbb, már kiadása előtt idejét-multrá válik. A betűszedés, korrektúra, nyomás és kötés munkafolyamatai ui. hosszú időt vesznek igénybe. A kötetkatalógus ezenkívül nem rugalmas: a bejegyzett változtatások, törlések elcsufítják a külalakot, és ezt természetesen egyikünk sem szereti. Még nagyobb problémát jelent az új adatok felvétele. Ezt nem oldhatjuk meg egyszerűen üres lapok előzetes befűzésével, mert a racionális sorrend végül mégis csak felborul. Az emberek hajlamosak rá, hogy a kötetkatalógusokat - mint bármely más könyvet - ellopják, vagy finomabban szólva, nem hivatalosan kikölcösözzék. A lapokat kiszaggatják, de a normális elhasználódás is problémát jelent. Mivel a kötetkatalógus már megjelenésének pillanatában elavult, kiegészítő, pótkatalógust kell kiadni, ami a nyomdabaküldés és a megjelenés időpontja közötti állománygyarapodást tükrözi. Röviden áttekinthetjük majd a használatos pótfüzetek és egyéb megoldások néhány fajtáját. Napjaink fotografiai megoldással készült katalógusainál teljesen figyelmen kívül hagyják az olvasás testi és szellemi kényelme szempontjából oly fontos optimális méret nagyságot. Az a tény, hogy a kötetek esetleg nehezek és túlméretezettek, mint pl. a British Museum Catalog, vagy a Cumulated Index Medicus, a kötési technikával és a kezeléssel kapcsolatos problémákat veti fel. Abban az esetben, ha a katalógus egyik kötete hosszabb ideig van valakinél, a használó ezzel az állomány egy jelentős részének használatából mintegy kizárja a többi olvasót. Végül pedig a sok címleírást tartalmazó oldalon való keresés, vagy adatkiírás során könnyen eltéveszthetjük a helyet.

A CÉDULAKATALÓGUS ELŐNYEI

Ezzel szemben a cédulakatalógus állandóan naprakészen tartható, s rendkívül rugalmas. Új címleírások beosztása - bármilyen módon és tetszés szerint - történhet. A beosztandó címleírások számát és a bontás részletességét illetően csak a rendelkezésre álló katalógusfiókok száma jelenthet korlátozást. A cédulakatalógusok tartósak és nem csonkithatók. Egy katalóguscédula eltűnése általában nem jelent olyan komoly veszteséget, mint a kötetkatalógus egy lapjának hiánya. Bármilyen változtatás könnyen keresztülvihető, a hibák könnyen javíthatók. A katalógusfiók használatakor az olvasó a katalógus csak kis részét foglalja le és rövidebb időre, mint a kötetkatalógus egy kötetének esetében. Egyes cédulákról történő címleírás kiírása esetén kisebb annak a valószínűsége, hogy tévedünk, mint a sok címet tartalmazó oldalnál. Végül, a hagyomány is - bár ez nem szent és sérthetetlen - a cédulakatalógus javára billenti a mérleget. Ez különösen azért érdekes, mert használata rövid multra tekint vissza.

A CÉDULAKATALÓGUS HÁTRÁNYAI

A cédulakatalógusnak is megvannak azonban a maga hátrányai. Nem praktikus dolog a katalóguscédulákról másolati példányokat készíteni, bár egy másodkatalógus fenntartása nem sokkal több munkát jelent, mint az

eredetié. Ez, szerre csak egy cím látható és a katalógus csak korlátozott helyen használható; a könyvtár területéből is nagy részt foglal el. Érdekes lenne azzal a kérdéssel foglalkozni, hogy a cédulakatalógus által elfoglalt tér a könyvtár méretéhez viszonyítva számtani vagy mértani sorozat szerint növekedik-e. Tárolása drága szekrényekben történik; a katalógusfiókok készen 11-15 dollárba kerülnek. Több személy számára egyidejű használata meglehetősen kényelmetlen, bár részleges hordozhatósága csökkentette ezt a hátrányt. Ha a katalógusfiókban felborul a rend - a könyvtárosok réme - az ujrabeosztás következik. Végül, nehéz a besorolásban megtalálni a hibákat, bár ilyenkor az ösztönös megérzés is nagy szerepet játszhat. Hátrányos tulajdonságai ellenére a cédulakatalógus a könyvtárak éppoly szoros tartozékává vált, mint az olvasószolgálati pult.

KISÉRLETEK ARRRA, HOGY A KÖTETKATALÓGUSOK HIVEN TÜKRÖZZÉK A KÖNYVTÁRI ÁLLOMÁNY GYARAPODÁSÁT - KEVÉS SIKERREL

Mivel a cikk egyik célja, hogy összehasonlítsa a katalóguskészítés két módját, röviden meg kell vizsgálni azokat a kísérleteket, melyek arra irányultak, hogy a kötetkatalógusok hiven tükrözzék a könyvtári állomány gyarapodását.

A pót, vagy kiegészítő katalógus készítésének módja a könyvtár anyagi körülményeitől függ: történhetik kötet, vagy cédulák formájában. Mindkettőnek azonos hátránya, hogy használójának kiegészítő betűrendet kell igénybe vennie.

A könyvtár ujranyomathatja az egész katalógust kumuláló kiadásban, de ez megint csak hamarosan felveti az újbóli kiegészítés problémáját - amellett, hogy rendkívül költséges. Sok könyvtár gyarapodási jegyzéket bocsát ki, mások az állomány egyes részeiről vagy különgyűjteményekről bocsátottak ki katalógusokat. A századfordulón divatnak örvendtek a könyvtárosok körében a rövid katalógusok. Mert bár tudták, hogy a cédulakatalógus sokat megold legsürgetőbb problémáik közül, mégis érezték, hogy szükség van a nyomtatott katalógus valamilyen formájára. Ennek megfelelően olyan rövid, illetve sűrített katalógusokat adtak ki, melyek a szerzők nevét (a rövid címet) és a művek jelzetét tartalmzták.

CHARLES JEWETT KÖZPONTILAG ELŐÁLLITOTT KÖTETKATALÓGUS - TERVÉNEK BUKÁSA DE GONDOLATÁNAK GYŐZELME

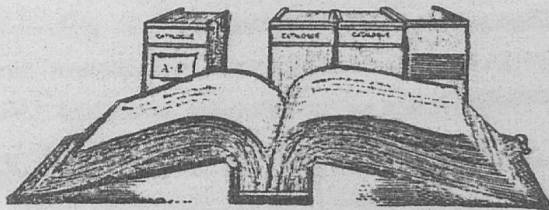
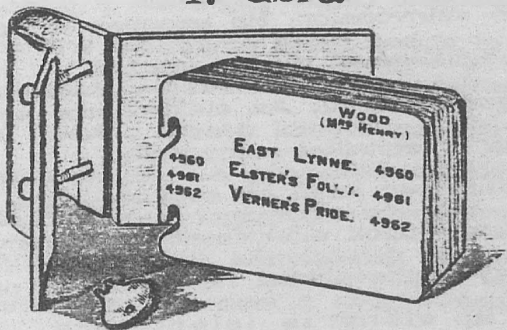
Charles C. Jewett kötetkatalógus készítésére vonatkozó terve valamennyi közül a legszemélyesebb volt. Mivel több könyvtár vásárolja ugyanazt az anyagot, Jewett azzal érvelt, hogy ha a könyvtárak ki tudnák küszöbölni egymás között a dupla munkavégzést, a kötetkatalógus esetleg életképes maradna. Azt javasolta, hogy az egyes címleírásokról készítsenek matricákat, ezeket a Smithsonian Institutionnál tárolják, ahol Jewett mint könyvtáros dolgozott és ahol - elképzelése szerint - a nyomdai munkát is elvégezhetnék. A kötetkatalógust megrendelő könyvtár a Smithsonian Institutionnak fizetné a kivánt lemezek összeállítási költségeit, valamint a nyomdai költségeket de megtakarítana minden szedési és korrektúra költséget, kivéve azokat az egyes címeket, amit ő adott meg. Javaslatának megvalósítása attól függött, elfogadják-e az érdekelt könyvtárak a katalógizálásra kidolgozott szabványokat. Terve több okból - főleg technikai jellegű okból, megbukott.

Érdekes azonban, hogy elképzelése nem semmisült meg teljesen. Ezt bizonyítja a Kongresszusi Könyvtár nyomtatott cédula szolgáltatása. A vezérelv itt is a párhuzamos munka megtakarítása. A rendelő könyvtár azonban nem a kötetkatalógus nyomdai költségeit viseli, hanem cédulasorozatot vásárol. Mindkét terv a maga módján rendelésre készült katalógus nyujt.

"FÜZŐS" KATALÓGUS

A "füzős" katalógus azon az elképzelésen nyugodott, hogy a cserélhető lapokkal ellátott kézírásos vagy gépirásos katalógus rugalmasabb és könnyebben kezelhető, mint a nyomtatott kötetkatalógus. A lapokat nyitható rendezőkbe fűzték, (4. ábra) ahonnan új lapok hozzáfűzésekor, vagy régi címleírások javi-

4. ábra

Az illeszhető, vagy "szabadlapos" katalógusok egy fajtája, ami megpróbálta áthidalni a könyv- és cédula-katalógusok közötti különbségeket és egyesíteni előnyös tulajdonságaikat.

tásakor bármikor kiemelhetők voltak. Tekintve, hogy nem irtak sok címet egy oldalra, a betűrend nem bomlott meg. A betűrend fenntartása érdekében új lapok is befűzhetők voltak. Ezt a típust tulajdonképpen iratgyűjtőbe foglalt cédulakatalógusnak nevezhetjük, mely természetesen nem viseli magán a könyvkatalógus egységes jellegét.

ÉS EGY OLYAN KISÉRLET, AMI EGYESíti MIND A KÖTET, MIND PEDIG A CÉDULAKATALÓGUS HÁTRÁNYAIT

Végül érdemes megemlíteniünk a kötet- és cédulakatalógus elveinek egyesítésére irányuló utolsó kísérletet, mellyel Alexander Rudolph próbálkozott. A szerkezet, melyet Rudolph Indexer-nek neveznek, gyűrűvel összefogott lemezekből áll. A lemezek hatszögletű hengeren haladnak keresztül és - a szerkezet oldalán elhelyezett kar forgatásakor - üveg alatt jelennek meg. Min-

den egyes lemez 35 címet tartalmaz és mivel a szerkezet öt egymás mellé helyezett lemezből áll, egy fordulatkor 175 cím jelenik meg. Nem világos, vajon az egyes lemezek önállóan is mozgathatók voltak-e; feltételezhetően azonban nem. Ez a megoldásmód, ami különben megbukott, abból a szempontból volt előnyös, hogy az olvasó egyszerre több címet futhatott át és a katalógust a lemezen elhelyezett cédulák cserélésével - bizonyos fokig - kurrensen tarthatták. A szerkezet megbukott, mert egyesítette mind a kötet- mind pedig a cédulakatalógus hátrányait.

"CATALOGUS EX MACHINA"

A fent vázolt katalógus-rendszerek sikerének legnagyobb akadálya nyilvánvalóan az volt, hogy a kísérletek különböző időpontjaiban a technika még nem állt a megfelelő színvonalon. Ha azonban a technika olyan fejlettségi fokot ér el, hogy segítségével minden kitűzött cél megvalósítható, akkor megfelelő rendszert dolgozhatunk ki. Az elektronikus számítógépek háboru utáni fejlődése jelenti ezt a technikai színvonalat.

Vizsgáljuk meg, mennyiben lehet ez segítségünkre. A számítógépek segítségével előállított katalógusok előnyeinek és hátrányainak vizsgálatkor azt tapasztaljuk, hogy segítségükkel nemcsak sok probléma nyert megoldást, hanem néhány új előny is jelentkezik.

CSODÁLATOS ELŐNYT JELENTENEK . . .

Tegyük fel, hogy a cédulakatalógus és a gépi katalógus előállítási költségei hasonlóak. A gépi katalógus bármikor naprakésszé tehető, s szükség és kivánság szerint bármikor készíthetők róla új nyomtatott példányok. Indigó segítségével közvetlenül maga a gép készíthet több másolati példányt. Abban az esetben pedig, ha bizonyos meghatározott számnál több példányra van szükség, offszet, vagy stenciles eljárással a xerográfia vagy egyéb fotóeljárások közbeiktatásával másolatok készíthetők a kívánt mennyiségben. A költségek nem ismétlődnek minden egyes tételnél. Ha az adatokat egyszer már betáplálták, szinte a könyvtárostól kigondolható minden alakban - persze a programozó ügyességétől függően - manipulálhatunk vele. A tárolt adatoknak ez a sokrétű kezelhetősége könnyen keresztülvihető feladattá teszi központi jegyzékek összeállítását, javítását, szakkatalógusok és statisztikai kimutatások készítését. Egyetemeken például az állománygyarapítási osztály könnyen megállapíthatja, mennyit költött az egyes szakterületeken és összesen, stb. Mindezek a lehetőségek csodálatos előnyt jelentenek.

Ez azonban az éremnek csak egyik oldala, mert ez a rendszer sem nélkülözi a hátrányokat. Hacsak nem nagykönyvtárról van szó, amely megengedheti magának saját számítógép fenntartását, a könyvtár elveszti katalógusa felett a közvetlen ellenőrzés lehetőségét. Előfordul, hogy a berendezés használatára várnia kell és nem juthat azonnal a géphez. Ezenkívül, a mágneses szalagok sokkal könnyebben tönkremennek, mint akár a cédula, akár a könyvkatalógus. Mivel pedig a katalógus végső megjelenési formája könyv alakú, a könyvkatalógus néhány hátrányos tulajdonsága is jelentkezik. A gépek hatásfoka ismétlődő folyamatok végzésénél, vagy adathalmazok gyors feldolgozásakor a legmagasabb. Ezért a kisebb könyvtárak úgy találhatják, hogy - hiába a még oly kitűnő technológia - a gépesített katalógus számukra mégsem praktikus; sokkal kifizetődőbb vagy legalábbis ugyanolyan jó, ha a kézi erővel végzett módszereket folytatják. Végül, kénytelenek vagyunk újból a nagy emberi mumust, a tradíciót emlegetni, ami most a cédulakatalógust részesíti előnyben.

NÉHÁNY SZÁMITÓGÉPPEL ELŐÁLLITOTT KATALÓGUS ISMERTETÉSE

Mielőtt összefoglalnánk az elmondottakat, megvizsgálhatunk még néhány számítógéppel előállított katalógust annak bemutatására, milyen munka folyik jelenleg ezen a területen, különös tekintettel a különböző formai elképzelésekre.

Az első példa a University of New Mexiko Library of the Health Sciences katalógusának egy oldala. (5. ábra) Azért is kezdhetjük ezzel a katalógussal, mert sok egyező tulajdonságot mutat fel az általunk jól ismert fajtákkal. Minden lényeges adat szerepel benne, sőt, felmerülhet az a kérdés, nincs-e belőlük a szükségesnél több, hiszen még a könyv centimétereiben kifejezett méreteit és illusztrált voltát is jelzi. Egy nemrégiben megjelent cikk ismerteti ezt a katalógust. (3.)

A 6. ábra a Monsanto Company Technical Information Center katalógusát mutatja be. Ez valamennyi fiókkönyvtár számára szóló központi katalógus, ami a bibliográfiai adatokon felül a lelőhelyet is közli. A hagyományos három elv szerint (szerző, cím, tárgy) épül fel. Eltekintve néhány csonka címleírástól, ami zavaró lehet, a katalógus tetszetős és éppoly könnyen áttekinthető, mint az előző példában szereplő.

(3.) Divett, Robert T.: Mechanization in a new medical school library. 1. Acquisition and cataloging. - Bulletin of the Medical Library Association, 53.vol. 1965. 1.no. 15-25.p. (6:123)

HG / 21/EL 3/961

ADARSANEL, ALBERT BRANDT. ED.

ELLIS, ALBERT. ED.

ENCYCLOPEDIA OF SEXUAL BEHAVIOR. EDITED
BY ALBERT ELLIS AND ALBERT ADARSANEL.
NEW YORK. HAWTHORN BOOKS, 1961.

2 V. ILLUS.. 27CM.

QH / 312/AB 3/962

ABERCROMBIE, M.

DICTIONARY OF BIOLOGY. BY M. ABERCROMBIE
ET AL.
CHICAGO. ALDINE PUB. CO.. 1962.

254 P.. ILLUS.. 1UCH.

QZ / 206/AB 8/959

ABSTRACTS OF SOVIET MEDICINE

CANCER RESEARCH 1953-1959.
NEW YORK. EXCERPTA MEDICA FOUND.. 1959.
709 P.. 26CM.A TRANS. OF SOVETSKOE MEDITSYNSKOJE
REFERATIVNOJE OBOZRENIE ONKOLOGIJA. V.
5-9. ED. BY M. A. SISSONS.

WB / 200/AD 1/958

ADAMS, FRANK DENNETTE. 1892-

PHYSICAL DIAGNOSIS. 14TH ED.
BALTIMORE. WILLIAMS & WILKINS. 1958
926 P.. ILLUS.. 26CM.

WW / 100/AD 5/962

ADLER, FRANCIS M.

TEXTBOOK OF OPHTHALMOLOGY. 7TH ED
PHILADELPHIA. SAUNDERS. 1962.

360 P.. ILLUS.. 24CM.

WM / 460/AJ 5/961

ADLER, GERHARD. 1904-

LIVING SYMBOL. A CASE STUDY IN THE
PROCESS OF INDIVIDUATION.
NEW YORK. PANtheon BOOKS. 1961.

463 P.. ILLUS.. 24CM.

SCOLLINGEN SERIES 63.

5. ábra

Az Information Center of the Mon-
santo Company, St. Louis számítógép-
pel készült katalógusa. It az elrende-
zés - az oldal - az élelenség kihasznál-
lása érdekében - más,

6. ábra

A University of New Mexico Library of the
Health Sciences katalógusának egy oldala. Az
új technológia előnyeit felhasználva számítógép
alkalmazásával készült; formája azonban a már
jól ismert cédulakatalóguséhoz hasonló.

PAGE A 13

CONNWAY HN		351.5	CO	C
WEATHER HANDBOOK	CONNWAY PUB 1963			
COOKE WM & MARCUS J		R621.3803	CO	D
ELECTRONICS & NUCLEONICS DICTIONARY	MCGRAW HILL 1960			
COOLIDGE JI		519.1	CO	C
INTRODUCTION TO MATHEMATICAL PROBABILITY	DOVER PUB 1962			
COCHMS WE		692.	CO	C
CONSTRUCTION ACCOUNTING & FINANCIAL MANAGEMENT	FM DODGE 1958			
COOPER JD		658.39	CO	C
HOW TO COMMUNICATE POLICIES & INSTRUCTIONS	BNA 1960			
COPPOCK JC		338.1	COP	C
NORTH ATLANTIC POLICY THE AGRICULTURAL GAP	TWENT CENT FUND 1963			
COYSON DA		664.8	CC	U
MICROWAVE HEATING	AVI PUB 1962			
COPSON HR & LAQUE FL		620.1122	LA	C
CORROSION RESISTANCE OF METALS & ALLOYS 2 ED	REINMOLD 1963 /ACS			
MONOGRAPH 158/				
CCREY ER		658.8	CORE	C
INDUSTRIAL MARKETING	PRENTICE HALL 1962			
COTTON FA		512.86	CO	C
CHEMICAL APPLICATIONS OF GROUP THEORY INTERSCIENCE	1963			
COX EB		658.1145	CO	C
TRENDS IN THE DISTRIBUTION OF STOCK OWNERSHIP	PENNSYLVANIA U 1963			
CRISP RD		658.8	CR	C
MARKETING RESEARCH	MCGRAW HILL 1957			
CRISP RD		658.8	CRS	C
SALES PLANNING & CONTROL	MCGRAW HILL 1961			
CROSFIELD LTD		R338.4766	CRC	C
CAUSTIC SODA & CHLORINE IN THE SOVIET UNION	CROSFIELD 1959 /EAST			
EUROPEAN CHEM IND 2/				
CROSFIELD LTD		R338.4766	CRCO	C
COST & PRODUCT DISTRIBUTION IN THE HUNGARIAN CHEMICAL INDUSTRY				
CROSFIELD 1962 /EAST EUROPEAN CHEM IND 8/				
CROSFIELD LTD		R338.4766	CRE	C
EASTERN GERMANY	CROSFIELD 1959 /EAST EUROPEAN CHEM IND 3/			
CROSFIELD LTD		R338.4766	CR	C
HUNGARY	CROSFIELD 1958 /EAST EUROPEAN CHEM IND 1/			
CROSFIELD LTD		R338.4766	CRP	C
POLANDS TRADE IN CHEMICALS 1958	CROSFIELD 1963 /EAST EUROPEAN CHEM IND 9/			
CROSFIELD LTD		R338.4766	CRS	C
SOVIET UNIONS CHEMICAL EXPORTS 1955- 1959	CROSFIELD 1960 /EAST EUROPEAN CHEM IND 4/			
CROSFIELD LTD		R338.4766	CRSO	C
SOVIET UNIONS CHEMICAL IMPORTS 1955- 1959	CROSFIELD 1961 /EAST EUROPEAN CHEM IND 5/			
CROSFIELD LTD		R338.4766	CRSM	C
SOVIET UNIONS CHEMICAL TRADE 1959-1960	CROSFIELD 1962 /EAST EUROPEAN CHEM IND 7/			
CROSFIELD LTD		R338.4766	CRT	C
TECHNICAL PROGRESS & ECONOMICS IN THE SOVIET NITROGEN INDUSTRY				
CROSFIELD 1961 /EAST EUROPEAN CHEM IND 6/				
CROSS PC & ALLEN MC		535.842	AL	C
MOLECULAR VIBROTORS	WILEY 1963			
CROSSWELL CM		658.22	CR	C
INTERNATIONAL BUSINESS TECHNIQUES LEGAL & FINANCIAL ASPECTS	OCEANA PUB 1963			

A harmadik példa az IBM kötetkatalógusa (4.). A fő különbség az előzőkhöz képest abban rejlik, hogy ez egy KWIC (Keyword-In-Context) repertorium, ezért benne a tárgyszavak szerinti megközelítés az elsődleges elem. A bibliográfiai részben a teljes címleírást közli, majd pedig a harmadik, vagy szerzői mutatóban közli a szerző nevét és az azonosító kódszámot. A katalógusok ezen fajtája gépi uton, minimális szerkesztői munka igénybevételével rendkívül gyorsan összeállítható. A fő probléma az, hogy az oszlopokat fényképezik, így nehezen olvashatók, bár betűi még mindig kétszer olyan nagyok, mint a Science Citation Indexben (5.), ahol oldalanként négy oszlop található.

Az előbb említett három példa a számítógéppel készült katalógusok bemutatására szolgált. A kötetkatalógusok szerkesztésének van azonban más módja is, amihez addiciós fényképező kamerát használnak fel. Ezzel az eljárással készítették 1960-1963-ban az Index Medicus, Kodak Listomatic kamera segítségével és IBM kártyák fényképezésével. Tulajdonképpen felesleges az IBM cédulák használata, az egyszerű katalóguscédulák is fényképezhetők. Jó példa erre a St. Louis Junior College District részére készített könyvkatalógus, ami a "Compos-O-List" nevű gép segítségével készült. (7. ábra). Az ábrán a szerzős rész látható. Ez az eljárás a kötetkatalógus-készítés jó és használható módja és bár formája nem mondható kifejezetten szépnek, egyesíti a könyvkatalógus előnyeit és előállítására rendkívül gyors.

Mind a gépi, mind pedig a fényképezési uton előállított katalógus vizsgálatánál - mindkettőnél szükséges a kurrenszé tétel - fő problémánkhoz, a pót és kiegészítő katalógusok kiadásának szükségességéhez kanyarodunk vissza.

389
B273
Introduction to geology.
Read, Hubert Harold, 1908-
Introduction to geology, by H. H. Read and Janet Wab-
con. London, Macmillan; New York, St Martin's Press,
1958.
1 c. 22 cm.
Includes bibliography.
Photocopy. - 4 x 6 cm.

301.451
173
Kness, Harold B. 1910-
The new world of Negro Americans. A study from the
Center for International Studies, Massachusetts Institute of
Technology. New York, John Day Co., 1952.
228 p. 22 cm.
Includes bibliography.

378
C153
Johnson, Byron Lamar, 1904-
California Study of General Education in the Junior Col-
lege.
General education in action: a report of the California
Study of General Education in the Junior College, by B.
Lamar Johnson, director of the study. Washington, Ameri-
can Council on Education, 1950.
1 vol. 28 p. 21 cm.

531
S115
Johnston, Edward Rowell, 1825-
Joint author
Boer, Ferdinand Pieter, 1912-
Mechanics for engineers: dynamics (17)
Ferdinand P. Boer, and E Russell Johnston, Jr.
2d ed. New York, McGraw-Hill, 1952.
628 p. 21 cm.

330.573
J78
Jones, Peter O'Leary.
America's wealth: the economic history of an open ec-
onomy. New York, Macmillan, 1952.
379 p. 22 cm.
Includes bibliography.

136.735
J 65
Jansky, Irene Editha, 1914-
The adolescent and his world. New York, Family Servi-
ce Association of America, 1952.
124 p. 19 cm.

327.73
J27
Jansky, Daniel.
Mexico and the Americas. New York, Praeger, 1955.
478 p. 22 cm. (Dance 1255 center)
Includes bibliography.

A "Library of the St. Louis Junior College District" könyvkatalógusok használatát vezette be, hogy fiókkönyvtárakat elláthassa állományjegyzékének sokszorosított példányaival. Az ábrán bemutatott katalógus a Kongresszusi Könyvtár céduláinak fényképezésével készült. A kötetkatalógus minden egyes kiadásakor az egész cédulakatalógust újra kell fényképezni.

7. ábra

(4.) Horváth Tibor: A KWIC Index és a permutált Index. - Könyvtári Figyelő. 11. évf. 1965. 5/6.sz. 367-381.p.

(5.) Bassola Zoltán: A Science Citation Index. - Könyvtári Figyelő. 11.évf. 1965. 5/6.sz. 382-392.p.

Összefoglalásként tekintünk át a kötet- és cédulakatalógus fő előnyeit és a számítógéppel készült katalógusok eddigi eredményeit.

Megteremtik-e számunkra a modern technológia vívmányai a kötet- és cédulakatalógus legkedvezőbb tulajdonságait egyesítő katalógust?

A kötet- és cédulakatalógusok jellemzői	Gépi katalógus		
	Igen	Nem	Talán
Néhány előny:			
1. Állandóan kurrens	X		
2. Rugalmas, új tételekkel bármikor kiegészíthető	X		
3. Korlátlan számú utalás és cimleírás lehetséges	X		
4. Változtatások könnyen végezhetőek	X		
5. Hibák könnyen javíthatók	X		
6. Sokszorosított példányok használhatók	X		
7. Olvasható	X	X	X
8. Fényképeszeti úton másolható	X		
9. Hibák könnyen megtalálhatók	X		
10. Költségek nem túl magasak			X
11. Szakkatalógusok könnyen készíthetők	X		
12. A cimleírás egyezési költsége tételenként	X		
Hátrányok:			
13. Hely és szekrény szükséges		X	
14. Csonkítás és ellopás lehetséges			X
15. A kötetek méreteik és súlyuk következtében nehezen kezelhetők			X
16. Egyidejű használata több személy számára kényelmetlen			X
17. Szakkatalógusokhoz az adatok átdolgozása szükséges	X		

DR. PANGLOSS BIZAKODÁSÁVAL TEKINTHETÜNK A GÉPI KATALÓGUS ELÉBE . . .

A három oszlop áttekintése után megállapíthatjuk, hogy a jelenleg rendelkezésünkre álló technológia segítségével a katalóguskészítés szempontjából valóban előnyös helyzetben vagyunk. A legtöbb előnyt ui. megtartottuk, néhány hátrányt minimális alakban vettünk át és így dr. Pangloss bizakodásával tekinthetünk a gépi katalógus elébe, ami - a lehetséges világok ezen a legtökéletesebbjén - a lehető legtökéletesebb lesz majd.

R. F. TAYLOR

ANGOL KÖNYVTÁROS VÉLEMÉNYE
A MAGYAR KÖNYVTÁRÜGYRŐL

**"Bárkivel találkoztam is, szinte szenvedélyes hittel árult
el a könyvtáraknak az oktatásban és a művelődésben
vitt szerepében"**

Kéthetes tanulmányutat tett Magyarországon 1964 őszén R. F. Taylor, a Manchesteri Közművelődési Könyvtár műszaki osztályának vezetője. A magyar-angol kulturális csereprogram keretében tett látogatása során tizennyolc könyvtárat látogatott meg. Benyomásairól az Angol Könyvtáros Szövetség hivatalos lapja, a Library Association Record 1965. évi 10. számában (350-356.p.) számol be. Rokonszenvet eláruló meleg hangú cikkét kivonatossan ismertetjük, annál is inkább, mert megállapításai nagyon kiemelkednek idegen látogatóink szabványosan udvarias, általánosságokban kimerülő nyilatkozatai közül. De át is adjuk a szót Mr. Taylor-nak:

"Nem találok megfelelő elismerő szavakat sem arra a közvetlen melegségre és szívélyes vendégszeretetre, amivel az egyes intézményeknél találkoztam, sem általában maguknak a magyaroknak barátságos magatartására. Ha valaki azt kérdezné tőlem, mit látok olyan nemzeti jellegzetes vonásnak, ami legnagyobb hatással volt reám, akkor udvariasságukat említeném. Ez nemcsak a vendégekkel szemben nyilvánul meg, hanem maguk között, egymással szemben is. A kézfogás - mint általános üdvözlő és bucsuzó forma - egy alkalommal sem maradhat el. A fegyelmezett viselkedés és az udvariasság mindenütt szembetűnő és bár nyilvánvalóan vidám természetű nép, mégsem találkoztam - még labdarugó-mérkőzéseken sem - hangoskodással, vagy féktelen viselkedéssel. A kultúra, különösen pedig a művészet, a zene és az irodalom iránti érdeklődésük lépten-nyomon kitűnik. Két kimagasló terméke van ezidőszereint Magyarországnak: a könyv és a kerámia. Azt magától értetődő dolognak tartják, hogy az emberek könyveket vásárolnak. A könyv - a miénkhez viszonyítva - olcsó és a legvalószínűtlenebb helyeken is rendelkezésre áll."

"Bárkivel találkoztam is, szinte szenvedélyes hitet árult el a könyvtáraknak az oktatásban és a művelődésben betöltött szerepében."

Elismeréssel állapítja meg ezután, hogy programjának összeállításakor nemcsak a legkorszerűbb épületben elhelyezett könyvtárakat jelölték ki, így nem kaptak megtévesztő benyomást a magyar könyvtárak helyzetéről. Majd általánosságban foglalkozik könyvtári életünk jellemző vonásaival és nehézségeivel:

A meglátogatott intézmények sok esetben régi, eredetileg más rendeltetésű épületben működnek. A legtöbb ilyen épületben azonban már elkészült és megvalósításra vár az új épület terve. A régi épületekkel való ideiglenes megalkuvás annak a következménye, hogy a könyvtárak nagyrésze - a történelmi multu intézményektől eltekintve - a második világháboru után létesült. De nemcsak az épület-, hanem a szakemberhiány is gondot okoz a magyar könyvtárügy vezetőinek. Kevés a szakképzett könyvtáros. Az idősebb szakemberek eredetileg más pályára készültek és más területen is működtek, csak később képezték át magukat könyvtárossá. A könyvtároshiány az oka egyrészt annak, hogy Angliához viszonyítva a könyvtárak nyitvatartási ideje rövidebb, másrészt pedig annak, hogy a módszertani részlegek részletes utasításokat kénytelenek kiadni a legegyszerűbb könyvtári munkafolyamatokra vonatkozóan is. - A szakember-utánpótlásról és a hiány felszámolásáról különböző szintű képzési formák bevezetésével gondoskodnak.

A legszembeütőbb különbség az angol és a magyar könyvtárak között az egyöntetűség, mind a szervezeti felépítés, mind pedig az ellenőrzés tekintetében. A hálózati elvet a látogató egyébként nem csupán a magyar, hanem általában a szocialista könyvtárügy jellegzetességének tartja.

"A műszaki egyetemi könyvtárak különösen a hallgatók bibliográfiai képzésében végeznek nagyszerű munkát. Angliában már évek óta folyik a vita erről, de még semmi számottevő eredményt nem értek el. Különösen hatásosak a Budapesten és Miskolcon készült irodalmi tájékoztatók. Nemcsak az ilyen jellegű tájékoztatók, hanem az Országos Műszaki Könyvtár referáló és bibliográfiai szolgáltatásai is igen széleskörűek. Valószínűleg szerepe van mindebben a nyelvi nehézségeknek. S ha arra gondolunk, hogy erről a kérdéstről Angliában többszáz oldalt irtak össze, ahol pedig a probléma viszonylag egyszerű, hiszen a világ műszaki irodalmának mintegy 50 százaléka angolul jelenik meg, akkor képet kaphatunk arról, hogy micsoda fejtörést és gondot jelent a nyelvi korlátok okozta nehézségek kiküszöbölése a magyar dokumentációs szakembereknek."

Az ipari vállalatok tájékoztatási szolgáltatásait a megfelelő kutatóintézetektől kapták. Ezeket az illető egyetemi kar és az Országos Műszaki

Könyvtár egészíti ki, de nem ellenszolgáltatás nélkül, hanem költségmegtérítés fejében. A közművelődési könyvtárak semmi tájékoztatást sem nyújtanak az iparnak. "Ez a helyi szinten elmaradó segítségadás - véleményem szerint - kielégítetlenül hagyja az alapfoku és a laikusok részéről megnyilatkozó műszaki érdeklődést. Ezt az igényt itt a legközelebbi nagyváros műszaki könyvtári szolgáltatásának kell kielégítenie."

A megyei könyvtárak állományában és szolgáltatásaiban hiven tükröződik a kultúra iránti általános érdeklődés. A megyei könyvtárak állománya gazdag, átfogó, fordításban a világirodalom alkotásait is reprezentálja. "Ez a nagyszerű magyar könyvkiadás érdeme. A gyermekkönyvekről egyszerűen csak annyit mondhatok, hogy gyönyörűek!"

Ezekbe a könyvtárakba járó és sűrűn olvasott folyóiratok száma jóval nagyobb, mint általában Angliában. Különösen a külföldi folyóiratok vannak szép számban képviselve (valószínűleg ez is a nyelvi elszigeteltség áttörésének egyik eszköze.)

A megyei könyvtárak szolgáltatásai közül különösen népszerűek a könyvtári klubok, gyermek- és ifjúsági körök. Jól működnek a pusztákat és falvakat látogató mikrobuszok is és kiterjedt tevékenységet folytatnak a helyismereti gyűjtemények. A megyei könyvtárak különböző kiadványai (utmutatók, bibliográfiák stb.) művészi és tartalmi szempontból egyaránt színvonalasak.

Az általános képet nyújtó áttekintés után Taylor egyenként foglalkozik a meglátogatott könyvtárakkal.* Általában ismerteti a könyvtár rövid történetét, szervezeti felépítését, az állomány megoszlását számszerű adatokkal, az olvasószolgálatra vonatkozó legfontosabb tudnivalókat, az állománygyarapítás gyakorlatát. Nagy figyelmet szentel az illető könyvtár kiadványainak.

Röviden ismerteti a Könyvtártudományi és Módszertani Központ működését is és kiemeli a könyvtári munka gépesítésére és ésszerűsítésére vonatkozó kísérleteinek jelentőségét.

* A szerző a tanulmányozott 18 intézményt a következő sorrendben tárgyalja: 1. Ép. Műszaki Egyetem Közp. Kvt. - 2. Miskolci Nehézip. Műszaki Egyetem Közp. Kvt. - 3. Veszprémi Vegyipari Egyetem Kvt. - 4. Veszprémi Megyei Kvt. - 5. Tatabányai Művelődési Kvt. - 6. Miskolci IL Rákóczi Ferenc Kvt. - 7. Veszprémi Nehézipari Kutató Int. Kvt. - 8. Ált. Épülettervező V. Kvt. - 9. Orsz. Széchényi Kvt. - 10. Könyvtártud. és Módszertani Közp. - 11. Orsz. Műszaki Kvt. és Dokumentációs Közp. - 12. Országgyűlési Kvt. - 13. Veszprémi Püspöki Kvt. - 14. Sárospataki Ref. Kollegium Nagykv. - 15. Angol Nagykövetség Kvt.

A meglátogatott intézmények közé sorolja, de nem ismerteti önállóan az OMKDK és a Budapesti Műszaki Egyetem Közp. Könyvtárának módszertani részlegét és a Magyar Tudományok Akadémia Könyvtárát.

MAGYAR KÖNYVTÁRI MŰVEK

1965. évi recenziói

Ugy gondoljuk, hogy jó szolgálatot teszünk olvasóinknak azzal, ha közöljük az 1965 során könyvtári orgánumainkban ismertetett magyar könyvtári és dokumentációs művek - monográfiák és bibliográfiák - jegyzékét, és az illető dokumentummal foglalkozó recenzió legfontosabb adatait.

A felsorolást folyóiratonként bontva adjuk. Az ismertetett művek a szerző, vagy címrendszó esetén a cím betűrendjében állnak, a cím után zárójelben közöljük az ismertetés szerzőjének nevét. A tételek végén lévő kivetített szám az ismertetés oldalszáma.

KÖNYVTÁROS

KÖNYVTÁRI SZAKIRODALOM

DÉRI MIKLÓSNE: Az Eötvös Loránd Tudományegyetem kémiai tanszékén dolgozó kutatók olvasási és tájékoztatói szokásai és a szakirodalmi tájékoztatás iránti igényei (Dr. Fabinyi Rudolf) — — — — —	183
Az Egyetemi Könyvtár évkönyvei 2. 1964 (Futala Tibor) — — — — —	245
A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Évkönyve XI. 1963 (Kiss Jenő) — — — — —	112
GERŐ ZSOLTNE — VARSÁNYI ENDRENE: A közművelődési könyvtári munka ismeretei (Mezel György) — — — — —	690
Gyorstájékoztató a könyvtártudományi irodalomról (Somkuti Gabriella) — — — — —	758
GYÖRGY JÓZSEF: A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtáranak Goethe-gyűjteménye (Dr. Scher Tibor) — — — — —	434
Handbuch des Büchereiwesens (Mezel György) — — — — —	757

Katalogus a Józser Attila Megyei Könyvtár könyvvállományáról (Gönczi Imre) — — — — —	246
KELLNER BELA: Módszertani munka a falusi könyvtárakban (Ebergényi Tibor) — — — — —	691
A Kisfaludy Károly Könyvtár évkönyve 1965 (Rácz Aranka) — — — — —	564
KISS JENŐ: Olvas az ország [Diafilm]. (Jenőfi M. Imre) — — — — —	693
Könyv és könyvtár. A debreceni Kosuth Lajos Tudományegyetem könyvtáranak évkönyve. 4. köt. (Rácz Aranka) — — — — —	368
Könyvtárak diafilmen (-s-ő) — — — — —	113
Könyvtárosok zsebkönyve (Fülöp Géza) — — — — —	247
A londoni közművelődési könyvtárak adattára (Faragó Lászlóné) — — — — —	692
A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtáranak közleményei 40—43. (V. M.) — — — — —	631
Mit olvassunk? 4000 háztartás könyv-olvasási adatai (Ughy Jenő) — — — — —	367

Német könyvtárjogi segédlet (Dr. Takács József)	434
Népművelés Veszprém megyében. 1. Könyvtárak' (T. M.)	495
Az Országos Pedagógiai Könyvtár Evkönyve, 1962. (K-ő)	498
ROZSA GYÖRGY: A társadalomtudományi kutatás és a tudományszervezés tájékoztatói problémái (Dr. Pataky Ernő)	602
SALLAI ISTVÁN — SEBESTYÉN GEZA: A könyvtáros kézikönyve (Kiss Jenő)	754
Tizenöt év a mezőgazdaság szolgálatában (-gh-)	307

BIBLIOGRAFIÁK

Altalános könyvjegyzék 1956 és 1957 (-ró)	438
BATÁRI GYULA: Természettudományi, orvosi, sport, földrajzi kézikönyvek nagyobb közművelődési könyvtárak részére (Dr. Kardosné Benke Irén)	629
A Belkereskedelmi Kutató Intézet kiadványai 1958—1963 (Tuszkau Antónia)	55
A Borsod-Abauj-Zemplén megyei hírlapok és folyóiratok bibliográfiája, 1842—1963 (Berza László)	116
Brecht (Lékay Ottó)	500
Budapest munkásmozgalmának válogatott irodalma 1919—1945 (Pálvölgyi Endre)	694
Budapest történetének bibliográfiája 3. köt. 1686—1950. Gazdaság (Pálvölgyi Endre)	179
Budapest történetének bibliográfiája 4. köt. 1686—1950. Társadalom (Vértesy Miklós)	628
A csehszlovák népkönyvtári típuskatalógus (2., szépirodalmi rész) (Sallai István)	566
CSEKEY ISTVÁN: Baranya és Pécs bibliográfiája (Péter László)	499
A debreceni könyvtárakba járó külföldi folyóiratok jegyzéke (I. Z.)	438
Északi csillagok alatt (Péter László)	242
Felsőoktatási szakirodalmi tájékoztató (dr. Faragó Lászlóné)	181
Felsőoktatási szakirodalmi tájékoztató B. sorozat. Társadalomtudományok (dr. Faragó Lászlóné)	243
HELLING, JOZSEF: Nem! Nein! Net! Válogatott irodalomjegyzék a faszizmus felett aratott győzelem 20. évfordulója alkalmából (Fekete Péterné)	439
Az ifjúsági testnevelés magyar irodalmának bibliográfiája	439
Jövedelem és jövedelemrészeselek a termelőszövetkezetekben (Szilágyi Tibor)	244
Kézikönyvtár a gyermekkönyvtárakban (Pápayné Kemenczey Judit)	308
KOZOCSA SÁNDOR: A magyar irodalom bibliográfiája 1958 (Péter László)	369
KRAJEVSZKY GIZELLA — TAKÁCS MIKLÓS: Vas megyei hírlapok és folyóiratok bibliográfiája 1777—1963 (Páldy Róbert)	308
KULCSÁR ZSUZSANNA: Eretnek mozgalmak a XI—XIV. században (Fülöp Géza)	311
Kurrens szakfolyóiratok Vas megye üzemi műszaki és intézményi könyvtárában (I. Z.)	695
Külföldi könyvek országos gyarapodási jegyzéke (Vértesy Miklós)	310
Lelkőhely-katalógus az ideológiai képzéshez (I. Z.)	502

Magyar belkereskedelmi szakbibliográfia 1961—1962 (T. A.)	54
Magyar geodéziai irodalom 1498—1960 (Schmidt Edit)	214
Magyar Könyvészet. A Magyarországon nyomtatott könyvek szakosított jegyzéke. 1945—1960. 4. kötet. Művészet-irodalom — földrajz — történelem (Vértesy Miklós)	435
Magyar Könyvészet 1963. A magyarországi könyvek, zeneművek, térképek és hanglemezek címjegyzéke (Pálvölgyi Endre)	436
A magyar orvosi bibliográfia sorozatának új kötetei (dr. Faragó Lászlóné)	759
MÓRA LÁSZLÓ — VEGH FERENC: Felsőoktatási Szemle repertórium (1952—1961) (V. M.)	437
A muzsika világában (Szilágyi Tibor) — Nagy Lajos emiátkönyv és bibliográfia (L. S.)	630
375	
Napilapok — hetilapok — folyóiratok katalógusa I. (I. Z.)	375
Népművelők könyve. A Kaposvári Megyei Könyvtár ajánló könyvjegyzéke népművelők számára (gh)	182
A Palmiro Togliatti Megyei Könyvtár mezőgazdasági kézikönyv és folyóirat jegyzéke (—i—)	501
SÁNDOR ISTVÁN: A magyar néprajztudomány bibliográfiája 1945—1954 (Bácskai B. Sándor)	758
SIKLÓS ANDRÁS: Az 1918—1919. évi magyarországi forradalmak (Péter László)	114
Sorozatok jegyzéke (G. Gy.)	154
Szabolcs-Szatmár két évtizede (Körtés Júlia)	567
Tanácsadó a mezőgazdasági szakkönyvállomány hasznosítására (Szilágyi Tibor)	374
UHLMANN ALADÁR — ZIRCZ PÉTER — ZSIDAI JOZSEF: Útmutató a bányászati irodalomhoz (—)	243
Újabb orvostudományi bibliográfiák (Faragó Lászlóné)	437
Az UNESCO kiadványok első pótkötete (dr. F. L.)	309
Válogatás a húsz év magyar irodalmából (gh)	695
Vas megye irodalma (B. L.)	567

TUDOMÁNYOS ÉS MŰSZAKI TÁJÉKOZTATÁS

KÖNYVTÁRI ÉS DOKUMENTÁCIÓS SZAKIRODALOM

GRÉTSY László: Szaknyelvi kalauz. (Dzs.) 10/K	159
KIEFER Ferenc: Matematikai nyelvészeti tanulmányok, 9/K	158
RÓZSA György: A társadalomtudományi kutatás és a tudományszervezés tájékoztatói problémái. (Gy. P.) 24/K	701
Tudományos és szakkönyvtárak módszertani tanácskozása. Sajtó alá rend.	

BIBLIOGRÁFIÁK

A beruházások tervezése. Szakbibliográfia. (R. Gy.) 2/K	58
Felsőoktatási Szemle Repertórium. Tíz éves betűrendes és szakmutató./ 1952-1961./ Összeáll. Móra László, Végh Ferenc. (Sz. S.) 19/K.....	474
Magyar Könyvészet 1963. A magyarországi könyvek zeneművek, térképek és hanglemezek címjegyzéke. 18/K...	311
A magyar műszaki egyetemeken elfogadott doktori disszertációk jegyzéke 1958-1963. Szerk. Lécseáné Mesterházi-Nagy Márta, (B. S.) 15/K.....	240
Matematikai módszerek alkalmazása a közgazdaságtudományban. 1.r. Szakbibliográfia. (F. T. - K. Gy.) 1/K...	56

BIBLIOGRÁFIÁK

Egyetemi Lélektani Lapszemle (Bánlaky Éva)	117
KRAJEVSZKY Gizella - TAKÁCS Milkó: Vas megyei hírlapok és folyóiratok bibliográfiája. 1777-1963. (Körtés Julla)	166
Kurrens periodikus kiadványok, 1963. 1. r. Magyar periodikus kiadványok válogatott jegyzéke	273
Régi Magyarországi Nyomtatványok, 1. köt. 1473-1600. (Kiadatlan.)	288
PÉTERVÁRI László: A könyvtári, levéltári és dokumentációs reprográfiai irodalom bibliográfiája: kezdetektől 1964-ig. (Kiadatlan.)	95
SZABÓ Imre: Szeged felszabadulásának bibliográfiája. (Szabó Ferenc) ...	163

OSZTÁLYOZÁSI KUTATÓ KÖZPONTOT SZERVEZTEK AZ EGYESÜLT ÁLLAMOKBAN

Az Amerikai Egyesült Államokban évi 25 000 dollár költségráfordítással osztályozási kutató központ létrehozását tervezik Special Classifications Center elnevezéssel. Feladata többek között az lenne, hogy gyűjtse az osztályozó és tárgyszórendszereket, tezaurusokat, szakmai szógyűjteményeket és értelmező szótárakat, valamint az osztályozásról szóló műveket; ezekről és a gyűjteményében nem található művekről külön szerzői és szakbibliográfiát állítson össze; kölcsönözze az osztályozással foglalkozó irodalmat; osztályozási szakemberekről nyilvántartást vezessen és lehetővé tegye az ezekkel való konzultációt; előmozdítsa az osztályozáselméleti kutatásokat és együttműködjön az osztályozás elvi kérdéseivel is foglalkozó tájékoztatási intézményekkel.

A Központ Newsletter című periodikum megindítását is tervezi. Ezzel kapcsolatban tárgyalásokat folytat a FID/CR osztályozás kutatási bizottságával a munkafeladatok egyeztetésére. (Special Libraries. 1965. szept. 501. p.)

BAJOR KÖZMŰVELŐDÉSI KÖNYVTÁRI KONFERENCIA (Mezei György beszámolója)

Mint azt már a Könyvtári Figyelő 1965. évi 5/6. számában közöltük, Mezei György, a győri megyei könyvtár igazgatóhelyettese 1965. május 15.-től június 3.-ig tanulmányuton volt a Német Szövetségi Köztársaságban. Tanulmányuti beszámolóját több részletben tesszük közzé. Ezuttal a bajor tartományi könyvtáros-konferenciáról írt cikkét olvashatják. Következő számunkban közöljük beszámolójának harmadik részét.

A Verein Deutscher Volksbibliothekare (VDV) bajor tartományi csoportja másodizben rendezte meg a bajor könyvtárosok tartományi gyűlését Münchenben. A tartományi gyűlés a német könyvtárak életében igen kiemelkedő jelentőségű, mert megrendezésére csak nagyobb időközökben kerülhet sor és a szövetségi állami berendezkedéséből adódóan jelenleg egyetlen olyan fórumnak tekinthető, ahol a könyvtárak közös problémáikat tartományi szinten vitathatják meg.

A konferencia jelentőségét számunkra az a tény növeli, hogy hazánk és a bajor tartomány népesedés, viszonyai, gazdasági strukturája és különösen könyvtárügyi adottságai tekintetében sok azonos vagy hasonló vonás található: Bajorország kb. 9 millió lakosu, fejlett mezőgazdasággal és gyorsan fejlődő iparral rendelkező, kerekén 70 ezer km² területű tartománya a Német Szövetségi Köztársaságnak. A lakosság nagyobb számban városi jellegű településeken él, emellett azonban sok, kis lélekszámú község is található Bajorországban.

Könyvtárügyi szempontból évekkel ezelőtt a könyvtárpolitika "ugarterületének" tekintették; az azóta eltelt 11 év alatt ezen a területen mélyreható változás következett be, a mostani konferencia már megalapozott eredményekről adott számot, ami nem kis részben a VDV bajor tartományi csoportja eredményes működésének tudható be. A konferencia a sajtó és a rádió érdeklődését

is megnyerte, részletes beszámoló jelent meg róla a lapokban, továbbá a rádió és a televízió is közvetítést adott tanácskozásairól.

Az üdvözlőbeszédék elhangzása után a konferencia érdemi része a VDV tartományi csoportja elnökének, Horst Timm -nek beszámolójával kezdődött. Beszéde legfontosabb részében kifejtette, hogy az állandó változásban lévő világ mindenkitől megköveteli, hogy állandóan jól tájékozott legyen és magatartását a változásoknak megfelelően alakítsa. Ehhez a tájékozottsághoz pedig elengedhetetlen a jól kiépített közművelődési könyvtárügy, amely az állampolgároknak a szükséges irodalmat mindenütt hozzáférhetővé teszi.

Ezután dr. Karl Böck miniszteri tanácsos tájékoztatta a konferencia résztvevőit a legutóbbi években elért eredményekről. Hangsúlyozta, hogy bár az alkotmány értelmében a közművelődési könyvtárak fenntartása az egyes községek feladata, az állam mégsem zárkózik el attól, hogy támogatást nyújtson ezen intézmények fejlesztéséhez. Elmondotta, hogy az utóbbi tíz év céltudatos intézkedései jelentős fejlődést hoztak a könyvtárügy területén: nagyobb számban zártak be működésképtelen könyvtárakat és az 1000 lakos alatti községekben nem létesítettek új könyvtárakat. Ezeknek pótlására 3 új bibliobuszt állítottak be, amelyek tevékenysége meghozta a kívánt eredményt és olyan vélemény alakult ki, hogy a mozgókönyvtár a kisközségek ellátásában a legjobb megoldás.

A könyvtárak állami támogatásáról szólva közölte, hogy 1955-höz képest megsokszorozódott ennek összege: 1955-ben 34 000 DM (kb. 200 000 forint), míg 1964-ben már 1,5 millió DM (kb. 9 millió forint) volt.

Ugyancsak a tartományi bevételekből 1964-ben kereken 600 000 DM-t fordítottak a Staatliche Beratungsstelle-k fenntartására (ez a könyvtári fogalom kb. a mi régi körzeti könyvtárunk fogalmának felel meg). Az eredmények elérésében az is közrejátszott, hogy a pénzüsszegeket koncentráltan és meghatározott célok érdekében használták fel és nem aprózták el. Ma már úgy látszik, hogy ez a koncentráció meghozta a maga gyümölcseit, amint ezt a következő adatok is mutatják:

	1955	1964
Könyvtárak száma	1 032	1 416
Olvasók száma	228 000	500 000
Könyvállomány (kötet)	2 000 000	2 800 000
Kölcsönzött kötetek száma	2 900 000	8 700 000

A német könyvtárak helyzetének megítélésénél természetesen, sohasem szabad figyelmen kívül hagyni az egyházak kezelésében lévő könyvtárakat, amelyek ugyancsak közművelődési jellegűek. Bajorországban 1964. évben az egyházi könyvtárak könyvállománya elérte a 2,2 millió kötetet, az olvasók száma 341 ezerre emelkedett és a kölcsönzött kötetek száma 4,7 millió volt. Ha a közművelődési jellegű könyvtárak adatait összeadjuk és kiszámítjuk a fő mutatószámokat, akkor a következő kép alakul ki:

Az olvasók aránya az összlakossághoz viszonyítva	9,3	százalék
1000 lakosra eső kötetszám	556	
1 olvasóra eső kölcsönzött kötet	16,2	

A fenti adatok nem jellemzőek az egész nyuganémet könyvtárügy fejlettségi színvonalára, pusztán a bajor tartomány könyvtári helyzetét tükrözik. Ezeknél jóval kedvezőbb adatokat kapunk például, ha a könyvtári szempontból sokkal fejlettebb Schleswig-Holstein tartomány adatait vizsgáljuk. Az olvasók százalékos aránya és az 1000 lakosra eső könyvállomány tekintetében azonban ezek az összesített adatok sem érik el a nálunk elért eredményeket.

Világosan kiderült a délutáni "kerekasztal konferencián" is, hogy a bajor közművelődési könyvtárak fejlesztése tekintetében még sok a tennivaló: Bajorország 7119 községében még mindig csak 1416 a községi közművelődési könyvtárak száma, és ha az egyházi könyvtárakat is figyelembe vesszük, akkor sem haladja meg számuk a négyezret; a községek 43 százaléka még nem rendelkezik olyan könyvtári intézménnyel, amely a lakosság igényeit kellő színvonalon ki tudná elégíteni. A hozzászólók egymásután adtak kifejezést azon véleményüknek, hogy a könyvtárak fejlesztése érdekében elsősorban a városok és községek önkormányzati testületeinek vezetőit kell meggyőzni ennek a fejlesztésnek a fontosságáról. Mint elmondották, Bajorország 143 körzete 478 ezer DM-t (kb. 2,8 millió forint) fordított a könyvtárak fenntartására, ugyanakkor Schleswig-Holstein tartományban 6 körzet több mint 300 ezer DM-t (kb. 1,8 millió forint) adott ki hasonló célokra.

A közművelődési könyvtár mint társadalmi feladat

A közművelődési könyvtárak társadalmi jelentőségének kérdésével foglalkozott a konferencia egyik fő előadása is, amelyet August Seeling, Duisburg

város főpolgármestere tartott. Elmondotta, hogy a községi és városi kulturumunka feladata nem lehet más, mint az emberek szolgálata és ennek a szolgálatnak a legrugalmasabb és legáltalánosabb eszköze a közművelődési könyvtár. Hangsúlyozta, hogy a háboru utáni ujjaépítés nehéz éveiben is gyorsan növekedett a könyvtárak iránti érdeklődés. Ezekben az években a még romokban lévő városokban ugyanugy sorbanálltak a könyvtárak előtt, mint a péküzletek előtt. Nem szűnt meg az olvasók tömeges beáramlása az utóbbi években sem, bár időközben az egyéb kulturcikkék és eszközök gazdag kínálata állt rendelkezésre.

Véleménye szerint ezen a területen alapvető jelentőségű folyamat megy végbe, és ebben a folyamatban a könyvek és a könyvtárak olyan fontos szerepet töltenek be, amilyenre nem volt példa még Németországban. A legszembetűnőbb ebben a folyamatban az, hogy a fejlődés ütemét és méreteit nem felülről határozták meg, hanem sokkal inkább alulról, a lakosság részéről. Sok esetben maguk az állampolgárok voltak azok, akik több könyvet, nagyobb könyvtárakat követeltek. A lakosságnak ez az állandóan növekvő és differenciálódó irodalomigénye a könyvtárak jellegére is kihatott: a régi "népkönyvtár" fogalom a múlté lett, a lakosság egyre inkább magasabb, sokszor tudományos szintű igényekkel lép fel a közművelődési könyvtárakkal szemben.

Elismeréssel szólt arról a tevékenységről, amelyet a könyvtárosok végeztek a könyvtárak fejlesztése terén, hiszen ők voltak azok, akik a lakosság meg-növekedett és megváltozott igényeit időben felismerték és szenvedélyesen küzdöttek a közigazgatási szerveknél azok kielégítéséért. Szólt továbbá az amerikai "public library"-k fejlődésének utjáról és a nagyszámu magánalapítványról. Emlifette a Szovjetunió könyvtárügyének nagyarányu fejlődését is, többek közt kijelentette: "Oroszország azon az uton van, hogy a világ könyvtárakban leggazdagabb országa legyen".

Foglalkozott az ún. "szellemi inségállapottal" is, mely ma központi kérdésé vált Nyugat-Németországban, és súlyosabb, következményekkel terhesebb problémának tekinthető, mint a XIX. század szociális inségállapota volt. Jelentkezik ez a probléma elsősorban az iskolák és főiskolák szempontjából, míg a könyvtáraknál az a helyzet, hogy az állampolgárok felismerve az irodalom jelentőségét előbbrejutásuk szempontjából, a közművelődési könyvtárakban keresik meg azokat a segédeszközöket, melyeket az iskolákban - bármely okból is - nem tudnak megszerezni.

A könyvtárak fejlődési irányának kérdéséről szólva megállapította, hogy egyes problémák már megoldottnak és eldöntötnek tekinthetők, mint például a szabadpolc bevezetésének kérdése.

A jelen aktuális kérdéseként jelölte meg az előadó a köz-

művelődési könyvtárak könyvvállományának tudományos szintű fejlesztését. * A lakosság részéről felmerült igények kielégítése érdekében a közművelődési könyvtáraknak rendelkezniök kell olyan könyvvállománnyal, amely lehetővé teszi a tudományos szintű tájékoztatást és a szakmai képzettség emelését. Erről a kérdésről a közigazgatás egyszerűsítésére alakult intézet (Kommunale Gemeinschaftsstelle für Verwaltungsvereinfachung) ajánlása a következőket mondja: "Amennyiben a városban működik egyetemi könyvtár vagy állami tudományos könyvtár, ez nem csökkenti a közművelődési könyvtár feladatait sem az egész kérdéssel, sem a tudományos könyvvállomány rendelkezésre bocsátásával kapcsolatban". Ez a megfogalmazás természetesen nem jelenti azt, az előadó véleménye szerint, hogy minden nagy városi közművelődési könyvtár gyűjti a tudományok minden ágazatát, hanem ehelyett a feladatok ésszerű megosztásának kell érvényre jutnia, mint pl. ez Észak-Rajna-Vesztfália tartományban történt.

A közművelődési könyvtáraknak ilyen jellegű fejlesztése több, szervezeti és személyzeti problémát is magában hordoz. Az előadó szerint azonban azt a kérdést, hogy a tudományos szintű könyvvállomány gyarapítását könyvtártechnikailag és szervezetenként hogyan oldják meg a könyvtárak, nyugodtan a jövőre bízhatjuk, korai lenne még ezen a területen irányelveket kitűzni. Személyzeti szempontból tisztázni kellene azonban azt a kérdést, hogy a közművelődési könyvtárakban vajon az egyetemi képesítésű szakemberek számát kell-e emelni, vagy inkább egy felsőfoku közművelődési képesítés megvalósítása kívánatos-e.

Befejezésül Seeling a tudományos és közművelődési könyvtárak és könyvtárosok közötti szoros együttműködés szükségességét hangsúlyozta, mert ennek hiányában nem látja megoldhatóknak a könyvtárak előtt álló feladatokat.

A Kommunale Gemeinschaftsstelle für Verwaltungsvereinfachung javaslatainak jelentősége

Az 1964-ben közzétett "Javaslat a közművelődési könyvtárakról" (Kommunale Öffentliche Bücherei. Gutachten) c. kiadvány ismertetése képezte a tartományi

* Németországban a közművelődési könyvtárak fejlődése kezdetben a népkönyvtári jelleg irányában haladt a könyvtári mozgalom vezetőinek állásfoglalása alapján, s ettől mind időben, mind rendszerben eltérő módon ment végbe a fejlődés a tudományos könyvtárak területén. Olyan, magasszínvonalú együttműködésre, amilyen hazánkban a két könyvtártípus között kialakult, még ma is csak elvétve találunk példát Németországban.

konferencia második, fő napirendi pontját. A javaslat a nyugatnémet könyvtárügy fejlődésében alapvető dokumentumnak tekinthető: a feladatok és a fejlődés irányának részletes meghatározásán túlmenően a minta-szervezeti szabályzat szerepét is betölti, emellett pontos irányszámokat és a könyvtárban elvégzendő munkafolyamatok elemzését is tartalmazza. A javaslat kidolgozását a Kölnben székelő és a német városok által fenntartott intézmény: a Kommunale Gemeinschafsstelle für Verwaltungsvereinfachung szakemberei végezték könyvtárosok bevonásával. A szövetségi alkotmány értelmében a kulturális munka kérdései az egyes tartományok jogkörébe tartoznak, és ezért nem lehetett ezt, a valamennyi könyvtárra vonatkozó javaslatot, jogszabály vagy rendelet formájában megalkotni.

A javaslat ismertetését Dr. Hansjörg Süberkrüb, bielefeldi könyvtárigazgató tartotta, aki személyesen is résztvett az előterjesztés kidolgozásában. ** Elmondotta, hogy 1964. évben több fontos dokumentum látott napvilágot, melyek kapcsolatban állnak a könyvtárügy fejlesztésével: ezek közül megemlítette a Tudományos Tanács javaslatát a tudományos könyvtárak helyzetéről és kiépítéséről, a Német Városok Gyűlése állásfoglalását a tudomány és annak fejlesztését segítő intézmények fokozott kiépítéséről, továbbá a tartományi közoktatásügyi miniszterek konferenciája javaslatait a felnőttoktatás és a közművelődési könyvtárak fejlesztéséről. A fentiekhez kapcsolódva vázolta a KGSt javaslat létrejöttét megelőző körülményeket: a könyvtárak helyzetét a mai német társadalomban, majd a javaslat részletes ismertetésével fejezte be előadását.

A javaslat első része a közművelődési könyvtárak feladatainak részletes meghatározásával foglalkozik és leszögezi, hogy a közművelődési könyvtár valamennyi község (Gemeinde) alapvető intézményei közé tartozik, éppenugy, mint az iskola vagy hasonló intézmények. A javaslat összeállító községnek a

** A javaslattal többek között a következő cikkek foglalkoznak:

Schuhmacher, Hermann: Folgerungen aus dem Gutachten der KGSt für die staatlichen Büchereinstellen. - Büchereidienst. DBV. Beiheft 10. 1965. 53-56. p.

Sichelschmidt, Gustav: Das Büchereigutachten der Kommunalen Gemeinschaftsstelle. - Dokumentation, Fachbibliothek; Werkbücherei. 13. Jg. 1965. 3. no. 79-80. p.

Süberkrüb, Hansjörg: Die Bedeutung des KGSt-Gutachtens für die Arbeit der Öffentlichen Büchereien. - Bücherei u. Bildung. 17. Jg. 1965. 7/8. no. 367-375. p.

Süberkrüb, Hansjörg: Folgerungen für die bibliothekarische Regionalplanung aus dem Gutachten der KGSt "Die kommunale Öffentliche Bücherei". - Büchereidienst. DBV. Beiheft. 10. 1965. 19-27. p.

Welmar, Volker: Die Auswirkungen des Gutachtens der KGSt auf das ländliche Büchereiwesen. - Büchereidienst. DBV. Beiheft. 10. 1965. 59-64. p.

10 000 lakos feletti településeket tekintették, ennek megfelelően a falusi könyvtárügy kérdései nem szerepelnek benne.

Az első fejezetben foglalkozik a javaslat azokkal a szervezeti és pénzügyi követelményekkel, amelyeket a közművelődési könyvtárak létesítésénél figyelembe kell venni. Az elérendő célkitűzéseknél magyar viszonylatban mérsékeltnek tekinthető követelményeket állít a könyvtárak elé: 1 lakosra 1 kötetes könyvvállományt, és a lakosság 15 százalékát, mint beiratkozott olvasót. E részben tárgyalja a javaslat a helyi, más típusu könyvtárakkal való kapcsolatok kérdését, valamint a települések közti együttműködés során előadódó problémákat. A könyvtárak használata tekintetében a "nyitott ajtó" elvének elfogadását javasolja, az állampolgárok lakóhelyi illetőségükre való tekintet nélkül szabadon használhatják a könyvtárakat.

A második fejezet a könyvtárak szervezeti kereteinek kérdéseivel foglalkozik, meghatározza az intézmény helyét az egyes igazgatási egységek között, továbbá ismerteti a könyvtárak területi és szakmai tagoltságának lehetőségeit.

A könyvtárak tipikus munkafolyamatait a harmadik fejezetben tárgyalja a javaslat. Ennek összeállítását részletes felmérés előzte meg több könyvtárban, s a felmérések során rögzítették az egyes munkafolyamatok szükségességét és azok elvégzésének módját. A szerkesztők alapossága és rendszerező készsége talán e fejezetben nyilvánul meg legjobban. A munkafolyamatok meghatározása tartalmazza a legszükségesebb jellemző adatokat és azok célját, továbbá az esetleges változatokat. Ezt találjuk például a kölcsönzési eljárás címszó alatt, ahol a könyvkártyás, a lyukkártyás és a lyukkártyás-fotografikus kölcsönzési módokat ismerteti a javaslat. A változatok közlésével a szerkesztők azt kívánták elérni, hogy az egyes könyvtárak a helyi viszonyoknak legjobban megfelelő eljárásokat alkalmazzák.

Szorosan kapcsolódik e részhez a könyvtárak belső munkamegosztását ismertető negyedik fejezet. Itt az előző fejezetben ismertetett munkafolyamatokat munkaerők szerinti csoportosításban tárják fel a szerkesztők. A munkamegosztás kérdésénél a német könyvtárak eddig kialakult munkaszervezetét is figyelembe vették, kiegészítve azt a gazdaságosság szempontjaival. Ez a felsorolás főleg a könyvtárosi munkakörök részletes megosztását tartalmazza, miután a német könyvtárakban az adminisztrációs munkák nagy részét alacsonyabb képesítéssel rendelkező technikai munkaerők látják el. Nagy gondot fordít a javaslat az un. lektorátusi munkákra, a könyvek kiválasztásában való aktív részvétel a könyvtárosok főfeladatai közé tartozik.

A javaslat "üzemi alapelvek" című fejezete a könyvtárak három nagy-

ságrendi csoportját különbözteti meg. Az első csoportba tartoznak a 10-50 000 lakosu települések könyvtárai, melyeknél a települési viszonyok figyelembevételével elengedhető a könyvtárak területi tagoltsága. A területi tagoltság csak a második nagyságrendi csoportba tartozó könyvtáraknál kezdődik, melyeknél a település lélekszáma 50-100 000 lakos. A harmadik csoportba tartoznak azok a könyvtárak, amelyek különleges szolgáltatásokkal, szakmailag tagolt lektorátussal, különgyűjteményekkel, továbbá differenciált tudományos állománnyal rendelkeznek s a település lakossága 100 000 fő felett van.

Ugyanebben a fejezetben kerülnek tárgyalásra a könyvtárak helyiség-szükségletével és berendezésével kapcsolatos kérdések is. A javaslat a könyvtárak minimális alapterületéül 10 000 lakosra 180 m^2 -t vesz számításba, megjegyezve azt, hogy a kívánatos alapterület 180-300 m^2 között van.

A javaslat a továbbiakban állást foglal a beiratkozási, kölcsönzési és előjegyzési díjak eltörlése mellett, azonban fenntartja a késedelmi díjak pontos beszedésének szükségességét.

Ugyanebben a fejezetben kerülnek ismertetésre a könyvtárak által készített statisztikai kimutatások, azok kiértékelési módja és a könyvtárak működésére jellemző viszonzyszámok kiszámítása. Ezek a következők: 1 lakosra eső könyvtári kötetszám, 1 lakosra eső kölcsönzött kötetek száma, 1 lakosra eső könyvtári kiadás, az olvasóknak a lakossághoz viszonyított százalékaránya, forgási sebesség.

Külön fejezetet szentel a javaslat a könyvtári munkafolyamatok racionalizálása kérdéseinek. A racionalizálást elsősorban nagyfoku gépesítés útján kívánják megoldani, azonban a munkaintenzitást növelő ellenőrző vizsgálatok sem hiányoznak a javaslatok közül.

A hetedik és nyolcadik fejezet a könyvtárak létszámszükségletének kérdéseivel, továbbá a továbbfejlesztési tervek problémáival foglalkozik.

A mellékletek között minta használati szabályzatot, a különféle nagyságrendű könyvtárak létszám és munkacsoport beosztását, könyvkötészeti üzemgazdasági számításokat találhatunk.

A javaslat részletekbe menő értékelése és elemzése még további elmélyült tanulmányozást igényel. Írásomnak az volt a célja, hogy felkeltse az érdeklődést, mert különösen a könyvtári munkafolyamatok racionalizálása területén van mit tanulnunk a német könyvtáraktól.

FOLYÓIRATOK, HIRLAPOK, MAGAZINOK OLVASOTTSÁGÁNAK VIZSGÁLATI MÓDSZEREI

METHODS OF READERSHIP RESEARCH

by
Bo W:son Schyberger

*A thesis on some of
the methodological problems
encountered when studying certain
consumer habits and attitudes
from a marketing point
of view*

LUND BUSINESS STUDIES
Department of Business Administration
University of Lund · Lund · Sweden
CWK GLEERUP · LUND

Szerző, az AB Svenska Telegrambyran (Stockholm) piackutatási és hirdetéskutatási intézetének vezetője volt 1953 és 1961 között, majd a Lund-i egyetem kereskedelem-irányítási tanszékére került, Mindkét munkakörében számos felmérést végzett, s jelen művében a napilapok, magazinok olvasóinak vizsgálatánál olyan, a piackutatásban alkalmazott módszerekről számol be, amelyek olvasásszociológiai vizsgálatok esetében is felhasználhatók.

Nyugati országokban a kiadóvállalatok számos vizsgálatot szerveznek egy-egy napilap, folyóirat, magazin olvasottságának felmérésére. Az sem közömbös számukra, hogy az olvasók milyen jellegű cikkeket olvasnak előszeretettel; ugyanis a hirdetések árának megszabásánál lényeges lehet, hogy bizonyos hir-

detés milyen cikkel, riporttal kerül egy oldalra.

Szerző könyvének első részében beszámol az egyszerűsített allokációs modell alkalmazásának lehetőségeiről, majd a következő fejezet áttekinti az 1930 óta amerikai, angol, svéd és német kutatók által végzett olvasóvizsgálatokat napilapok, magazinok, folyóiratok vonatkozásában.

Egész fejezeten keresztül tárgyalja a felmérés olyan módszereit, melyek alkalmasságát több vizsgálat igazolja.

Részletesen elemez három felmérést. Az elsónél a vizsgálatot különböző felmérési módszerekkel hajtották végre, s arra keresték a választ, hogy a különböző felmérési módszerek hogyan hatnak annak eredményére. Második vizsgá-

latukkal nem az általában követett módszert alkalmazták, (tehát nem arra kívántak választ kapni, hány olvasó olvassa bizonyos napilap, vagy folyóirat egy számát), hanem a felmérés huzamosabb időn keresztül folyt és több szám olvasótáborát vizsgálták. A harmadik felmérés felderítő jellegű volt. Szerző az újságolvasók szokásait, magatartását kívánta felmérni.

Felméréseiben Lazarsfeld, Berelson, Gaudet 1948-ban, valamint Lazarsfeld és Katz 1955-ben publikált munkáit használta fel.

Az olvasók vizsgálatánál három elemet állít az előtérbe:

- a/ gazdasági szempontot,
- b/ népesedési, szociológiai jelleget,
- c/ pszichológiai sajátosságot.

A későbbiekben a hármas szempont figyelembe vételétől eltekint, mert nem tartja szükségesnek, hogy az olvasót leírja, helyét a társadalomban meghatározza, valamelyik társadalmi réteghez kapcsolja.

A sajtóvizsgálatok (press media research) eredményét a szerző két csoportba osztja. Ha arra akar választ kapni, hogy egy bizonyos számot milyen széles körben olvasnak, akkor a "példányszám-módszert" alkalmazza (issue-method). Ha egy perióduson keresztül egy napilap, vagy magazin olvasóit vizsgálja, akkor "idő-módszerről" (time-method) beszél.

A következő képleteket adja:

Olvasó / R/ (reader)	Egyén, aki legalább egyszer kapcsolatba kerül a lap egy példányával.
Olvasóközönség / A/ (audiance)	Valamely publikáció olvasóinak száma: vagy egy bizonyos példányszám átlagos számú olvasóit értjük alatta = $\frac{A}{I}$, vagy egy bizonyos perióduson keresztül megjelent számok olvasóit = $\frac{A}{T}$.
Kérdőívvel elért olvasók / P/ (coverage)	A lakosság arányos része, amely a publikáció olvasóközönségét képezi.

Az $\frac{A}{I}$ és az $\frac{A}{T}$ közötti viszonyt a következőképpen állapíthatjuk meg,

Legyen R_i bizonyos publikáció egy számának olvasói értéke. Majd meghatározva egy periódus alatt, amikor m szám jelenik meg:

$$A(T) = \frac{1}{m} \sum_{i=1}^m R_i$$

Legyen R_j egy bizonyos publikáció bármely számának olvasói értéke j

periódus alatt, amely ezen kiadvány kiadási periódusának felel meg, majd t időszakban meghatározva:

$$A(T) = \frac{1}{t} \sum_i R_i$$

Általában egy kiadvány olvasóinak felmérésénél bizonyítható, hogy bármely tetszés szerint kiválasztott példány olvasóinak száma megközelítőleg akkora, mint azoknak az olvasóknak száma, akik a kiadványt egy átlagos felmérési időszakban rendszeresen olvassák.

Igy:

$$\frac{1}{m} \sum R_i \approx \frac{1}{t} \sum R_i$$

Művének lényeges részét képezik azok a fejezetek, amelyek bár a piac-kutatásban alkalmazott módszereket tárgyalják, de olvasók vizsgálatánál nálunk is alkalmazhatók.

Utal arra, hogy ajánlatos a tájékozódást "szűrő kérdéssel" kezdeni. Amikor a felmérő kiszűrte, hogy egy bizonyos napilapot vagy folyóiratot a kérdezett olvasott-e (pl. az utóbbi két hónapban), átad egy számot és felszólítja az illetőt, hogy mutassa meg azokat az oldalakat, amelyekre határozottan emlékszik. Ez a módszer alkalmas arra is, hogy tájékozódást kapjunk, milyen jellegű cikkek érdeklrik az olvasót. Az átlag olvasó emlékezete jobban visszatér a vizuális benyomás megismérlésekor, mintha pusztán tudati emlékeit kutatnánk.

Olvassással töltött idő mérésénél a panel-módszert tartja alkalmasnak. Hivatkozik arra, hogy 1950-ben a "The Saturday Evening Post" kiadválmagazinja végzett felmérést. A lap olvasóitól megkérdezték:

"Átlag mennyi időt tölt a számának olvasásával".

Az eredmény azt mutatta, hogy ezt csak egyetlen kiadvánnyal lehet keresztülvinni, mert minden megkérdezett olvasó az első folyóiraatra koncentrált.

Sokkal hatásosabbnak bizonyult, amikor 32 napon keresztül az olvasó pontosan feljegyezte, mennyi időt töltött napilap, magazin, folyóirat olvasásával vagy átnézésével.

Az olvasóközönség számának meghatározásával párhuzamosan a szerző felmérést végzett a napilapok olvasóinak, olvasási szokásaira vonatkozólag. Egyrészt arra kívánt választ kapni, hogy a nap milyen időszakában olvasnak az emberek, mennyi időt töltenek olvasással, másrészt a cikkek kiválasztásának indítóokait kutatta. Már hipotézisének kialakítása alkalmával megállapította, hogy az "érdekes" és "fontos" fogalmak a cikk kiválasztásakor elvesztik eredeti jelentőségüket, mert a két fogalom meglehetősen fedi egymást.

A szűrő kérdés után több variánsból álló kérdést tartalmazó kérdőívet

helyezett az olvasók elé, amely egy-egy napilap rovatainak elnevezését tartalmazta. A kérdőíven meg kellett jelölni az egyes rovatokból olvasott cikkeket, majd értékelni azokat a "rendkívül érdekes" meghatározástól 7 variáción keresztül a "teljesen érdektelenig".

A kötetet rendkívül gazdag bibliográfia egészíti ki.

(Az ismertetett mű Könyvtártudományi Szakkönyvtárunkban 3-2722 raktári jelzeten található Egyes fejezeteinek tömörített magyar fordítása folyamatban van.)

* *

Schyberger művének ismertetésekor elsősorban azokra a módszerekre utalunk, amelyek nálunk is felhasználhatók. Kétségtelenül számos felmérés történt nálunk is, ha az eredmények kiértékelésére és publikálására nem is kerül minden esetben sor. Az olvasás-szociológiai vizsgálatok azonban Magyarországon főleg könyvekre szorítkoznak. Nem érdektelen a napilapok, "színes" ujságok, folyóiratok olvasóinak taborát vizsgálni, mert mind egyetemi hallgatók között, mind üzemekben végzett felmérések azt mutatják, hogy ujságot, folyóiratot rendszeresen olvasnak mind a hallgatók, mind az üzemi munkások és adminisztratív dolgozók.

(Szentirmai László)

VÁROSI KÖNYVTÁRAK OLVASÓSZOLGÁLATI KÉRDÉSEI

Továbbképző konferenciát rendez 1960. március 16.-tól 18.-ig városi könyvtárak olvasószolgálati dolgozói számára a Könyvtártudományi és Módszertani Központ.

A konferencián elhangzó előadások a következő témákkal foglalkoznak: Az olvasószolgálat feladatkörének áttekintése; a tájékoztató munka jelentősége; fejlesztésének lehetőségei és szolgáltatásai az általános műveltség és a termelés segítése terén. - Az olvasáselemzés módszerei és az eddigi vizsgálatok tapasztalati eredményei. - A könyvtárak mint a világnézeti-politikai nevelés bázisai; tapasztalatok és munkamódszerek. - A helyismereti gyűjtemény szerepe a városi és járási könyvtárak tájékoztató munkájában. - A városi lakosság átrétegződése és az olvasószolgálat problémái. - Könyvtár és pedagógia.

A résztvevők megtekintik a Gorkij Könyvtárat és a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Budapest Gyűjteményét.

A március 16.-án délelőtt 9 órakor kezdődő konferencia színe helye a Kossuth Klub földszinti nagyterme (Budapest, VIII., Múzeum u.7.)

BIBLIOGRÁFIAI ELŐTERV

1966

Összeállította
a KMK Tudományos és Szakkönyvtárak
Módszertani Osztálya

TARTALOM

Bevezetés	72
TUDOMÁNYOS ÉS SZAKBIBLIOGRÁFIÁK (az intézmények betürendjében).....	73-84
A bejelentett tudományos és szakkönyvtárak típus és tar- talom szerinti megoszlása	85
AJÁNLO BIBLIOGRÁFIÁK	86-91
A tudományos és szakkönyvtárak, valamint a könyv- kiadás ajánló bibliográfiái	87-88
A közmuvelődési könyvtárak ajánló bibliográfiái	88-90
A bejelentett ajánló bibliográfiák tartalom szerinti meg- oszlása	91
STATISZTIKAI TÁBLÁK	92-98
Összefoglaló táblázat	92
Országos könyvtárak és hálózati központok	93-94
Egyetemi és főiskolai könyvtárak	94-95
Minisztériumok és országos intézmények könyvtárai	95-96
Muzeumok	96-97
Kiadóvállalatok	97
Közmuvelődési könyvtárak	98

Az 1960-tól évenként megjelenő országos bibliográfiai előtervek a Könyvtártudo-
mányi Szakkönyvtárban P. 179 jelzeten található.

Az ajánló bibliográfiai munka öt éves tervét a Könyvtártudományi és Módszertani
Központ állította össze és 1966 elején jelent meg. - A Könyvtártudományi Szakkönyvtár-
ban 3-2748 jelzeten található.

B E V E Z E T Ő

A bibliográfiai munka koordinálásáról és a készülő bibliográfiák kötelező bejelentéséről a Minisztertanács 1018/1956.(III.9.) számú határozatának 18. pontja és a 11-1-25/1954. (VI.25.) Np. M. sz. utasítás intézkedik.

A közölt jogszabályok alapján a Könyvtártudományi és Módszertani Központ 1960 óta évente rendszeresen bibliográfiai jelentőlapot küld az érdekelt intézményekhez és a beérkező jelentések alapján elkészíti az országos bibliográfiai előtervet.

A rendelkezések célja a tervezett bibliográfiai tevékenység tartalmi bírálata, ennek alapján a megjelenés engedélyezése, valamint a koordinálás volt. Ezeket a célkitűzéseket azonban, amint azt az 1963., 1964., 1965. évi előtervek összeállításánál is jeleztük, a jelenlegi rendszer nem szolgálja megfelelően. A KMK-nak sem jogköre, sem személyi feltételei nem elegendőek a tartalmi elbírálásra, sem a koordinálás keresztülvételére. Ez utóbbira vonatkozóan felvetjük, hogy célszerű-e koordinálás és értékelés címén továbbra is begyűjteni az anyagot és formális tárgyalásra bocsátani. Véleményünk szerint nyilvántartás és tájékoztatás céljára alkalmas módon helyes az előterv publikálása, de tekintsünk el, csak az adminisztrációt növelő, formális koordinálástól és értékeléstől.

A kérdőívhez mellékelt levelünkben megírtuk, hogy a bejelentési kötelezettség csak a fél iven felüli terjedelemben és több mint ötven példányban kiadásra tervezett bibliográfiákra vonatkozik. Ez évben sem kértük a rendszeresen megjelenő kurrens bibliográfiai kiadványok (folyóiratok) adatait, de kértük a szakterület éves bibliográfiáinak bejelentését. Kértük a már korábban bejelentett, de 1965 végéig kiadásra nem kerülő bibliográfiák, valamint az 1966-ra tervezett munkálatok jelölését, akár befejeződtek a tervévben, akár áthúzódtak. Ez utóbbiak jelölésére különböző betűjeleket használtunk fel, melyeket a táblázat megjegyzés rovatában közlünk. Az egyes betűjelek feloldása a következő:

- a/ Korábbi években már bejelentve, megjelenése 1966-ban várható.
- b/ Korábbi években már bejelentve, a munkálat 1966-ban nem fejeződik be.
- c/ 1966-ban (jelenleg) első ízben bejelentve, megjelenése 1966-ban várható.
- d/ 1966-ban (jelenleg) első ízben jelentve, a munkálat 1966-ban nem fejeződik be.
- e/ Egyéb, részletezése megjegyzés rovatban.

TUDOMÁNYOS ÉS SZAKBIBLIOGRÁFIÁK

C I M	Várható iv terj. vagy tételszám	Példány kb.	Ár kb. (Ft)	Megjegyzés	
1. <u>Agrártudományi Egyetem Központi Könyvtára, Gödöllő</u>					
1.1	A mezőgazdasági üzemtan hazai iro- dalma	?	?	?	
2. <u>Akadémiai Kiadó</u>					
2.1	Ady bibliogr. 1. köt. /Megjelent Ady kritikai kiad. soro- zatban/. Összeáll.: Orosz-Vitályos	28	600	70	Lektorált kézirat a/
2.2	A csehszlovákiai ma- gyar nyelvű szoc. saj- tó irod. bibl. 1919-1938. /Magy.Irod. tört. bibl. sorozatban./ Összeáll.: Botka Ferenc	19	700	50	a/ Azonos a 30.1 tétellel
2.3	A magyar történettudo- mány válogatott bibl. 1945-1965. Szerk.: Ka- tus László	40	700	90	a/ Valószínűleg azo- nos a 33.1 tétel- lel, bár a cím nem a/ pontosan egye- zik
2.4	A magyar állam- és jogtudomány vál. bibl. 1945-1964. Összeáll.: Nagy Lajos	20	800	50	a/ Azonos a 28.1 tétellel
2.5	Zoológiai bibliogr. 1900- 1925. Német nyelvű. Összeáll.: Allodiatoris Irma	25	600	60	a/

C I M	Várható iv terj. vagy tételszám	Példány kb.	Ár kb. (Ft)	Megjegyzés	
3. <u>Bács Megyei Könyvtár</u>					
3.1	Megyénk felszabadu- lása II-V. rész	32	1000	80	1966-tól kezdő- dően, évenként 1-1 köt. jelenik meg. 1.köt.1965- ben megjelent.
4. <u>Bányászati Kutató Intézet</u>					
4.1	Ásványtani termékek előkészítése	20	300	ár nélkül	c/
5. <u>Baranya Megyei Könyvtár</u>					
5.1	Szigetvár régen és ma	2	600	ár nélkül	c/
6. <u>Békés Megyei Könyvtár</u>					
6.1	Békési Gyűjtemény	5	500	?	c/
7. <u>Borsod Megyei Könyvtár</u>					
7.1	Marx, Engels, Lenin összes válogatott mű- veinek bibliográfiája	5	?	?	c/
7.2	Borsod 20 éve	20	600	?	a/
8. <u>Budapesti Műszaki Egyetem Központi Könyvtára</u>					
8.1	Sorozatnagyság-számi- tás módszerei és bib- liográfiája. Összeáll.: Cserhalmi György-Hé- berger Károly	8	1200	ár nélkül	a/
8.2	Tengelykapcsolók. Ösz- szeáll.: Nagy Géza	10	500	"	c/
9. <u>Csongrád Megyei Könyvtár</u>					
9.1	Csongrád megye 20 éve	6	500	10	a/
10. <u>Egyetemi Könyvtár (Bp.)</u>					
10.1	Eretnekmozgalmak a X. századig	20	1100	?	c/
10.2	A neopozitivizmus ér- tékelése	1.5	800	ár nélkül	c/
10.3	A magyar Kafka-iro- dalom	1	750	"	c/

C I M	Várható iv terj. vagy tételszám	Példány kb.	Ár kb. (Ft)	Megjegyzés
10.4 Az ateizmus és val- laskritika nemzetkö- zi cikkbibliográfiá- ja 1965.	2.5	750	ár nélkül	Előző füzetei be voltak je- lentve
11. <u>ELTE Könyvtártudományi Tanszék</u>				
11.1 Könyv és könyvtár a magyar társadalom éle- tében. 2. köt. / 1849- től napjainkig/	10	2400	50	Készülő antoló- gia bibliográ- fiai függeléke b/
12. <u>Erdészeti és Faipari Egyetem Központi Könyv- tára, Sopron</u>				
12.1 Az Erdészeti és Faipari ri Egyetem oktatóinak és tud. dolgozóinak irod. munkássága 1955-1965.	3	?	?	c/
13. <u>Erdészeti Tudományos Intézet</u>				
13.1 20 év magyar erdészeti irodalma 1945-1965.	15	500	?	a/
14. <u>Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár</u>				
14.1 Budapest története bib- liográfia. I. köt.	40	1000	?	A bibliográfia már több éve jelentve. 3 kötet már meg- lent.
14.2 A világtörténelem ma- gyar nyelvű tudományos irodalmának bibliográ- fiája. Ujkor.	25	1000	?	c/
14.3 A Társadalmi Szemle repertórium 1957- 1965.	20	500	?	c/
15. <u>Gondolat Kiadó</u>				
15.1 A magyar irodalom bib- liográfiája 1959-1960. Összeáll.: Kozocsa Sándor.	60	750	140	c/

C I M	Várható iv terj. vagy tételszám	Példány kb.	Ár kb. (Ft)	Megjegyzés
16. Győr Megyei Könyvtár				
16.1 Győr-Sopron megye sajtóbibliográfiája	10-15	500	25-30	a/
17. Hadtudományi Könyvtár				
17.1 Hadtörténelmi Közle- mények mutatója 1954-1963.	5	1000	ár nélkül	Hadtörténelmi Közlemények mellékleteként jelenik meg c/
17.2 Az 1964. évi Magyar- országon megjelent had- történelmi irodalom bib- liográfiája	2.5	1000	"	c/ "
17.3 Külföldi folyóiratok had- történelmi repertórium. 1964.	5	1000	"	a/ "
17.4 Hadtudományi Repertó- rium 1966. 1-2. sz.	12-16	?	"	A Honvédelem c. folyóirat mel- lékleteként je- lenik meg c/
18. József Attila Tudomány- egyetem Könyvtára, Szeged				
18.1 Lisztes László: Szegedi hírlapok és folyóiratok bibliográfiája	15	?	?	A munka 1966- ban befejeződik, megjelenése nincs biztosítva.
18.2 A József A. Tud. egyet. dolgozóinak szakirodal- mi munkássága 1964- 1965. Összeáll.: Lisztes László.	10	600	ár nélkül	c/
18.3 A Szegedi Egyetemi Könyvtár külföldi bibliog- ráfiái. 2. rész. Összeáll.: P. Nagy Leopoldine	8	500	ár nélkül	a/
18.4 Az oktatási intézmények egészségügye és munka- védelme 1945-1965. Ösz- szeáll.: Hencz Aurél- Bezerédy Istvánné	20	3000	50	b/

C I M	Várható iv terj. vagy tételszám	Példány kb.	Ár kb. (Ft)	Megjegyzés
18.5 A dolgozó ember védelme Magyarországon 1945-1965. Összeáll.: Hencz Aurél	30	3000	50	a/
19. <u>Kertészeti és Szőlészeti Főiskola Könyvtára</u>				
19.1 A Kertészeti és Szőlészeti Főiskolán készült doktori értekezések, diplomatervek és szakdolgozatok bibliográfiája 1953-1963.	8-10	800	ár nélkül	d/
19.2 A Kertészeti és Szőlészeti Főiskolán használatos és ajánlott szakkönyvek bibliográfiája	5	1200	?	d/
20. <u>Komárom Megyei Könyvtár</u>				
20.1 Komárom megyei adattár 1945-ig	20	500	?	d/
20.2 Megyei sajtócikk bibliográfia 1945-1960.	10	500	?	d/
21. <u>KGM Műszaki Tudományos Tájékoztató Intézet</u>				
21.1 Műanyagok a gépiparban	2.5	1000	"	c/
22. <u>Kossuth Lajos Tudományegyetem Könyvtára, Debrecen</u>				
22.1 Debreceni Egyetemi Bibliográfia 1964.	6	300	"	a/
22.2 Debreceni Egyetemi Bibliográfia 1965.	6	300	"	c/
22.3 Debreceni irodalomtörténeti személyi bibliográfiák: Kardos Albert	2	200	"	a/
22.4 Debreceni irodalomtörténeti személyi bibliográfiák: Gulyás Pál	4	200	"	d/
22.5 A debreceni Ady-Társaság	2	200	?	b/
22.6 Debreceni sajtócikk-bibliográfia	3	300	?	a/

C I M	Várható iv terj. vagy tételszám	Példány kb.	Ár kb. (Ft)	Megjegyzés
22.7 Szláv-vonatkozású irodalom a debrece- ni könyvtárban 1850- ig	3	300	?	c/
22.8 Debreceni Szemle re- pertórium	4	300		d/
22.9 Bibliográfiai bevezető egyetemi hallgatók szá- mára III. Magyar iro- dalom I.	5	300		d/
23. <u>Könyvtártudományi és Módszer- tani Központ</u>				
23.1 A Nagyvilág 10 éves repertórium	27	?	?	c/
23.2 A Kortárs 10 éves re- pertórium	20	?	?	d/
24. <u>Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium Műszaki Do- kumentációs és Tájékozta- tási Központ</u>				
24.1 A gépjármű közlekedés magyar nyelvű szakiro- dalma 1950-1963	15	1000	ár nélküli	c/
25. <u>Központi Statisztikai Hivatal Könyvtára</u>				
25.1 A munka termelékenységé- nek kérdései	10	700	20	Az "Időszerű gaz- dasági kérdések" c. sorozatban a/
25.1 A Központi Statisztikai Hivatal működésének 100 éve / Annotált bibliográ- fia/	20	?	?	c/
26. <u>Magyar Filmtudományi Intézet és Filmarchivum</u>				
26.1 Magyar és külföldi film- szakcikkek repertórium 1965	19	350	20	c/
27. <u>Magyar Nemzeti Múzeum Köz- ponti Régészeti Könyvtára</u>				
27.1 A Nemzeti Múzeum történe- ti és régészeti vonatkozású kiadványai. 2. rész.	3-4	?	?	c/

C I M	Várható iv terj. vagy tételszám	Példány kb.	Ár kb. (Ft)	Megjegyzés
<u>28. MTA Állam- és Jogtudo- mányi Intézete</u>				
28.1	A magyar állam- és jogtudományi irodalom bibliográfiája 1945- 1964. Angol nyelvű	25	800	--- Azonos 2.4 té- tel a/
28.2	Állam- és jogtudományi bibliográfia 1964-1965.	15	600	30 Az eddig megje- lent 8 füzet foly- tatása c/
<u>29. MTA Atommag Kutató In- tézete</u>				
29.1	Bibliography of Publica- tions 1963-1965.	4	350	- d/
29.2	Az Intézet 1965-ben meg- jelent közleményeinek bibliográfiája	2	350	- c/
<u>30. MTA Irodalomtörténeti Intézete</u>				
30.1	A csehszlovákiai magyar szocialista irodalom és sajtó bibliográfiája 1920- 1938.	19	700	50 Azonos 2.2 tétel- lel a/
<u>31. MTA Közgazdaságtudományi Intézete</u>				
31.1	Magyar közgazdasági és statisztikai művek 1964. Orosz és angol cimfordi- tással	3	500	- A KSH Könyvtá- rával és a Köz- gazdaságtud. Egyetem Könyv- tárával együttmű- ködve. (Az em- litett könyvtárak tervében nem szerepel.) c/
<u>32. MTA Nyelvtudományi Inté- zete</u>				
32.1	A magyarországi nyelv- tudomány bibliográfiája 1963.	15-20	1000	20-15 a/

C I M	Várható iv terj.vagy tételszám	Példány kb.	Ár kb. (Ft)	Megjegyzés
33. <u>MTA Történettudományi Intézete</u>				
33.1 A magyar történetírás válogatott bibliográfiája 1945-1963.	40	?	?	Valószínűleg azonos a 2.3 tétellel, bár a cím nem pontosan egyezik. a/
33.2 Magyar történeti bibliográfia 1918-1945.	150	-	-	Korábban is jelentve, rendezése 1966 végére befejeződik, kiadásra egyelőre nem kerül.
34. <u>Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem Könyvtára</u>				
34.1 A népgazdaság tervszerű irányításának tökéletesítése	14	380	ár nélkül	A "Tájékoztató a külföldi közgazdasági irodalomról" c. kiadvány mellékleteként jelenik meg. c/
34.2 Időszerű gazdasági téma (Címe és tartalma még nincs eldöntve)	10	380	"	c/ "
35. <u>Mezőgazdasági Múzeum</u>				
35.1 Bibliographia Litterarum Hungariae Oeconomica-rum Ruralium 1936-1940.	50	1000	?	a/
35.2 Bibliographia Historiae Rerum Rusticarum Internationalis 1964.	15	1000	?	c/
36. <u>MSzMP KB Párttörténeti Intézete</u>				
36.1 Magyar munkásmozgalmi bibliográfia 1948-1956.	?	200	?	d/
37. <u>Népművelési Intézet Szakkönyvtára</u>				
37.1 Magyar népművelési irodalom 1965.	?	?	?	c/

C I M	Várható iv terj.vagy tételszám	Példány kb.	Ár kb. (Ft)	Megjegyzés
38. <u>Néprajzi Múzeum Könyvtára</u>				
38.1 A magyar néprajztudomány bibliográfiája 1955-1960. Összeáll.: Sándor István	30	750	80	b/
38.2 A magyar néprajztudomány bibliográfiája 1850-1890. Összeáll.: Sándor István	50	?	?	b/
38.3 A magyar néprajzi szakirodalom éves bibliográfiája. Összeáll.: S. Gémes Magda - Sándor István	10	350	12	Megjelenik az Index Ethnographicus-ban. b/
38.4 A magyar néprajzi szakirodalom éves bibliográfiája 1963. Összeáll. S. Gémes Magda - Sándor István	10	350	12	Megjelenik az Index Ethnographicus-ban. b/
38.5 A magyar állattartás és pásztorkodás szakirodalm. Szerk.: Földes László	30	350	25	b/ "
39. <u>Nógrád Megyei Könyvtár</u>				
39.1 Nógrád megye bibliográfiája	15	1000	ár nélkül	d/
40. <u>Országos Kriminálisztikai Intézet</u>				
40.1 A legújabb kriminálisztikai irodalom 1964-1965.	6	1000	40-50	Megjelenik a "Kriminálisztikai tanulmányok" c. gyűjteményes mű 5. kötetében. c/
41. <u>Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ</u>				
41.1 Magyar hajóipar /technika-történeti bibliográfia/	2	500	ár nélkül	Megjelenik a "Tudomány és technika története" c. sorozatban. c/

C I M	Várható iv terj. vagy tételszám	Példány kb.	Ár kb. (Ft)	Megjegyzés
41.2 Magyar gépkocsiipar /technika-történeti bibliográfia/	2	500	ár nélkül	Megjelenik a "Tudomány és technika törté- nete" c. soro- zatban. c/
<u>42. Országos Orvostudományi Könyvtár és Dokumentá- ciós Központ</u>				
42.1 Magyar Kardiológiai /angiológiai, szív-és érsebészeti/ Bibliog- ráfia 1945-1960.	40	350	ár nélkül	
42.2 Magyar Csecsemő-és Gyermekegyógyászati Bibliográfia 1945-1960	50	320	"	
42.3 Magyar Élettani és Kór- élettani Bibliográfia 1945-1960.	60	230	ár nélkül	
42.4 Magyar Gyógyszerészeti Bibliográfia 1945-1960.	33	250	"	c/
42.5 Magyar Neurológiai és Allergológiai Bibliográ- fia 1945-1960	25	350	"	c/
42.6 Magyar Általános Sebé- szeti Bibliográfia 1945- 1960.	25	340	"	c/
42.7 Magyar Biokémiai és Bíofizikai Bibliográfia 1945-1960.	25	230	"	c/
42.8 Magyar Szemészeti Bib- liográfia / 1944-ig/.	70	250	"	a/
<u>43. Országos Széchényi Könyvtár</u>				
43.1 Magyar Könyvészet 1945- 1960. 2. köt.	100	1500	150	c/
43.2 Magyar Könyvészet 1965.	50	1150	50	c/
43.3 Magyar bibliográfiák bib- liográfiája 1961-1965.	35	1200	50	c/
43.4 Kurrens magyar folyóira- tok 1965. évi bibliográ- fiája	4	1300	5	c/

C I M	Várható iv terj. vagy tételszám	Példány kb.	Ár kb (Ft)	Megjegyzés
43.5 Grafikai plakátok és metszetek bibliográ- fiája 1963-1965.	30	500	50	c/
43.6 Finn-magyar bibliográ- fia	8	800	15	a/
43.7 Walter Crane bibliog- ráfia	6	700	15	a/
43.8 Magyar Könyvészet 1945-1960. 3. köt.	100	1500	150	d/
43.9 Magyar térképek és zeneművek 1945- 1960	20	1500	120	d/
43.10 Magyar Könyvészet 1921-1945	50	1500	200	d/
44. <u>Országos Takarékpénztár</u> <u>Szakkönyvtára</u>				
44.1 Takarékoság, takarékpénztárak Magyarországon	?	?	?	d/
45. <u>Pécsi Egyetemi Könyvtár</u>				
45.1 Az egyetem oktatóinak és az Egyetemi Könyvtár dolgozóinak tudományos munkássága az 1945-1964. években	5	1000	ár nélkül	c/
46. <u>Szépművészeti Múzeum Könyvtára</u>				
46.1 Az 1965. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája	8-9	?	?	A "Művészettörténeti Értesítő"-ben jelenik meg. a/
47. <u>Színháztudományi Intézet</u>				
47.1 Az 1963-64-ben Magyarországon megjelent színházi szakkönyvek bibliográfiája. Összeáll.: Staud Géza	1	600	25	c/
47.2 Az 1963-64-ben Magyarországon megjelent színházi szakkönyvek repertóriumai. Összeáll.: Szakáts Károly	1	600	25	c/

C I M	Várható iv terj. vagy tételszám	Példány kb.	Ár kb (Ft)	Megjegyzés
48. Tankönyvkiadó Vállalat				
48.1 Szakirodalmi bibliográ- fiai tájékoztató. Szerk. Bp. Műszaki Egyetem Központi Könyvtára	15	2200	?	A Bp-i MŰEK ter- vében nem szere- pel a/
48.2 Az ateizmus és vallás- kritika nemzetközi cikk- bibliográfiája 1964. Szerk.: Egyetemi Könyv- tár (Bp.)	6	1000	?	Az Egyetemi Könyv- tár tervében nem szerepel a/
49. Testnevelési Főiskola Könyv- tára				
49.1 Magyar testnevelési és sportirodalom 1965.	10	500	ár nélkül	a/
49.2 Bibliográfia a magyar testnevelés és sport szociológiai vonatkozá- su irodalmából	2	150	"	c/
49.3 A magyar munkássport bibliográfiája	10	300	"	d/
50. Tolna Megyei Könyvtár				
50.1 Helytörténeti bibliográ- fia	?	?	?	d/
51. Vízügyi Műszaki Tájékozta- tó Iroda				
51.1 Hidrológiai bibliográfia 1963.	8	1000	ár nélkül	a/

Elemzés

<p>Felsorolásra került 111 bejelentett tudományos és szakbibliográfiai munkát, ebből kétszeresen szerepel (a bibliográfiát összeállító intézmény és a kiadó is jelentette) 3 tétel, tehát a tényleges szám 108. A bejelentett 108 tudományos és szakbibliográfia az alábbiak szerint oszlik meg:</p>	
Nemzeti bibliográfia:	
43.1, 43.2, 43.3, 43.4, 43.5, 43.8, 43.9, 43.10	8
Egy-egy intézmény, egyetem dolgozóinak munkásságát regisztrálja:	
12.1, 18.2, 19.1, 22.1, 22.2, 29.1, 29.2, 45.1	8
Helyismereti (helytörténeti) bibliográfia:	
3.1, 5.1, 6.1, 7.2, 9.1, 14.1, 16.1, 18.1, 20.1, 20.2, 22.6, 39.1, 50.1	13
Folyóirat-repertórium:	
14.3, 17.1, 22.8, 23.1, 23.2	5
Szak szerint tovább részletezhető bibliográfiák száma, amelyeknek ETO szerinti megoszlása a következő	74
0 Tudomány, szellemi tevékenység (Kutatás, bibliográfia, könyv- és könyvtárügy)	2
11.1, 18.3	
1 Filozófia	1
10.2	
2 Vallás, ateizmus	3
10.1, 10.4, 48.2	
3 Társadalomtudomány Közgazdaság, statisztika, belkereskedelem	6
25.1, 25.2, 31.1, 34.1, 34.2, 44.1	
Munkásmozgalom	2
7.1, 36.1	
Jog	
2.4 (azonos a 28.1 tétellel) 40.1, 28.2	3
Népművelés	1
37.1	
Néprajz	5
38.1, 38.2, 38.3, 38.4, 38.5	
Hadtörténet	3
17.2, 17.3, 17.4	
5 Természettudományok	3
2.5, 42.7, 51.1	
61 Orvostudomány (Munkavédelem)	9
18.4, 18.5, 42.1, 42.2, 42.3, 42.4, 42.5, 42.6, 42.8	
62+66 Technika - műszaki tudományok	8
4.1, 8.1, 8.2, 21.1, 24.1, 41.1, 41.2, 48.1	
63 Mezőgazdaság, erdőszet	5
1.1, 13.1, 19.2, 35.1, 35.2	
7 Művészet, sport	8
26.1, 43.7, 46.1, 47.1, 47.2, 49.1, 49.2, 49.3	
8 Nyelv- és irodalomtudomány	10
2.1, 2.2 (azonos a 30.1 tétellel), 10.3, 15.1, 22.3, 22.4, 22.5, 22.7, 22.9, 30.1 (azonos a 2.2 tétellel), 32.1	
9 Történettudomány, régészet	6
2.3 (azonos a 33.1 tétellel) 14.2, 27.1, 33.1 (azonos a 2.3 tétellel), 33.2, 43.6	

AJÁNLÓ BIBLIOGRÁFIÁK

A tervezett ajánló bibliográfiák bejelentését az idén a KMK 1965. június 30-ig kérte a könyvtáraktól, mivel a Kiadói Főigazgatóság rendelkezése szerint - a nyomdai és papirkihasználás előzetes megtervezése érdekében - ez időpontig be kell jelenteni az 1966-ra tervezett kiadványokat.

A bejelentésre felhívó körlevélre nem válaszolt hat könyvtár, nemleges választ adott egy megyei könyvtár. A többi megyei könyvtárak országos terjesztésre mindössze öt témát javasoltak a beküldöttek közül.

Nagyobb arányú bibliográfiai tevékenységet (a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár mellett) csak a Borsod és a Pest megyei könyvtár tervez. A tervezett ajánló bibliográfiák túlnyomó többsége mindössze 1-3 iv terjedelmű, és se az ivszám, se a tervezett példányszám alapján nem állapítható meg, hogy nyomdai uton vagy sokszorosítással kívánják-e őket előállítani.

Az így összeállt 1966. évi előterv világosan mutatja a tervezés régi módjának hiányosságait. A tervezett példányszámok az országos terjesztést általában nem teszik lehetővé. Nem egy esetben (pl. OMgK) a bibliográfiák elkészítéséhez csak szellemi kapacitás áll rendelkezésre, költségvetési fedezet a megjelentetéshez nincsen. Sok az elaprózott, jelentéktelen munka. A megjelentetés (és az elkészítés) nem kérhető számon, a tapasztalatok szerint ténylegesen csak a tervezett bibliográfiák mintegy 60-70%-a készül el.

Az előzetes ajánló bibliográfiai tervet - az ajánló bibliográfiai munka öt-éves tervprogramjával együtt - az OKDT megtárgyalta s néhány módosítást javasolt. Az OKDT ülést követően a megyei könyvtárak igazgatói külön is megtárgyalták a tervet s néhány témával kiegészítették azt.

a/ A tudományos és szakkönyvtárak, valamint a könyvkiadók ajánló bibliográfiái

C i m	Várható ivterje- delem	Példány kb.	Ár kb. (Ft)	Megjegyzés	
1. <u>Károlyi Mihály Országos Mezőgazdasági Könyvtár és Dokumentációs Központ</u>					
1.1	Talajerőgazdálkodás (Olvasási tanács- adó.)	4	1 000	ár nélkül	a/
1.2	Gazdaságos sertés- hús termelés (Olva- sási tanácsadó.)	3	1 000	"	a/
1.3	Korszerű takarmá- nyozás (Olvasási tanácsadó.)	3	1 000	"	a/
2. <u>Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó</u>					
2.1	Beszélő könyvtár. 2. bőv. kiadás. (Ifjusá- gi és gyermekköny- vek ajánló bibliográ- fiája.)	20	2-3 000	22	a/
3. <u>Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ</u>					
3.1	Befogó készülékek 2. füzet	2	750	ár nélkül	Megjelenik a Tu- domány és tech- nika újdonságai sorozatban c/
3.2	Védőgázás hegesz- tés 2. füzet	2	750	"	c/ "
3.3	Acélok felületi neme- sítése 2. füzet	2	750	"	c/ "

C i m	Várható ivterje- delem	Példány kb.	Ár kb. (Ft)	Megjegyzés	
3.4	Gépkocsik karban- tartása és javítá- sa	2	750	ár nélkül	Megjelenik a Tu- domány és tech- nika újdonságai sorozatban c/
3.5	Nagypontosságú al- kátrészek mérése	2	750	"	c/ "
3.6	Hiradástechnikai áramkörök	2	750	"	c/ "
4. Országos Pedagógiai Könyvtár					
4.1	Tantárgyi bibliog- ráfia az általános iskolai élővilág tanításához	3	12 000	?	Annotált ajánló bibliográfia c/
4.2	Tantárgyi bibliog- ráfia az általános iskolai orosz nyelv tanításához	3	12 000	?	c/ "
4.3	Tantárgyi bibliog- ráfia az általános iskolai ének, zene, rajz tanításához	3	12 000	?	c/ "
4.4	Tantárgyi bibliog- ráfia az általános iskolai földrajz ta- nitásához	5	10 000	?	c/ "
b/ A közművelődési könyvtárak ajánló bibliográfiái					
5. Baranya Megyei Könyvtár					
5.1	Ami a műveltség- ből kimaradt	3	2 000	-	c/
5.2	Szülőknek a neve- lésről	1	3 000	-	c/
5.3	Oktatás-Népműve- lés	3	1 000	-	c/
6. Borsod Megyei Könyvtár					
6.1	Csehszlovákia	10	5 000	?	országos ter- jesztésre c/

C i m	Várható ivterje- delem	Példány kb.	Ár kb.	Megjegyzés
6.2 Szabó Lőrinc	4-5	5 000	"	országos terjesztésre c/
6.3 Irodalmi Nobel-díjasok	2	1 000	-	c/ "
6.4 Mai magyar írók	1	1 000	-	c/
6.5 Borsodi költők	1	1 000	-	c/
6.6 Borsodi írók	1	1 000	-	c/
6.7 Az olimpiák története	1	500	-	c/
6.8 Mesterségek története	1,5	1 000	-	c/
6.9 Turizmus	3-4	1 000	-	c/
6.10 Hazánk történetéből (ifj.)	1	2 000	-	c/
6.11 Ifjusági kézikönyvtár	1	500	-	c/
6.12 Gyarapítsd ismereteidet (ifj.)	1	1 000	-	c/
7. Győr-Sopron Megyei Könyvtár				
7.1 Lengyelország	10	5 000	?	c/ országos terjesztésre
8. Pest Megyei Könyvtár				
8.1 A mi könyvtárunk	3	1 000	-	c/
8.2 Mit termelünk a nyári kertben?	1	2 000	-	c/
8.3 Érdekes, hasznos, korszerű	0,5	2 000	-	c/
8.4 Egyéni szakmunkás tanulóknak	0,5	1 000	-	c/
8.5 Hobbik irodalma	1	3 000	-	c/
8.6 Szépséges Duna-kanyar	1	3 000	-	c/
8.7 Antiklerikális irodalom	1	3 000	-	c/
8.8 Mai magyar szép-irodalom	2	1 000	-	c/

C i m	Várható ivterje- delem	Példány kb.	Ár kb.	Megjegyzés
9. Somogy Megyei Könyvtár (Palmiro Togliatti)				
9.1 Rippl-Rónai	5	5 000	?	országos terjesz- tésre c/
10. Veszprém Megyei Könyvtár				
10.1 Képzőművészet	10	5 000	?	c/ "
11. Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár				
11.1 Német irodalom	10	7 000	?	c/ "
11.2 Angol irodalom	10	7 000	?	c/ "
11.3 Olasz irodalom	10	7 000	?	c/ "
11.4 Francia irodalom	10	7 000	?	c/ "
11.5 Afrika	10	5 000	?	c/ "
11.6 Romain Rolland	6	5 000	?	c/ "
11.7 A klasszikus szov- jet irodalom	12	2 000	?	c/
11.8 Világtörténelem re- gényekben.Ujkor	15	2 000	?	c/
11.9 Irodalom serdülőök- nek	8	2 000	?	c/
11.10 Gyermekkönyvtári cimjegyzék	3	1 000	?	c/
11.11 Az általános mű- veltség könyvei	18	2 000	?	c/

A felsorolt bibliográfiákon kívül még a következő kurrens ajánló bibliográfiák és összefoglaló ajánló irodalmi jegyzékek megjelenése várható 1966-ban:

1. Uj könyvek	évi 26	Általános jellegű, a teljes kereskedelmi forgalomba kerülő magyar könyvtermést feltáró, a kis közművelődési könyvtárak szempontjait szem előtt tartó ajánló bibliográfia
2. Eseménynaptár	évi 4	Aktuális évfordulókkal és eseményekkel kapcsolatos ajánló bibliográfiák
3. Könyvtáros bib-
liográfiai mel-
léklete	évi 12	Kisebb, közérdekű témákat feltáró bibliográfiák, számonként négy féle
4. Összesített törzs-
anyagjegyzék		Kb. 2000 mű, 1964. december 31-ig, annotált, könyvtáraknak szóló

Elemzés

Bejelentésre került 51 ajánló bibliográfia. Ezek közül 13-at a tudományos és szakkönyvtárak, egyet kiadó jelentett be, 37-et pedig a közművelődési könyvtárak.

Tartalmuk szerint az ajánló bibliográfiák a következőképpen oszlanak meg:

Általános műveltség	
5.1, 11.11	2
Ateizmus	
8.7	1
Nevelés	
4.1, 4.2, 4.3, 4.4, 5.2	5

Technika

3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 3.5, 3.6,
6.8, 8.3, 8.4, 8.5 10

Mezőgazdaság

1.1, 1.2, 1.3, 8.2 4

Képzőművészet

9.1, 10.1 2

Sport

6.7, 6.9 2

Irodalom

6.2, 6.3, 6.4, 6.5, 6.6, 8.8 6

Történelem

6.10, 11.8, 11.1, 11.2, 11.3,
11.4, 11.6, 11.7 8

Földrajz

6.1, 7.1, 11.5, 8.6 4

Kjúsági és gyermekkönyvek

2.1, 6.11, 6.12, 11.10, 11.11 5

Népművelés, könyvtár

5.3, 8.1 2

A vázolt megoszlás csak hozzávetőleges, mivel csupán a címekből következtettünk a bibliográfiák tartalmára, ezek alapján viszont nem lehet biztonságosan megállapítani a kiadványban szereplő könyvanyag tartalmi hovatartozását. Ugyanezen okokból meg kell elégednünk a regisztrálással, a tartalmi elemzésre nem vállalkozhatunk. Így is rá kell azonban mutatnunk arra, hogy igen sok, fontos szakterületen nem tervezik a könyvtárak ajánló bibliográfiák megjelentetését. Egyetlen bibliográfia sem jelenik meg a tudományos szocializmus, a filozófia, a közgazdaságtan, néprajz, nyelvészet, természettudomány, egészségügy, zene szakterületén, hogy csak a legfontosabbakat említsük. Ez a tény sürgetővé teszi az OKDT-ban már megtárgyalt távlati ajánló bibliográfiai terv mielőbbi részletes elkészítését, s ennek alapján a könyvtárak ajánló bibliográfiai munkásságának összefogását.

S T A T I S Z T I K A I T Á B L Á K

Összefoglaló táblázat

Intézmények jelleg szerint +/	Intézmények száma	Beérkezett válasz		Nem válaszolt
		pozitív	negatív	
1. Országos könyvtárak és hálózati központok	8	22	20	--
2. Egyetemi és főiskolai könyvtárak	15	7	7	1
3. Minisztériumok és országos intézmények könyvtárai	32	8	21	3
4. Muzeumok	19	3	13	3
5. Kiadóvállalatok	17	4	13	--
6. Közművelődési könyvtár-hálózatok	21	14	1	6
7. ELTE Könyvtártudományi Intézet	1	1	-	--
Összesen:	113	59	75	13

+/ Az egyes kategóriák részletezését lásd külön.

1/ Országos könyvtárak és hálózati központok

Megnevezés	Beérkezett válasz pozitív	negatív	Nem válaszolt
<u>Országos Mezőgazdasági</u>			
<u>Könyvtár DK hálózata</u>	6	-	-
Központ	1	-	-
Agrártud. Egyetem Központi Könyvtár	1	-	-
Erdészeti és Faipari Egyetem Központi Könyvtár	1	-	-
Erdészeti Tudományos Intézet	1	-	-
Kertészeti és Szőlészeti Főiskola Könyvtára	1	-	-
Mezőgazdasági Múzeum	1	-	-
<u>Országos Műszaki Könyvtár</u>			
<u>DK hálózata</u>	5	3	-
Központ	1	-	-
KGM - MTTI	1	-	-
Könnnyüipari alközpont	-	1	-
Élelmiszeripari Hálózati Alközpont Központi Élelmiszerip. Kutató In- tézeti	1	-	-
NIMDOK	-	1	-
Bányászati Kutató Intézet	1	-	-
ÉDOK		1	-
KPM Műszaki Dok. és Tájékozta- tó Központ	1	-	-
<u>OOK hálózata. Központ</u>	1	-	-
<u>MTA hálózata</u>	6	17	-
Központ	-	1	-
Agrárgazdasági Kut. Int.	-	1	-
Állam- és Jogtud. Int.	1	-	-
Atommag Kut. Int.	1	-	-
Bartók Archivum	-	1	-
Biológiai Kut. Int.	-	1	-
Filozófiai Kut. Int.	-	1	-
Földrajztudományi Kut. Int.	-	1	-

Megnevezés	Beérkezett válasz		Nem válaszolt
	pozitív	negatív	
Geodéziai Kut. Labor.	-	1	-
Geofizikai Kut. Labor	-	1	-
Irodalomtört. Int.	1	-	-
Közgazdaságtud. Int.	1	-	-
Matematikai Kut. Int.	-	1	-
Mezőgazd. Kut. Int. (Martonvásár)	-	1	-
Műszaki Fizikai Kut. Int.	-	1	-
Népzene Kut. Csoport	-	1	-
Nyelvtudományi Int.	1	-	-
Pszichológiai Kut. Int.	-	1	-
Régészeti Intézet	-	1	-
Számítástechnikai Kut. Csoport	-	1	-
Szociológiai Kut. Int.	-	1	-
Talajtani és Agroké- miai Kut. Int.	-	1	-
Történettudományi Kut. Int.	1	-	-
<u>Központi Statisztikai Hi- vatal Könyvtára</u>	1	-	-
<u>Országgyűlési Könyvtár</u>	1	-	-
<u>Országos Pedagógiai Könyvtár</u>	1	-	-
<u>Országos Széchényi Könyvtár</u>	1	-	-
<u>Összesen:</u>			

2/ Egyetemi és főiskolai könyvtárak

Egyetemi Könyvtár Bp.	1	-	-
Egyetemi Könyvtár Debrecen	1	-	-
Egyetemi Könyvtár Pécs	1	-	-
Egyetemi Könyvtár Szeged	1	-	-

Megnevezés	Beérkezett válasz		Nem válaszolt
	pozitív	negatív	
Műszaki Egyetem Könyvtára	1	-	-
Veszprémi Vegyipari Egyetem Könyvtára	-	1	-
Nehézipari Műszaki Egyetem Könyvtára	-	1	-
MSzMP Pártfőiskola Könyvtára	-	-	1
Marx Károly Közgazd. Egyetem Könyvtára	1	-	-
Gyógypedagógiai Főiskola Könyvtára	-	1	-
Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Könyvtára	-	1	-
Magyar Iparművészeti Főiskola Könyvtára	-	1	-
Magyar Képzőművészeti Főiskola Könyvtára	-	1	-
Színház- és Filmművészeti Főiskola Könyvtára	-	1	-
Testnevelési Főiskola Könyvtára	1	-	-
Összesen:	7	7	1

3/ Minisztériumok és országos intézmények könyvtárai

Állami Földmérési és Térképészeti Hivatal	-	1	-
Belkereskedelmi Kut. Int.	-	1	-
Hadtudományi Könyvtár	1	-	-
Konjunktúra- és Piackutató Intézet	-	1	-
Külgügyminisztérium	-	1	-
Magyar Állami Geofizikai Int.	-	1	-
Magyar Állami Földtani Int.	-	1	-
Magyar Filmtud. Intézet	1	-	-
Magyar Nemzeti Bank	-	1	-
Magyar Rádió és Televízió	-	-	1
Magyar Szabványügyi Hivatal	-	1	-
MSzMP KB Párttörténeti Int.	1	-	-

Megnevezés	Beérkezett pozitív	válasz negatív	Nem válaszolt
Magyar Távirati Iroda	-	-	1
Munkaügyi Minisztérium	-	1	-
Népművelési Intézet	1	-	-
Orsz. Kriminálisztikai Int.	1	-	-
Orsz. Mérésügyi Hivatal	-	1	-
Orsz. Meteorológiai Int.	-	1	-
Orsz. Műemléki Felügyelőség	-	1	-
Orsz. Pedagógiai Intézet	-	1	-
Orsz. Takarékpénztár	1	-	-
Orsz. Találmányi Hivatal	-	-	1
Orsz. Tervhivatal	-	1	-
Orsz. Ügyvitelgép. Felügyelet	-	1	-
Pénzügyminisztérium	-	1	-
Színháztudományi Intézet	1	-	-
SzOT Központi Iskola	-	1	-
SzOT Munkavédelmi Tudományos Kutató Intézet	-	1	-
Szövetkezeti Kut. és Dok.Iroda	-	1	-
Testnevelési Tud. Kut. Int.	-	1	-
Tud. Ismeretterjesztő Társ.	-	1	-
Vizügyi Műszaki Tájékoztató Iroda	1	-	-
Összesen	8	21	3

4/ Muzeumok

Baranyamegyei Tanács Muzeumi Igazg.	-	1	-
Budapesti Történeti Muzeum	-	1	-
Déri Muzeum	-	1	-
Fejér Megyei Muzeumok Ig.	-	1	-
Hadtörténeti Muzeum	-	1	-
Hopp F. Keletázsiai Műv. Muzeum	-	1	-
Iparművészeti Muzeum	-	-	1
Legújabbkori Tört. Muzeum	-	1	-
Liszt Ferenc Muzeum Sopron	-	1	-
Magyar Nemzeti Galéria	-	1	-

Megnevezés	Beérkezett válasz		Nem válaszolt
	pozitív	negatív	
Magyar Nemzeti Múzeum	1	-	-
Móra F. Múzeum, Szeged	-	1	-
Néprajzi Múzeum	1	-	-
Petőfi Irodalmi Múzeum	-	1	-
Szépművészeti Múzeum	1	-	-
Term.tudományi Múzeum	-	-	1
Vármúzeum	-	-	1
Vas Megyei Múzeumok Ig.	-	1	-
Xántus János Múzeum, Győr	-	1	-
Összesen	3	13	3

5/ Kiadóvállalatok

Akadémiai	1	-	-
Corvina	-	1	-
Európa	-	1	-
Gondolat	1	-	-
Képzőművészeti	-	1	-
Kossuth	-	1	-
Közgazd. és Jogi	-	1	-
Magvető	-	1	-
Medicina	-	1	-
Mezőgazdasági	-	1	-
Móra	1	-	-
Műszaki	-	1	-
Szépirodalmi	-	1	-
Táncsics	-	1	-
Tankönyvkiadó	1	-	-
Zeneműkiadó	-	1	-
Zrinyi	-	1	-
Összesen	4	13	-

6/ Közművelődési Könyvtárhálózatok*

Bács Megyei Könyvtár	1	-	-
Baranya Megyei Könyvtár	1	-	-
Békés Megyei Könyvtár	1	-	-
Borsod Megyei Könyvtár	1	-	-
Csongrád Megyei Könyvtár	1	-	-
Fejér Megyei Könyvtár	-	1	-
Győr Megyei Könyvtár	1	-	-
Hajdu Megyei Könyvtár	-	-	1
Heves Megyei Könyvtár	-	-	1
Komárom Megyei Könyvtár	1	-	-
Nógrád Megyei Könyvtár	1	-	-
Pest Megyei Könyvtár	1	-	-
Somogy Megyei Könyvtár	1	-	-
Szabolcs Megyei Könyvtár	-	-	1
Szolnok Megyei Könyvtár	1	-	-
Tolna Megyei Könyvtár	1	-	-
Vas Megyei Könyvtár	-	-	1
Veszprém Megyei Könyvtár	1	-	-
Zala Megyei Könyvtár	-	-	1
Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár	1	-	-
Szegedi Somogyi Könyvtár	-	-	1
Összesen	14	1	5

*A kérdőíveket a Megyei Könyvtárak kapták meg azzal a felhívással, hogy a megyei SZMT könyvtárak bibliográfiáit is jelentsék, azonban ilyen bejelentés nem érkezett.

Röviden

Bizonyára elolvasták már angliai könyvtárolátogatónk, R. F. Taylor magyarországi utibenyomásairól szóló cikkiinket az 53-55. oldalon. Hogy a spektrumot gazdagítsuk, itt, hirrovatunk elején, még néhány magyar vonatkozásu eseményről, hirről számolunk be Olvasóinknak.

A *Library Journal* 1965. 19. száma amerikai könyvtáros magyarországi látogatásáról számol be (4652. p.). A rövid cikkben Delbert Gratz ismerteti a magyarországi könyvkereskedelmet és a könyvbeszerzés módját. Megállapítja, hogy a könyvkereskedések és antikváriumok állványain tartalmában változatos és igényes kivitelű könyvkészlet található. Említést tesz a Corvina idegen nyelvű kiadványairól és az akadémiai Actákról. Véleménye szerint ezek felveszik a versenyt a külföldi nagy kiadók publikációival. Felhivja kollégái figyelmét arra, hogy a magyar tudományos folyóiratok általában idegen nyelvű kivonatokat is közölnek.

Persze "tájjellegű" egzotikum sem hiányozhatik a szakszerű ismertetésből, ezt a magyar könyvhamivészet képviseli, amely szintén hozzáférhető angol nyelven és többféle szakácskönyv formájában.

A cikkiró ezután a Kultura működését ismerteti röviden, számos gyakorlati tudnivalót sorolva fel. Végül megállapítja, hogy a könyvtárak Magyarországon alacsonyabbak az Amerikában és az európai országok nagyrészeiben szokásos áraknál.

Német kolléga látogatásáról olvashatunk a berlini Bibliothekar 1965. 5. számában. Kurt Schadwill új magyar könyvtárepiletekben és szabadpolcos könyvtárakban tett látogatásáról számol be képanyaggal illusztrált cikkében.

Miss M. J. Lewis, angol könyvtárosnő, az IFLA Kórházi Könyvtári Albizottságának utonnan megválasztott titkára, hosszabb európai utra indul, hogy

bá a nemzetközi szervezetek kiadványainak és dokumentumainak kivonatgyűjteményét; kötelezik a tagszervezeteket kiadványaik és dokumentumaik jegyzékének publikálására, valamint továbbképző tanfolyamok szervezésére. (Zbl. Bibl. 79. Jg. 1965. 12. no. 756. p.)

A szakkönyvtárügy kérdéseivel foglalkozó nemzetközi folyóiratot indít az IFLA Szakkönyvtári Szekciója 1966. elején. Az "INSPEL" címmel megjelenő bulletin szerkesztője I. Morsztynkiewicz asszony, a varsói Központi Statisztikai Intézet (Wawelska 1-3.) könyvtárosa. A kiadó pedig Dr. Karl A. Baer, a Szakkönyvtári Szekció elnöke (címe: c/o National Housing, Center Library 1625. L. Street N. W. Washington D. C. 20005.)

Az Unesco 1964. novemberi közgyűlésén elfogadta a könyv- és folyóiratkiadás statisztikájának egységesítésére vonatkozó ajánlásokat. E szerint könyvnek tekintendő a legalább 49 lapos nyomtatvány. 1963-ban az egész világon 400 000 művet adtak ki. A szocialista országok (Kína kivételével) 1962-ben 125 000 művet publikáltak; ez a világ könyvtermésének 36 %-a. 80 000 (nemcsak a fenti értelemben vett) művel a Szovjetunió áll valamennyi ország előtt. 20 000-nél több művet adtak ki: Kína, Németország, Japán és az Egyesült Államok. Igen nagy volt aránylag a könyvkiadás növekedése a fiatal ázsiai és afrikai országokban. A felhasznált papírmennyiség pl. az 1950. évi 6000 tonnáról 1960-ban 90 000 tonnára növekedett. (Zbl. Bibl. 79. Jg. 1965. 12. no. 758. p.)

Tekintettel a szovjet könyvtári-bibliográfiai osztályozó rendszernek mind a könyvtárügy, dokumentáció és tájékoztatás, mind az osztályozási és terminológiai kérdésekkel foglalkozó tudományos intézmények szempontjából való nagy jelentőségére, a Methodisches Zentrum für Wissenschaftliche Bibliotheken (NDK) a Staatssekretariat für das Hoch- und Fachschulwesen-nel egyetértésben elhatározta, hogy német nyelvre fordíttatja és xerografikus úton kiadja a teljes táblázatot. Együttal szakvéleményt kér az illetékes szakintézményektől a megfelelő kötetekről. A viszonylag magas költségeket a kiadvány eladásából kívánják nagyobb részben fedezni. A Methodisches Zentrum 1966 tavaszán körlevélben fogja felderíteni a bel- és külföldi vásárlók potenciális számát, hogy a kiadvány példányszámát e szerint szabja meg.

A szovjet könyvtárosok jelenleg új jelzet-rendszeren dolgoznak, amely kizárólag a cirill betűk használatát. A német kiadás remélhetőleg már az új jelzetekkel fog megjelenni.

Hírforrásunk a továbbiakban felsorolja az osztályozó rendszer eddig megjelent köteteit s mellettük feltünteti azokat a könyvtárakat és más intézményeket, amelyek elkészítik a fordítást és szakvéleményt adnak az illető kötetéről. A 21 kötetből mindössze háromnak kell még gazdát találni.

A Methodisches Zentrum azt reméli, hogy a német kiadás első kötetei már 1966 második felében megjelenhetnek. (Mitteilungen aus dem Wissenschaftlichen Bibliothekswesen der DDR, 3. Jg. 1965. 12. No. 166-168. p.)

Az NDK-ban a minisztertanács határozatot hozott a társadalomtudományi tájékoztatás rendszerének kiépítésére vonatkozóan. A határozat leszögezi, hogy a tájékoztatási rendszert a könyvtárakkal szerves kapcsolatban kell létrehozni. A tájékoztatási rendszer irányítására a Tudományos Akadémia mellett működő központi szervet kell létrehozni. (Zbl. Bibl. 1965. 9. no. 572. p.)

1965 szeptember 3-án, 54 éves korában elhunyt Mortimer Taube, az ismert amerikai könyvtári szakember. Ő alapította a Bethesdaban (Maryland) lévő Documentation vállalatot, fontos állást töltött be az Atomenergia Bizottságnál és a Library of Congress számos osztályának volt a vezetője. Neve elsősorban a tájékoztatás-elmélettel és dokumentációval kapcsolatban vált ismertté. A Columbia Egyetemen dokumentációs előadásokat tartott. Egyik legfontosabb műve a "Computers and common sense, the myth of the thinking machines". (Libr. J. 90. vol. 1965. 17.no. 4041. p.)

Az Egyesült Államokban a Fehér Ház tanácsadói tervet dolgoztak ki egy automatizált könyvtárakból és tájékoztatási központokból álló rendszer kiépítésére. A rendszer központja az egyik legeredményesebben automatizált könyvtár és tájékoztatási központ: a washingtoni Nemzeti Orvostudományi Könyvtár lenne. A terv keresztülvitele az első évben 10 millió dollár befektetést tesz szükségessé. (Zbl. Bibl. 1965. 10. no. 628. p.)

Közzétették az amerikai közművelődési könyvtárak 1962. évi statisztikájának első kötetét, amely a 35 000-nél nagyobb lélekszámú településeket ellátó könyvtárak adatait tartalmazza.

A megjelent első kötet érdekesebb adatai a következők:

1962-ben az Egyesült Államokban 864 35 000 főnél nagyobb népességet ellátó közművelődési könyvtár működött. Ezek összesen 118 094 000 személy könyvtári ellátásáról gondoskodtak 40 662 főnyi személyzettel.

A 864 könyvtár állománya összesen 163 millió kötet, és az 1962. évi állománygyarapodás kerekén 13 millió egység.

Az évi összesített kölcsönzési forgalom valamivel kevesebb mint 524 millió kötet, (az egy főre jutó kötettség: 4,44). Az 1962. évi összkiadás 253 millió dollár volt, ebből 168 millió dollárt fizettek ki fizetesként és 35,5 milliót fordítottak könyvvásárlásra. A könyvtárépítésre fordított összeg 19 millió dollár.

Az előkészületben lévő 2. kötet a közművelődési könyvtárak elemző adatait tartalmazza tekintet nélkül a település-nagyságra. Kiadják a 35 000 főnél kisebb népességet ellátó közművelődési könyvtárak statisztikai adatait is.

Az adatok - a Library Journal megállapítása szerint- arról tanuskodnak, hogy a kis közművelődési könyvtár távolról sem halálraitélt intézmény. Míg a 35 000-nél nagyobb népességet ellátó könyvtárak száma 864, a 100 000 főnél nagyobb népességet ellátóké pedig mindössze 263 volt 1962-ben, addig a 3000 főnél kisebb népességet ellátó könyvtárak száma 3 844 volt. (Libr. J. 90. vol. 1965. 15. no. 3410-3411. p.)

A vidéki könyvtárak tájékoztatási anyagának minél jobb hasznosításáról tárgyalt okt. 26-án az angol Library Association által rendezett egynapos értekezlet. A Szövetség az értekezlet előkészítésére közzétett egy tanulmányt "A tájékoztatási anyag hozzáférhetősége" címmel. Ez a tájékoztatási tevékenység összehangolásának lehetőségeivel foglalkozik és azt vizsgálja, hogy miképpen lehet minél intenzívebben hasznosítani a vidéki könyvtárak gazdag dokumentumanyagát, mert a könyvtárosok, tájékoztató szakemberek és kutatók egyre növekvő igényeit csak ilyen módon lehet kielégíteni.

Az értekezleten mintegy száz szervezet vett részt. Ezek a könyvtárak minden típusát képviselték, ezen kívül pedig kutatási egyesületeket, tudományos társaságokat, egyetemeket és a könyvtári együttműködéssel foglalkozó szervezeteket. (Liason. 1965. Oct. 69. p.)

A katalógusok és prospektusok gyakran értékes információt tartalmaznak, mégis sok helyen elhanyagolják feldolgozásukat. Az Aslib 2 évvel ezelőtt rendezte meg ezzel a témával foglalkozó első tanfolyamát s azóta többször is megismételte. Az Aslib speciális tanfolyamai a katalógusok és prospektusok beszerzésének és rendszerezésének, tárolásának kérdésével, az indexelés problémáival, s e különleges szakirodalmi anyag eredményes felhasználásával foglalkozik. A tanfolyamot nagy prospektustárakba rendezett látogatásokkal és gyakorlati problémákat felvető vitákkal egészítik ki. (Aslib Proc. 1965. 10. no. 280. p.)

A delft-i Műszaki Egyetem könyvtárában gépesítették a kölcsönző szolgálatot és drasztikus módon lerövidítették az olvasók várakozási idejét. A megoldást az elektronikus rendelőberendezés és szállítóberendezések üzembeállítása képezi. A Bibliophon elnevezésű berendezés segítségével az olvasó közvetlenül közölheti a raktárral, hogy mely művekre van szüksége, mégpedig oly módon, hogy egyszerűen betárcsázza egy, a telefonkészülékek tárcsázóművéhez hasonló tárcsa segítségével a kívánt mű raktári számát, melynek hatására a raktár megfelelő pontján világító jelzés gyullad ki, és a raktáros tudtára adja az igényt. Ha a mű nincs a helyén, akkor egy automatikus írógép papírra rögzíti a raktári számot és az olvasót is tudatja a berendezés erről a tényről. A Bibliophon egyidejűleg minden igényt lyukszalagba rögzít, ami a statisztikák gépi elkészítését rendkívül egyszerűvé teszi (pl. annak megállapítása, hogy mely műveket kölcsönzik a leggyakrabban). A könyvek szállítása szállítószalagok és görgők segítségével történik. (Zbl. Bibl. 1965. 9. no. 572. p.)

A Francia Szabványügyi Szervezet (Association Française de Normalisation) vitára bocsátotta - 1965. okt. 15-ig bezárólag - a Pr Z 44-005 számú szabványtervezetet: "Bibliográfiai hivatkozások, lényeges és kiegészítő elemek". (Meglent: Journal Officiel. 161. no. 1965. 6094. p.) A tervezet annak a munkának az eredménye, amelyet az AFNOR nemzeti, az ISO/TC 46 "Documentation" pedig nemzetközi szinten végzett. Az ISO 722 számú szabványjavaslatot, amely a szóban forgó francia szabvány alapjául szolgált, rövidesen az ISO Tanácsa elé terjesztik jóváhagyásra. (B. Bibl. Fr. 10. ann. 1965. 9/10. no. 359. p.)

Hamburgban létrehozták a "Német nyelvű sajtó mikrofilm-archivuma" elnevezésű szövetséget, melynek célja, hogy Dortmundban megvalósítsa a 19. és 20. század teljes német nyelvű periodikum-termésének mikrofilm-archivumát, tudományos vizsgálatokat folytasson a periodikumok mikrofilmezésének kérdéseivel kapcsolatban és kapcsolatot tartson a hasonló jellegű külföldi szervekkel. (Zbl. Bibl. 1965. 9. no. 572. p.)

Könyvtárat állítottak fel Buchenwaldban a koncentrációs tábor látogatói számára. A könyvtár állománya az egykori táborra vonatkozó irodalomból, dokumentumokból s fényképekből áll. (Bibliothekar. Berlin. 19. Jg. 1965. 10. no. 1059. p.)

Az Arbeitsgemeinschaft der Stadtbüchereien in Ostwestfalen (Keletvesztfáliai Városi Könyvtárosok Munkaközössége) arra kérte fel a Bücherei und Bildung szerkesztőségét, hogy a jövőben az NDK-ban közzétett szépirodalmat is ismertesse. (Bücherei u. Bildung. 1965. 5. no. 283. p.)

1965 derekán hetvenhét angliai könyvtáros látogatott a Szovjetunióba. Az utazás állomásai a következők voltak: Prága, Moszkva, Leningrád és Kiev. - A tanulmányutról rövid beszámolót közöl az Assistant Librarian 1966. évi 1. száma.

Oktatás, képzés

A Dansk Teknisk Litteraturselskab Koppenhágában 1965 augusztusától 1966 júniusáig felsőfoku tanfolyamot tart mérnökök, orvosok, állatorvosok, gyógyszerészek dokumentálóvá való kiképzésére. (Bibliogr. Doc. Termin. 5. vol. 1965. 5. no. 168. p.)

Könyvtári kiadványok

A FID News Bulletin 1966. évi 1. száma közli, hogy az 1965 augusztusában kiadott "Abstracting services" kiegészítéseként minden számában tájékoztatást nyújt az új referáló folyóiratokról és a régiekben végbement változásokról. (FID News B. 16.vol. 1966. 1. no. 5. p.)

Az Otto Harrassowitz (Wiesbaden) kiadó új könyvtárügyi kiadványsorozatát tesz közzé. A sorozat "Beiträge zum Büchereiwesen" főcímen A/ "Druckschriften der Arbeitsstelle für Büchereiwesen", és B/ "Quellen und Texte" al-sorozatra tagoltan fog megjelenni. (DBV Arbeitsstelle für das Bw. Büchereidienst 1965. 14. no. A 6.)

Új könyvtárosiskola nyílt meg 1965. április 1-én Hannoverben a Niedersächsische Landesbibliothek szervezeti keretében. Az első évben csak tudományos könyvtárosképzés folyik benne. 1966 április 1-én kezd meg a második tagozat is működését: a közművelődési könyvtárosok képzését. (DFW. 13. Jg. 1965. 6. no. 213. p.)

1961-ben Athénben egyéves könyvtárosképző tanfolyamokat indítottak. A görög nevelésügyi minisztérium most álmilag is elismerte a tanfolyamokat, amelyeken elsősorban középkadereket képeznek. (Zbl. Bibl. 1965. 12. no. 757.p.)

A FID News Bulletin hírt ad a belga Királyi Könyvtár "Catalogue collectif belge et luxembourgeois des périodiques étrangers en cours de publication" címen megjelent központi katalógusról, mely több mint 48 000 kurrens külföldi folyóirat és nem folyóirat jellegű periodikum (advances, Fortschritte stb.) cím és lelőhely adatait közli, több mint 400 belgiumi és luxemburgi könyvtárból, dokumentációs és tájékoztató központból. (FID News B. 16. vol. 1966. 1. no. 7. p.)

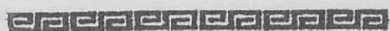
Mikrofilm

A NSzK hivatalos lapjának a Bundesanzeigernek 1965 aug. 7-i száma közli a kereskedelmi törvénykönyv megváltoztatott szövegét. Ennek értelmében a megfelelően mikrofilmezett kereskedelmi iratok megemmisíthetők, helyettük a mikrofilm-másolatok is megtarthatók. (Der Mikrofilm. 1965. 2. no. 3. p.)

A düsseldorfi Mikrofilm GMBH 1965. szeptemberében üzembe helyezte a bér-filmezésre alkalmas központi "Mikrofilm-stelle" másoló-üzemet. (Der Mikrofilm. 1965. 2. no. 8. p.)

Urepestés Dokumentáció

A University of Nevada a Council on Library Resources 3.723 dolláros támogatásával a telefakszimile könyvtári alkalmazására vonatkozóan végez kísérleteket. A kísérlethez a Magnavox cég Magnafax gépét használják, a kép továbbítását pedig telefonvonal végzi. A kísérletben a University of Nevada és a University of California egyetemi könyvtárai vesznek részt. A kísérlet során azt vizsgálják, hogy milyen módszerrel milyen minőségű másolat készíthető az ilyen módon továbbított anyagról és ennek alapján döntik el, hogy alkalmas-e a telefakszimile eljárás könyvek, periodikumok és egyéb anyag könyvtárközi kölcsönzésének lebonyolítására. (Wilson Libr. B. 40. vol. 1965. 1. no. 15. p.)

Az amerikai Rutgers Egyetem Könyvtáros Tanszékén intézetet létesítettek a tájékoztatási tudományok kutatására. Az új intézet igazgatója dr. Ralph Shaw. A tanszékvezető nyilatkozata szerint az intézet az emberi kommunikáció kérdéseivel foglalkozik majd és programjában fontos helyet kapnak a számítógéppel kapcsolatos kutatások, a könyvtártudomány, az operációkutatás és a kibernetika. (Libr. J. 90. vol. 1965. 14. no. 3234. p.)

A tájékoztatás és dokumentáció országos és nemzetközi összehangolása volt a témája a (Nyugat)-Német Dokumentációs Társaság 17. évi konferenciájának, amelyet ez év szeptember 28-30-án tartottak Konstanzban. (Nachr. Dok. 16. Jg. 1965. 3. no. 113-115. p.)

A Hatfield Műszaki Főiskolában 18 hónapos kutatás kezdődött az angol Oktatásügyi Minisztérium támogatásával. A kutatási program célja az, hogy a mikroeljárások adattárolási, visszakeresési és tájékoztatási alkalmazásának lehetőségeit kutassa és felmérje a már eddig elért eredményeket. (Liaison. 1966. jan. 6. p.)

Szerzői jog

Az NDK népi kamarája 1965. szept. 13-án új szerzői jogi törvényt fogadott el, amely az irodalmi, művészeti és tudományos alkotások jogvédelmét foglalja magában. Megjelent: Gesetzblatt der Deutschen Demokratischen Republik. 1965. 1. Teil. 209-220. p. (Zbl. Bibl. 79. Jg. 1965. 12. no. 759. p.)

A bonni Bundestag 1965. május 25-én elfogadta az új nyugat-német szerzői jogi törvényt (Urheberrechtsgesetz für die Bundesrepublik). (Zbl. Bibl. 79. Jg. 1965. 12. no. 759. p.)

Zambia az 50. állam, amely csatlakozott a Nemzetközi Szerzői Jogi Egyezményhez (Universal Copyright Convention). A zambiai kormány 1965. márc. 1-én adta át az Unesco főigazgatójának a belépési nyilatkozatot. (Zbl. Bibl. 79. Jg. 1965. 12. no. 760. p.)

Az ifjuság és a könyv

1965. ápr. 7-én az Osztrák Nemzeti Könyvtárban megalapították az Ifjúsági és Gyermekirodalom és Népköltészet Nemzetközi Intézetét (Internationales Institut für Kinder-, Jugend- und Volksliteratur). Az alapító közgyűlésen Josef Stummvoll-t, az Osztrák Nemzeti Könyvtár főigazgatóját választották elnökké. Az Intézet igazgatójává Dr. Richard Bamberger professzort hívták meg. (Zbl. Bibl. 79. Jg. 1965. 12. no. 760. p.)

